

Ministarstvo socijalne politike i mladih

**IZVJEŠĆE O PROVEDBI
NACIONALNE STRATEGIJE
IZJEDNAČAVANJA MOGUĆNOSTI
ZA OSOBE S INVALIDITETOM
OD 2007. DO 2015. GODINE**

za 2015. godinu

kolovoz, 2016. godine

Sadržaj

UVOD	1
KOORDINACIJA PROVEDBOM NACIONALNE STRATEGIJE NA NACIONALNOJ RAZINI	1
1.1. Vertikalna koordinacija s tijelima nositeljima mjera	1
1.2. Horizontalna koordinacija s tijelima nositeljima mjera na nacionalnoj razini	1
TABLIČNI PRIKAZ PROVEDBE MJERA OD 2007. – 2015. GODINE	2
PRIKAZ POSTIGNUTIH REZULTATA U PROVEDBI MJERA NA NACIONALNOJ RAZINI sukladno Okviru za praćenje provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007. – 2015.	9
2.1. Obitelj	9
2.2. Život u zajednici	11
2.3. Odgoj i obrazovanje	12
2.4. Zdravstvena zaštita	14
2.5. Socijalna skrb i mirovinsko osiguranje	16
2.6. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost	18
2.7. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad	20
2.8. Pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja	26
2.9. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti	29
2.10. Sudjelovanje u kulturnom životu	30
2.11. Sudjelovanje u političkom i javnom životu	31
2.12. Istraživanje i razvoj	33
2.13. Rekreacija, razonoda i šport	34
2.14. Udruge osoba s invaliditetom u civilnom društvu	35
2.15. Međunarodna suradnja	36
KOORDINACIJA PROVEDBOM NACIONALNE STRATEGIJE NA PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) I LOKALNOJ RAZINI	37
PRIKAZ POSTIGNUTIH REZULTATA U PROVEDBI MJERA U JEDINICAMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE sukladno Okviru za praćenje provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007. – 2015.	37
2.1. Obitelj	37
2.2. Život u zajednici	38
2.3. Odgoj i obrazovanje	39
2.4. Zdravstvena zaštita	40
2.5. Socijalna skrb i mirovinsko osiguranje	41
2.6. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost	41
2.7. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad	42
2.8. Pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja	43
2.9. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti	44
2.10. Sudjelovanje u kulturnom životu	45
2.11. Sudjelovanje u političkom i javnom životu	45
2.12. Istraživanje i razvoj	46
2.13. Rekreacija, razonoda i šport	46
2.14. Udruge osoba s invaliditetom u civilnom društvu	47
2.15. Međunarodna suradnja	48
ZAKLJUČAK	49
PRILOZI	49

UVOD

Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine („Narodne novine“, broj 63/07) usvojena je od strane Vlade Republike Hrvatske na sjednici održanoj 5. lipnja 2007. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija).

Cilj Nacionalne strategije, koja se zasniva na Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda i Akcijskom planu Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006. – 2015., je zaštititi prava osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju, kao i učiniti hrvatsko društvo što osjetljivijim i prilagođenijim za nužne promjene u korist izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom, odnosno stvoriti uvjete za njihovo aktivno uključivanje i ravnopravno sudjelovanje u društvu, poštivanje urođenog dostojanstva i uvažavanje posebnih interesa, te sprečavanje bilo kakve diskriminacije i snaženje svih oblika društvene solidarnosti. Nacionalna strategija stoga predstavlja krovni dokument politike prema osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, koja izjednačavanje mogućnosti definira u 15 područja djelovanja sa 101 mjerom i 298 provedbenih aktivnosti povezanih s različitim dimenzijama kvalitete života i sustava pružanja usluga za građane.

KOORDINACIJA PROVEDBOM NACIONALNE STRATEGIJE NA NACIONALNOJ RAZINI

1.1. Vertikalna koordinacija s tijelima nositeljima mjera

Ministarstvo socijalne politike i mladih, kao nositelj zadaće vertikalne i horizontalne koordinacije, uz provođenje dijela mjera, koordiniralo je provedbom i upravljalo procesom izrade objedinjenog izvješća o provedbi Nacionalne strategije. Stoga je na godišnjoj osnovi osiguravalo smjernice i prikupljalo izvješća od svih nositelja i sunositelja mjera Nacionalne strategije.

1.2. Horizontalna koordinacija s tijelima nositeljima mjera na nacionalnoj razini

Važan preduvjet horizontalne koordinacije je kontinuirana i dvosmjerna razmjena informacija između provoditelja politike koji djeluju u različitim tijelima državne uprave i lokalne i područne (regionalne) samouprave. Tako Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja (MGIPU) izvještava da je suradnja između Ministarstva i županija te Grada Zagreba ostvarena na razini prikupljanja i dostave podataka u predviđenom roku, ali također navode poteškoće s kojima se susreću već šestu godinu prilikom prikupljanja podataka. MGIPU je uputilo poziv Upravnim odjelima za graditeljstvo i prostorno uređenje u svim županijama i Gradu Zagrebu kako bi prikupili podatke, objedinili ih na razini Republike Hrvatske te proveli njihovu analizu. Anketa je provedena isključivo po pitanjima iz nadležnosti MGIPU. Razlog tomu, uz pomanjkanje resursa, leži u činjenici da do danas nije provedena inventarizacija građevina javne namjene tj. još uvijek nije poznat ukupan broj građevina javne i poslovne namjene u županijama i Gradu Zagrebu koje je potrebno prilagoditi za pristup i korištenje osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, nije donesen financijski plan realizacije, ali i zbog nekonzistentnosti podataka koji su prikupljeni u proteklim godinama. Niti ove godine se dakle nije provodilo anketiranje o broju izvršenih prilagodbi i utrošenim sredstvima za njihovu realizaciju. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske u procesu provedbe mjera i odgovarajućih aktivnosti iz Nacionalne strategije razvija i unaprjeđuje partnersku suradnju i koordinaciju s Povjerenstvom Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, tijelima državne uprave, organizacijama civilnog društva i predstavnicima osoba s invaliditetom. Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske organizirao je niz događanja u svrhu nastavka i daljnjeg unapređenja suradnje s organizacijama civilnog društva (Ured je organizirao 17 radionica o mogućnostima financiranja projekata kroz program „Europa za građane 2014. – 2020“, na kojima su među sudionicima bili i predstavnici udruga osoba s invaliditetom, Info dane o natječajima za financiranje projekata i programa organizacija civilnog društva iz sredstava državnog proračuna). Ured za udruge i Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u prosincu 2014. godine organizirali su predstavljanje 70 projekata u sklopu Operativnog programa Razvoj ljudskih potencijala („Jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva za pružanje socijalnih usluga“ i „Mikro projekti podrške inovativnim aktivnostima malih organizacija civilnog društva za lokalni razvoj“). Projekti u području pružanja socijalnih usluga provodili su se cijelu 2015. godinu u svim županijama, te će dugoročno doprinijeti decentralizaciji i deinstitucionalizaciji socijalnih usluga te razvoju usluga u lokalnoj zajednici. Ured je predstavio i mobilnu aplikaciju „UdrugeInfo“ koja za cilj ima povećati vidljivost udruga u lokalnoj zajednici,

pa tako i udruga koje djeluju za dobrobit osoba s invaliditetom. Ured za udruge izvještava da se provedba 11 projekata ugovorenih u veljači 2014. u okviru IPA IV „Podrška programima organizacija civilnoga društva u području zagovaranja i motivacije za društveno isključene skupine“, a čije su aktivnosti usmjerene na poticanje zapošljavanja mladih i osoba s invaliditetom te sudjelovanje ranjivih skupina u procesima odlučivanja i promicanje društvene uključenosti, s posebnim naglaskom na slabije razvijena područja te otoke, nastavila i kroz 2015. godinu. Vrijednost ugovorenih projekata veća je od 10 milijuna kuna. Također navode da je u ožujku 2014. godine 9 organizacija civilnog društva potpisalo ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava za provedbu 9 projekata vrijednosti veće od 6,5 milijuna kuna unutar IPA IV „Podrška programima organizacija civilnog društva aktivnih u području volonterstva na jačanju gospodarske i društvene kohezije“. Kroz projekte se provode volonterski programi koji uključuju mobilne timove podrške socijalno ugroženim obiteljima i roditeljima, osnivanje volonterskih info centara za podršku liječenim alkoholičarima i žrtvama obiteljskog nasilja, osnivanje Volonterskog centra Vukovar, osposobljavanje školskog osoblja za organizaciju volonterskih inicijativa te uključivanje ranjivih skupina društva u aktivnosti lokalne zajednice kroz volonterstvo. Svih 9 ugovorenih projekata nastavilo je provedbu svojih aktivnosti i u 2015. godini. Ured za ravnopravnost spolova, sukladno svojim financijskim mogućnostima, kontinuirano surađuje sa Zajednicom Saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH) kako bi doprinijeli aktivnom uključivanju žena s invaliditetom radi smanjivanja socijalne isključenosti. S navedenim Savezom, kao i drugim udrugama i institucijama, Ured surađuje s ciljem osnaživanja osoba s invaliditetom za borbu protiv svih oblika nasilja i zlostavljanja. Ministarstvo zdravlja izvještava o kontinuiranom praćenju aktivnosti iz područja zdravstvene zaštite i suradnji s djelatnicima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ), Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) te stručnjacima Hrvatskog liječničkog zbora i udrugama koje se bave osobama s invaliditetom. Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava (MRMS) je nastavilo u suradnji s ustanovama iz svog djelokruga (Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) i Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (ZOSI)) provoditi mjere i aktivnosti u području rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom, a koje se temelje na novoj zakonskoj regulativi (Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i pripadajući pravilnici). Partnerski odnos između Ministarstva branitelja i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave razvijan je potpisivanjem ugovora o sufinanciranju u provedbi Projekta rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom, kroz realizaciju projekata i kontrolom dostavljenih izvješća o izvršenim ugovornim obvezama.

TABLIČNI PRIKAZ PROVEDBE MJERA OD 2007. – 2015. GODINE

Područje OBITELJ				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Međuresornom suradnjom kontinuirano organizirati aktivnosti s ciljem promicanja obiteljskih vrijednosti i senzibilizacije javnosti	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
2. Osigurati osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji što neovisnije planiranje života	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
3. Osigurati osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima privatnost	Ministarstvo socijalne politike i mladih		X	
4. Pripremati djecu s teškoćama u razvoju i mlade osobe s invaliditetom za partnerske odnose, roditeljstvo i obiteljski život	Ministarstvo socijalne politike i mladih		X	
5. Osigurati različite oblike kvalitetne izvaninstitucijske podrške osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji radi omogućavanja slobode izbora	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
6. Provoditi edukaciju i informiranje roditelja djece s teškoćama u razvoju, kao i roditelja s invaliditetom te članova njihovih obitelji	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	X		
Područje ŽIVOT U ZAJEDNICI				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Osigurati usklađeni pristup u pružanju	Ministarstvo socijalne	X		

kvalitetnih usluga podrške u zajednici	politike i mladih			
2. Osigurati kvalitetne usluge u zajednici te alternativne oblike smještaja koji omogućavaju prijelaz iz smještaja u ustanovama na život u zajednici	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
3. Osigurati dopunske usluge i druge kapacitete s ciljem potpore obitelji	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
4. Edukacija djelatnika javnih službi s ciljem kvalitetnijeg uključivanja osoba s invaliditetom u život zajednice	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
Područje ODGOJ I OBRAZOVANJE				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Unaprijediti zakonodavni okvir usmjeren na odgojno-obrazovnu uključenost djece i učenika s teškoćama u razvoju te odraslih osoba s invaliditetom, koji će jamčiti prava jednakih mogućnosti s obzirom na sposobnosti	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	X		
2. Izraditi Hrvatski nacionalni obrazovni standard za sve razine obrazovanja u cilju razvoja sveobuhvatnog sustava odgoja i obrazovanja djece i učenika s teškoćama u razvoju	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	X		
3. Osigurati cjeloživotno učenje osobama s invaliditetom s ciljem učinkovite prohodnosti između faza obrazovanja te između obrazovanja i zapošljavanja	Hrvatski zavod za zapošljavanje	X		
4. Osigurati studijske programe i trajni profesionalni razvoj odgojno-obrazovnih djelatnika na svim razinama za stjecanje kompetencija za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	X		
5. Podupirati suradnju između državnih tijela i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave radi omogućavanja jednakosti pristupa predškolskom odgoju i školovanju na svim razinama, s posebnim naglaskom na unapređenju stanja u manjim sredinama (seoska, otočna, brdsko-planinska, demografski ugrožena i ratom pogođena područja)	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	X		
6. Osigurati infrastrukturnu potporu učenicima s teškoćama u razvoju	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta		X	
7. Uključiti djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom u postupke donošenja odluka koje utječu na njihov život	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
Područje ZDRAVSTVENA ZAŠTITA				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Osigurati kvalitetniju zdravstvenu zaštitu djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom	Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo socijalne politike i mladih i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	X		
2. Kontinuirano provoditi preventivne programe u cilju promicanja zdravlja i sprečavanja nastanka invaliditeta i težih oštećenja zdravlja	Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo branitelja	X		
3. Kontinuirano usklađivati Pravilnik o uvjetima i	Ministarstvo zdravlja,	X		

načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala sa suvremenim dostignućima tehničkih i medicinskih znanosti, te iskustvima osoba s invaliditetom	Ministarstvo branitelja i Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje			
4. Educirati zdravstvene djelatnike o posebnostima bolesti i stanja osoba s invaliditetom	Ministarstvo zdravlja	X		
5. Pratiti podatke o provedenoj zdravstvenoj zaštiti djece s neurorizicima i iste implementirati	Ministarstvo zdravlja	X		
6. Osigurati pristupačnost i informacijsku podršku za gluhe i slijepe osobe u zdravstvenim ustanovama	Ministarstvo zdravlja		X	
7. Opremiti zdravstvene ustanove i rehabilitacijske centre potrebnim funkcionalnim pomagalima	Ministarstvo zdravlja		X	
8. Razmotriti postojeći sustav mjera zdravstvene zaštite te rehabilitacije za djecu s teškoćama u razvoju koja se odgajaju i obrazuju u redovitim, posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi, te izraditi odgovarajući program mjera	Ministarstvo zdravlja	X		
Područje SOCIJALNA SKRB I MIROVINSKO OSIGURANJE				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Izraditi zakonsku podlogu za uvođenje novog prava u sustav socijalne skrbi – "skrb u obitelji"	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
2. Redefinirati i objediniti sustav socijalnih usluga i novčanih davanja	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
3. Podizati kvalitetu stručnog rada u ustanovama socijalne skrbi	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
4. Osigurati sudjelovanje osoba s invaliditetom i/ili njihovih zakonskih zastupnika u izradu nacrtu propisa, te drugih dokumenata u sustavu socijalne skrbi	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
5. Razviti sustav mobilnih službi podrške u lokalnoj zajednici	Ministarstvo socijalne politike i mladih		X	
6. Razviti sustav informiranja i edukacije osoba s invaliditetom i njihovih roditelja	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
7. Izraditi stručnu i analitičku podlogu o mogućnostima unapređenja prava s osnove invaliditeta, te predložiti donošenje odgovarajućih propisa	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvo socijalne politike i mladih i Ministarstvo pravosuđa	X		
8. Predložiti dodatne mjere radi unapređenja provođenja profesionalne rehabilitacije	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava	X		
Područje STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Osigurati pristupačnost građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti	Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja i Ministarstvo branitelja	X		
2. Osigurati pristupačnost javnog prometa	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	X		
3. Osigurati primjenu potpornih tehnologija radi unapređenja mobilnosti osoba s invaliditetom	Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture	X		
4. Osigurati posebnu proračunsku poziciju na kojoj će se iskazivati planirana i utrošena financijska sredstva za uklanjanje građevinskih i drugih prepreka	Ministarstvo branitelja		X	

5. Poticati razvoj Univerzalnog dizajna	Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta			X
6. Osigurati različite oblike pomoći na području komunikacije osobama s invaliditetom kako bi se olakšao pristup javnim objektima i prostorima otvorenim za javnost	Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo branitelja i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	X		
7. Unaprijediti informatičku pismenost osoba s invaliditetom	Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta		X	
Područje PROFESIONALNA REHABILITACIJA; ZAPOŠLJAVANJE I RAD				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Provesti evaluaciju primjene postojeće zakonske regulative i aktualne politike u području rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom od strane nezavisnog tijela	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i Hrvatski zavod za zapošljavanje	X		
2. Osigurati mehanizme zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava i Hrvatski zavod za zapošljavanje	X		
3. Osnovati regionalne centre za profesionalnu rehabilitaciju	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava i Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom	X		
4. Omogućiti pristup osoba s invaliditetom profesionalnom usmjeravanju (profesionalna orijentacija) bez obzira na životnu dob, obrazovanje i radni status	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta i Hrvatski zavod za zapošljavanje	X		
5. Provoditi senzibilizaciju poslodavaca te ih poticati na zapošljavanje osoba s invaliditetom	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i Hrvatski zavod za zapošljavanje	X		
6. Osigurati učinkovite mjere za poticanje samozapošljavanja, odgovarajućih oblika zapošljavanja i zadržavanja zaposlenja osoba s invaliditetom na svim razinama	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvo poduzetništva i obrta i Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom	X		
7. Utvrditi modele pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada bez podrške (agencije, zadruge, radionice udruga za osobe s invaliditetom, radni asistent) i osigurati mjere provođenja podrške pri zapošljavanju	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava i Ministarstvo branitelja	X		
8. Poticati dodjelu državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom	Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s	X		

	invaliditetom			
Područje PRAVNA ZAŠTITA I ZAŠTITA OD NASILJA I ZLOSTAVLJANJA				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Izvršiti reviziju postojećih propisa radi sprečavanja diskriminacije osoba s invaliditetom s posebnim naglaskom na žene s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju (radno zakonodavstvo, Zakon o mjenici, Zakon o čeku, Zakon o kazalištu)	Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske	X		
2. Organizirati ciljano obrazovanje i usavršavanje policijskih i pravosudnih službenika u svrhu prilagodbe procesa svjedočenja i drugih sudskih postupanja, odnosno izjednačavanja prava osoba s invaliditetom na pristup navedenim procesima i postupcima	Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo unutarnjih poslova	X		
3. Uvesti institut pravobranitelja za osobe s invaliditetom	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
4. Pružati osobama s invaliditetom odgovarajuću stručnu pravnu pomoć na svim razinama	Ministarstvo pravosuđa	X		
5. Učiniti odgovarajuće arhitektonske prilagodbe za osobe s invaliditetom u ustanovama za osobe lišene slobode	Ministarstvo pravosuđa	X		
6. Organizirati kampanju o promicanju načela «informiranog pristanka» u medicinskim istraživanjima koja se provode nad osobama s invaliditetom	Ministarstvo zdravlja	X		
7. Organizirati seminare u cilju osnaživanja osoba s invaliditetom za borbu protiv svih oblika nasilja	Ministarstvo socijalne politike i mladih i Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske		X	
8. Omogućiti osobama s invaliditetom dostupnost informacija o zaštiti od nasilja putem elektronskih i tiskanih medija	Ministarstvo socijalne politike i mladih i Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske	X		
9. Omogućiti osobama s invaliditetom - žrtvama nasilja odgovarajuću podršku za zapošljavanje	Hrvatski zavod za zapošljavanje	X		
10. Podizati razinu svijesti djelatnika u institucijama koje skrbe o osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju, o zabrani zlostavljanja i nasilja	Ministarstvo socijalne politike i mladih i Ministarstvo zdravlja	X		
11. Uklanjati stereotipe o oštećenju kod osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju kao mogućem uzroku nasilja nad njima, te se boriti protiv njihova stigmatiziranja	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	X		
Područje INFORMIRANJE, KOMUNIKACIJA I PODIZANJE RAZINE SVIJESTI				
MJERA	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Omogućiti slobodno pretraživanje, primanje i prosljeđivanje informacija prema izboru pojedinca – osobe s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugim članovima društva	Ministarstvo uprave	X		
2. Koristiti nove tehnologije u cilju povećanja neovisnosti i kvalitete života osoba s invaliditetom	Ministarstvo uprave		X	
3. Jačati svijest o tome da same osobe s invaliditetom mogu najbolje zastupati svoje interese, podizati razinu svijesti o invaliditetu i	Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo unutarnjih		X	

pravima osoba s invaliditetom unapređivanjem stavova prema osobama s invaliditetom kao aktivnim i potpunim članovima društva	poslova i Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske			
4. Podizati javnu svijest o pravima osoba s invaliditetom nizom različitih aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu	Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo unutarnjih poslova i Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske	X		
Područje SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU				
MJERA	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Kontinuirano poticati i podupirati projekte koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom	Ministarstvo kulture	X		
2. Osigurati sudjelovanje kazališnim i drugim umjetničkim solistima i skupina osoba s invaliditetom na redovitim kulturnim manifestacijama (festivalima, smotrama i drugim kulturnim manifestacijama) pod jednakim uvjetima	Ministarstvo kulture		X	
3. Poticati umrežavanje i uključenost osoba s invaliditetom na projektima u kulturi, na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini	Ministarstvo kulture	X		
4. Senzibilizirati javnost za umjetnički rad osoba s invaliditetom	Ministarstvo kulture	X		
5. Poticati i uspostavljati suradnju s potencijalnim sponzorima i darovateljima (tvrtke, trgovačka društva, privatni poduzetnici, banke i drugi društveni i gospodarski subjekti)	Ministarstvo financija			X
6. Izmijeniti propise s ciljem osiguravanja jednakih mogućnosti osobama s invaliditetom u kulturi	Ministarstvo kulture	X		
Područje SUDJELOVANJE U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Osigurati tehničku podršku ili druge oblike pomoći kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini	Ministarstvo uprave	X		
2. Istražiti stavove članova svih predstavničkih tijela o političkim dimenzijama invaliditeta i uključivanju osoba s različitim vrstama oštećenja u politički život	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
3. Pratiti ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom u ostvarivanju njihova biračkog prava	Ministarstvo uprave i Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
4. Informirati predstavnike zakonodavne i izvršne vlasti, državne i javne službenike te širu javnost o osnovnim načelima i načinima uključivanja osoba s invaliditetom u politički i javni život zajednice	Ministarstvo uprave	X		
5. Provesti kampanju za promicanje Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
6. Provesti istraživanje javnog predstavljanja osoba s invaliditetom putem udruga i njihovih saveza te	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske	X		

predložiti učinkovito i pravično predstavljanje njihovih različitih interesa i potreba				
7. Promicati sudjelovanje žena i mladih osoba s invaliditetom u javnom i političkom djelovanju na svim razinama	Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske i Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske	X		
8. Osigurati dodatnu formalnu i neformalnu edukaciju osoba s invaliditetom s ciljem osnaživanja za uključivanje u javni i politički život	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta		X	
Područje ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Unapređivati statističke i informacijske strategije za razvoj politike i standarda vezanih uz osobe s invaliditetom	Ministarstvo zdravlja	X		
2. Unaprijediti klasifikaciju invaliditeta	Ministarstvo zdravlja i Hrvatski zavod za javno zdravstvo			X
3. Poticati provođenje istraživačkih studija i usku suradnju nadležnih tijela radi osiguravanja dostupnosti sveobuhvatnih podataka u cilju postizanja veće razine znanja o osobama s invaliditetom te donošenja politika i programa vezanih uz invaliditet utemeljenih na kvalitetnim informacijama	Ministarstvo zdravlja i Hrvatski zavod za javno zdravstvo		X	
4. Unaprijediti dostupnost podataka Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo osobama s invaliditetom	Hrvatski zavod za javno zdravstvo	X		
5. Osigurati sveobuhvatne informacije o osobama s invaliditetom, njihovu frekvenciju i distribuciju na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	Ministarstvo zdravlja i Hrvatski zavod za javno zdravstvo	X		
Područje REKREACIJA, RAZONODA I SPORT				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELO MIČNO	NE
1. Izraditi Pravilnik o športskim natjecanjima djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta			X
2. Izraditi, provoditi i pratiti programe izvannastavnih športskih i drugih aktivnosti koji će poboljšati uključivanje djece i mladeži s teškoćama u razvoju	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta			X
3. Organizirati športska natjecanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini te poticati sudjelovanje na međunarodnim natjecanjima	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	X		
4. Ukloniti građevinske prepreke i prilagoditi športske terene (unutarne i vanjske) te prilagoditi opremu potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	X		
5. Ukloniti građevinske prepreke i prilagoditi školske prostore te opremu u svrhu omogućavanja izvannastavnih aktivnosti (športskih i drugih) potrebama djece s teškoćama u razvoju	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske	X		
6. Izgraditi i opremiti "didaktičke parkove (igrališta)" i/ili edukativne staze za šetanje (planinarenje) u svakoj županiji za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave		X	

7. Prilagoditi, urediti i izgraditi javne plaže i turističko-ugostiteljske objekte sukladno potrebama djece s teškoćama u razvoju te osoba s invaliditetom	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave		X	
Područje UDRUGE OSOBA S INVALIDITETOM U CIVILNOM DRUŠTVU				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELOMIČNO	NE
1. Sustavno podizati razinu svijesti javnosti o značaju udruga osoba s invaliditetom	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske	X		
2. Poticati aktivno djelovanje žena s invaliditetom	Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske	X		
3. Poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom programima udruga	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
4. Sustavno financirati udruge osoba s invaliditetom omogućujući njihovo djelovanje u cilju unapređenja kvalitete života osoba s invaliditetom	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske	X		
5. Poticati i razvijati suradnju udruga osoba s invaliditetom s ostalim organizacijama civilnog društva	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske		X	
6. Provoditi edukaciju voditelja udruga osoba s invaliditetom	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske		X	
7. Osigurati jednake mogućnosti unutar organizacija civilnog društva s ciljem usklađivanja s međunarodnim dokumentima	Ministarstvo socijalne politike i mladih		X	
Područje MEĐUNARODNA SURADNJA				
MJERE	IZVJEŠTAVATELJI	DA	DJELOMIČNO	NE
1. Pratiti usklađenost važećih zakona s preuzetim međunarodnim dokumentima od posebnog interesa za osobe s invaliditetom	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
2. Izraditi popis te prijevode svih međunarodnih dokumenata od posebnog interesa za osobe s invaliditetom te ih učiniti dostupnima u prilagođenim formatima	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
3. Podnositi izvješća o provedbi preuzetih obveza sukladno međunarodnim dokumentima	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
4. Izvješćivati Vijeće Europe o stanju ljudskih prava osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj	Ministarstvo socijalne politike i mladih	X		
5. Poticati i podržavati međunarodnu suradnju udruga osoba s invaliditetom	Ministarstvo socijalne politike i mladih i Ministarstvo unutarnjih poslova	X		

Od ukupno 101 mjere iz Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, provedeno je 77 mjera, djelomično je provedeno 19 mjera, dok 5 mjera nije provedeno.

PRIKAZ POSTIGNUTIH REZULTATA U PROVEDBI MJERA NA NACIONALNOJ RAZINI sukladno Okviru za praćenje provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007. – 2015.

2.1. Obitelj

Uvod:

Pored aktivnosti koje se redovito provode u svrhu ostvarivanja prava na puno sudjelovanje osoba s invaliditetom u obiteljskom životu, tijekom 2015. godine Ministarstvo socijalne politike i mladih, izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi u okviru proračunskih mogućnosti, nastojalo je poboljšati i materijalni status za najranjivije socijalno ugrožene građane.

Mjera 1. Međuresornom suradnjom kontinuirano organizirati aktivnosti s ciljem promicanja obiteljskih vrijednosti i senzibilizacije javnosti

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Kontinuirano se provode aktivnosti u svrhu razvijanja usluga u zajednici i osiguravanja izvaninstitucionalne podrške djeci s teškoćama u razvoju/osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima.

Mjera 2. Osigurati osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji što neovisnije planiranje života

Mjera 3. Osigurati osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima privatnost

Mjera 4. Pripremati djecu s teškoćama u razvoju i mlade osobe s invaliditetom za partnerske odnose, roditeljstvo i obiteljski život

Mjera 5. Osigurati različite oblike kvalitetne izvaninstitucijske podrške osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji radi omogućavanja slobode izbora

Sažetak rezultata provedbe mjera 2., 3., 4. i 5.:

Putem ustanova socijalne skrbi (centri za socijalnu skrb, domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici i centri za pomoć u kući) dostupan je širok raspon usluga usmjerenih poboljšanju kvalitete života obitelji, što uključuje i pružanje savjetodavne i stručne pomoći, a vrlo su značajni i trogodišnji programi udruga koji pružaju usluge asistencije osobama s invaliditetom. Kroz trogodišnji program (2013.-2015.) osiguravanja usluge asistencije osobama s invaliditetom – treća godina provedbe, u 2015. godini osigurana su financijska sredstva iz Državnoga proračuna i dijela prihoda od igara na sreću u ukupnom iznosu od 36.676.060,00 kuna (31.746.748,00 kuna za osobnog asistenta, 3.524.863,00 kuna za tumača/prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika te 1.404.449,00 kuna za videćeg pratitelja). Također, u 2015. godini u svrhu širenja mreže usluge osobne asistencije osigurana su i dodatna sredstva iz Europskog socijalnog fonda u iznosu od 27.433.050,07 kuna, čime je financiran 51 projekt te obuhvaćeno 509 novih korisnika, a projekti su započeli s provedbom krajem 2015. godine te će točan iznos utrošenih sredstava za navedene projekte biti iskazan sukladno potrošnji u 2016. godini. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, broj 157/13, 152/14 i 99/15), koji je stupio na snagu 24. rujna 2015. godine, povećan je iznos zajamčene minimalne naknade za najranjivije socijalno ugrožene građane: samce – osobe nesposobne za rad i djecu samohranih roditelja, te djecu iz jednoroditeljskih obitelji, kako bi se spriječilo daljnje produbljenje rizika od siromaštva ovih kategorija osoba. Također, spriječeno je nastajanje rizika od siromaštva za radno sposobne korisnike zajamčene minimalne naknade (ZMN) koji su korisnici dulje od dvije godine na način da su uklonjene odredbe koje govore o tome da se pravo na ZMN ne može odobriti radno sposobnom ili djelomično radno sposobnom samcu ili članu kućanstva u trajanju duljem od dvije godine. Na ovaj način onemogućeno je da navedene osobe ostaju bez primanja. U svrhu bolje socijalizacije i uključivanja u programe pružatelja usluga djeci čiji roditelji imaju status roditelja njegovatelja, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi omogućilo se korištenje povećanih broja sati usluge psihosocijalne podrške. Omogućen je dulji boravak kod pružatelja usluga socijalne skrbi i to do dvanaest sati tjedno, a korištenje usluge psihosocijalne podrške u kući do pet sati tjedno. Roditelju njegovatelju za dijete iz jednoroditeljske obitelji omogućen je boravak djeteta kod pružatelja usluga do osamnaest sati tjedno. Uključivanjem u programe pružatelja usluga utječe se na smanjenje socijalne izolacije takvih obitelji. Radi zaštite građana koji su u osobito teškom socijalnom položaju izmjenama i dopunama zakona uvedena je posebna naknada za ugrožene kupce energenata. Uredba o mjesečnom iznosu naknade za ugroženog kupca energenata, načinu sudjelovanja u podmirenju troškova energenata korisnika naknade i postupanju nadležnih centara za socijalnu skrb („Narodne novine“: broj 102/15) stupila je na snagu 01. listopada 2015. godine, a osnovna svrha je određivanje mjesečnog iznosa naknade za sufinanciranje troškova električne energije za ugroženog kupca energenata kao i načina sudjelovanja u podmirenju troškova energenata i postupanju nadležnih centara za socijalnu skrb. Prema važećim odredbama Uredbe pravo na sufinanciranje troškova električne energije u iznosu do 200,00 kuna mjesečno ima ugroženi kupac kojem je rješenjem nadležnog centra za socijalnu skrb priznato pravo na naknadu za ugroženog kupca energenata.

Također, sukladno izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi, uredi državne uprave u županiji, odnosno nadležni ured Grada Zagreba, trebali bi preuzeti administriranje ZMN-a, odnosno trebali bi preuzeti

ulogu Jedinственog centra za naknade koji postaje jedinstvena administrativna točka u odnosima građana i države na području ostvarivanja prava na naknade, što će stupiti na snagu 1. ožujka 2017. godine.

Mjera 6. Provoditi edukaciju i informiranje roditelja djece s teškoćama u razvoju, kao i roditelja s invaliditetom te članova njihovih obitelji

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U svrhu informiranja javnosti izrađen je Katalog prava i usluga za osobe s invaliditetom koji je dostupan na službenim internetskim stranicama Ministarstva socijalne politike i mladih.

2.2. Život u zajednici

Uvod:

Tijekom 2015. godine nastavljen je proces deinstitutionalizacije koji se temelji na „Operativnom planu deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2014. – 2016.“ usvojenom 2014. godini. Proces deinstitutionalizacije i transformacije domova podijeljen je u tri međusobno uvjetovana dijela: proces deinstitutionalizacije, proces transformacije i proces prevencije institucionalizacije i razvoj izvaninstitucionalnih usluga i službi podrške u zajednici. Od ukupno 32 prioritetna doma koji su obuhvaćeni Operativnim planom, njih 18 se odnosi na osobe s invaliditetom, a od čega je 9 domova djecu i odrasle osobe s tjelesnim, intelektualnim i/ili osjetilnim oštećenjima i 9 domova za osobe s mentalnim oštećenjima. Tijekom 2015. godine deinstitutionalizirano je ukupno 348 osoba s invaliditetom.

Mjera 1. Osigurati usklađeni pristup u pružanju kvalitetnih usluga podrške u zajednici

Mjera 2. Osigurati kvalitetne usluge u zajednici te alternativne oblike smještaja koji omogućavaju prijelaz iz smještaja u ustanovama na život u zajednici

Mjera 3. Osigurati dopunske usluge i druge kapacitete s ciljem potpore obitelji

Sažetak rezultata provedbe mjera 1., 2. i 3.:

Sukladno Operativnom planu deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2014. – 2016., tijekom 2015. godine nastavljen je proces deinstitutionalizacije kojim se nastoji povećati broj osoba s invaliditetom koje koriste izvaninstitucijske usluge u odnosu na prethodno razdoblje. Sukladno obvezama koje su definirane Operativnim planom, u veljači je osnovan „Nacionalni tim za planiranje, upravljanje i koordiniranje provedbom procesa transformacije i deinstitutionalizacije domova“ s ciljem učinkovitog planiranja i provedbe procesa deinstitutionalizacije na svim razinama. Tijekom 2015. godine deinstitutionalizirano je ukupno 348 osoba s invaliditetom od čega je 100 odraslih osoba s mentalnim oštećenjima, 114 odraslih osoba s tjelesnim, intelektualnim i/ili osjetilnim oštećenjima te 134 mladih s invaliditetom (iz centara za odgoj i obrazovanje nakon završetka školovanja). Od ukupno 348 osoba s invaliditetom koje su deinstitutionalizirane tijekom 2015. godine, 138 osoba uključeno je u program organiziranog stanovanja kojeg pružaju domovi, 33 su osobe regionalizirane tj. uključene u program organiziranog stanovanja kod drugih pružatelja usluga u matičnoj lokalnoj sredini iz koje potječu i u kojoj su živjele prije smještaja u ustanovu, 152 osobe vratile su se u svoje biološke obitelji od čega je najveći broj mladih s invaliditetom nakon završetka školovanja, 21 osoba smještena je u udomiteljsku obitelj i 4 osobe započele su samostalan život uz osiguranu povremenu podršku koja im je potrebna. Tijekom 2015. godine najveći broj osoba deinstitutionaliziran je iz Centra za rehabilitaciju Ozalj koji se u potpunosti transformirao u Centar za pružanje usluga u zajednici Ozalj (ustanova je u međuvremenu i pravno promijenila naziv u Centar za pružanje usluga u zajednici Ozalj) te ova ustanova više nema niti jednog korisnika koji koristi uslugu smještaja. Nadalje, Dom za psihički bolesne odrasle osobe Osijek se također u potpunosti transformirao u centar za pružanje usluga u zajednici i sada djeluje pod nazivom Centar za pružanje usluga u zajednici Osijek – „JA kao i TI“ te pruža uslugu organiziranog stanovanja za ukupno 92 odrasle osobe s mentalnim oštećenjima. Centar za pružanje usluga u zajednici Ozalj i Centar za pružanje usluga u zajednici Osijek – „JA kao i TI“ prve su ustanove za osobe s invaliditetom koje su se u potpunosti transformirale u centre za pružanje usluga u zajednici. Tijekom 2015. godine započela je izrada Individualnih planova transformacije i deinstitutionalizacije pojedinih domova za djecu s teškoćama u

razvoju i odrasle osobe s invaliditetom kojima je osnivač RH, a koji su obuhvaćeni Operativnim planom unutar 18 prioritarnih domova (tijekom 2015. godine započela je izrada individualnih planova transformacije i deinstitucionalizacije za 4 ustanove – Centar za pružanje usluga u zajednici Osijek, Centar za pružanje usluga u zajednici Ozalj, Dom za odrasle osobe Turnić i Centar za rehabilitaciju Rijeka). Sukladno navedenom, tijekom 2015. godine održane su i 4 radionice s predstavnicima gore navedenih domova i nadležnih službi MSPM-a kao priprema za izradu individualnih planova transformacije i deinstitucionalizacije. Također, Ministarstvo socijalne politike i mladih je za prosječno 1293 korisnika kojima je pravo na određenu uslugu priznato rješenjem centra za socijalnu skrb temeljem ugovora o međusobnim odnosima sklopljenih s pružateljima socijalnih usluga, kojima osnivač nije Republika Hrvatska, u 2015. godini za tu namjenu utrošilo sredstva u iznosu od 44.620.472,02 kuna (vidi Prilog 1). Navedena sredstva su utrošena za financiranje sljedećih izvaninstitucionalnih socijalnih usluga: usluge poludnevnog i/ili cjelodnevnog boravka, organiziranog stanovanja, psihosocijalne podrške u obitelji/kod pružatelja usluge, integracije te rane intervencije.

Mjera 4. Edukacija djelatnika javnih službi s ciljem kvalitetnijeg uključivanja osoba s invaliditetom u život zajednice

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Kontinuirano se organiziraju i održavaju tečajevi, edukacije, seminari i edukativne radionice za djelatnike javnih službi u svim sustavima, a s ciljem što kvalitetnijeg pružanja usluga korisnicima. U 2015. godini Ministarstvo socijalne politike i mladih održalo je 2 ciklusa od ukupno 15 edukacija na temu „Standardi kvalitete socijalnih usluga u djelatnosti socijalne skrbi“. U edukaciju su pored ostalih uključena i 73 pružatelja usluga koji pružaju socijalne usluge osobama s invaliditetom od čega su: 43 obiteljska doma za osobe s invaliditetom (16 za osobe s mentalnim oštećenjem, 19 za osobe tjelesnim i osjetilnim oštećenjem te 8 za osobe s intelektualnim oštećenjem), 16 domova za odrasle osobe s mentalnim oštećenjem, 7 centara za rehabilitaciju i 7 centara za pomoć u kući. Sukladno Pravilniku o standardima kvalitete socijalnih usluga u djelatnosti socijalne skrbi i Smjernicama za njihovo uvođenje („Narodne novine“, broj 143/14), datumom održavanja edukacije za pružatelje usluga započinje proces usklađivanja sa standardima kvalitete u vremenskom trajanju od 24 mjeseca (dvije godine).

2.3. Odgoj i obrazovanje

Uvod:

Tijekom 2015. usvojen je Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju koji osigurava pravo učenika s teškoćama u razvoju na primjerene programe i oblike podrške te pedagoško-didaktičku prilagodbu potrebama učenika. Također je i poboljšana infrastrukturna potpora učenicima s teškoćama u razvoju.

Mjera 1. Unaprijediti zakonodavni okvir usmjeren na odgojno-obrazovnu uključenost djece i učenika s teškoćama u razvoju te odraslih osoba s invaliditetom, koji će jamčiti prava jednakih mogućnosti s obzirom na sposobnosti

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U 2015. godini povećan je broj osnovnoškolskih ustanova u Republici Hrvatskoj što je ujedno i pokazatelj povećane dostupnosti odgojno-obrazovnih ustanova djeci/učenicima s teškoćama (vidi Priloge 2 i 3). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS) je tijekom 2014. godine izradilo, u 2015. godini i objavilo Pravilnik o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju koji osigurava pravo učenika s teškoćama u razvoju na primjerene programe i oblike podrške te pedagoško-didaktičku prilagodbu potrebama učenika. Također je izrađen i Nacrt prijedloga Pravilnika o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima koji utvrđuje način uključivanja i obavljanja poslova pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika te uvjete koje moraju ispunjavati.

Mjera 2. Izraditi Hrvatski nacionalni obrazovni standard za sve razine obrazovanja u cilju razvoja sveobuhvatnog sustava odgoja i obrazovanja djece i učenika s teškoćama u razvoju

Ova mjera je provedena (rok provedbe aktivnosti – 2007. i 2008. godina).

Mjera 3. Osigurati cjeloživotno učenje osobama s invaliditetom s ciljem učinkovite prohodnosti između faza obrazovanja, te između obrazovanja i zapošljavanja

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U sklopu Poziva na dostavu projektnih prijedloga Unapređivanje kvalitete u visokom obrazovanju uz primjenu Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira u 2015. godini počela je provedba 30 projekata u ukupnom iznosu od 64 milijuna kuna bespovratnih sredstava, čime su osigurana sredstva za izradu standarda zanimanja, standarda kvalifikacija i programa u području visokog obrazovanja. Omogućena je provedba 25 projekata u okviru operativnoga programa Razvoj ljudskih potencijala 2007. - 2013. Europskoga socijalnog fonda, u sklopu poziva Jačanje kapaciteta ustanova za obrazovanje odraslih - II., u ukupnom iznosu od 33 milijuna kuna. U svrhu izrade standarda objavljen je nacrt Uputa za izradu standarda kvalifikacija, koje je izradilo MZOS, te nacrt Smjernica za izradu standarda zanimanja koje je izradilo Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava.

Navedenim pozivima na dostavu projektnih prijedloga i smjernicama za izradu standarda omogućit će se standardiziranje postojećih i razvoj novih zanimanja i kvalifikacija na temelju kojih će se moći razvijati novi obrazovni programi. U studenom 2015. godine završena je prva faza razvoja Informacijskog sustava Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira, koja uključuje predavanje zahtjeva za upise standarda zanimanja, zahtjeva za upis skupova kompetencija, zahtjeva za upis standarda kvalifikacija i zahtjeva za upis skupova ishoda učenja. Omogućen je i cjelokupan postupak (formalnog i stručnog) vrednovanja. U svrhu podrške razvoju Hrvatskog kvalifikacijskog okvira nastala je Anketa o standardu zanimanja. Standard zanimanja je popis svih poslova koje pojedinac obavlja u određenom zanimanju i popis kompetencija potrebnih za njihovo uspješno obavljanje. Jedan od prvih koraka u izradi standarda zanimanja je provođenje Ankete o standardu zanimanja. Anketa se trenutno provodi u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u okviru projekta „Daljnji razvoj standarda zanimanja“, te u ustanovama (uglavnom obrazovnim) koje rade na izradi standarda zanimanja i standarda kvalifikacija. Cilj projekta „Daljnji razvoj standarda zanimanja“ je razvoj standarda zanimanja kroz uvođenje i provedbu Ankete o standardu zanimanja. Projekt je financiran iz Europskog socijalnog fonda, a nositelj je Hrvatski zavod za zapošljavanje.

Mjera 4. Osigurati studijske programe i trajni profesionalni razvoj odgojno-obrazovnih djelatnika na svim razinama za stjecanje kompetencija za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Održano je 87 skupova stručnog usavršavanja na kojima je prisustvovalo 4.190 odgojno obrazovnih djelatnika. Skupovi stručnog usavršavanja održani su u svim županijama te je utrošeno 185.000,00 kuna. Također, MZOS je izdalo dodatne suglasnosti za rad 271 novog pomoćnika u nastavi za ukupno 338 učenika s teškoćama u razvoju u sklopu mjere „Mladi za mlade - pomagači u nastavi“ koju provodi HZZ, s obzirom da pružatelji usluge pomoćnika u nastavi imaju obvezu pohađanja edukacija u svrhu dobivanja suglasnosti za rad.

Mjera 5. Podupirati suradnju između državnih tijela i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave radi omogućavanja jednakosti pristupa predškolskom odgoju i školovanju na svim razinama, s posebnim naglaskom na unapređenju stanja u manjim sredinama (seoska, otočna, brdsko-planinska, demografski ugrožena i ratom pogođena područja)

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Predškolski program provodi se u 795 dječjih vrtića te 95% predškolskih ustanova ima osiguran pristup djeci s teškoćama u razvoju. Ukupan broj djece uključene u program predškolskog odgoja i naobrazbe je 163.940 pri čemu je 6.280 djece s teškoćama u razvoju (610 djece u posebnim skupinama i 5.670 djece u integraciji). U osnovnim školama s redovitim i posebnim programima za djecu s teškoćama u razvoju nastavu pohađa 18.492 učenika (Prilog 4). Najviše učenika s teškoćama integrirano je u redovite razredne odjele te pohađa nastavu u redovitom programu uz individualizirane postupke (43,09% učenika s teškoćama) i redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke (38,09% učenika s teškoćama) (Prilog 5). U osnovnim školama je 7.968 učenika (43,09% učenika s teškoćama; 2,47% učenika osnovne škole) kojima je određeno školovanje po redovitom programu uz individualizirane postupke te 7.118 učenika (38,49% učenika s teškoćama; 2,20% učenika osnovne škole) kojima je određeno školovanje po redovitom programu uz prilagodbu sadržaja. Slijedom navedenoga, najviše učenika s teškoćama integrirano je u redovite razredne odjele (N = 15086 ili 81,58% učenika s teškoćama ili 4,68% učenika osnovnih škola). Ukupno su 232 učenika (1,25% učenika s teškoćama, odnosno 0,07% učenika osnovne škole) uključena u osnovnoškolski odgoj i obrazovanje po redovitom programu u posebnim uvjetima, tj. u ustanove koje učenicima omogućuju svladavanje redovitog programa uz pomoć posebnih oblika i metoda rada prema njihovim sposobnostima. U osnovnim školama RH ukupno je 121 razredni odjel s posebnim programom uz individualizirane postupke. U 2015. godini, od ukupno 896 osnovnih škola, 638 osnovnih škola ima postavljene rampe, 144 ima ugrađena dizala, 89 ima postavljene podizne platforme i 23 ima postavljene taktilne trake te su 702 osnovne škole prilagodile sanitarne čvorove kako bi se zadovoljile potrebe učenika s teškoćama u razvoju.

Mjera 6. Osigurati infrastrukturnu potporu učenicima s teškoćama u razvoju

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Agencija za odgoj i obrazovanje je imenovala 7 stručnih mobilnih timova (broj članova stručnih mobilnih timova ovisi o potrebi škole ili učenika s teškoćama u razvoju i u prosjeku brojčano sadrži 5 stručnjaka). Stručni mobilni timovi pružaju savjetodavnu potporu odgojno – obrazovnoj ustanovi po upućenom pozivu od strane škole koja ima upisane učenike s teškoćama u razvoju. MZOS je osiguralo sredstvima Europskoga socijalnog fonda rad 2.056 pomoćnika u nastavi za 2.464 učenika s teškoćama u razvoju u ukupnom iznosu od 74.948.148,69 kuna te sredstvima od igara na sreću za dodatnih 247 pomoćnika u nastavi/učenika s teškoćama u razvoju u ukupnom iznosu od 9.679.420,00 kuna. Uz navedeno, sredstvima EU-a iz mjere „Mladi za mlade - pomagači u nastavi“ Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje osnivači škola osiguravaju rad pomoćnika u nastavi preostalim učenicima s teškoćama u razvoju za koje procijene da im je pomoćnik u nastavi potreban. MZOS je tako izdalo suglasnosti za rad dodatnih 271 pomoćnika u nastavi za ukupno 338 učenika s teškoćama u razvoju. U školskoj godini 2014./2015. nastava u kući odobrena je za ukupno 147 učenika od čega za 129 učenika osnovne škole i 18 učenika srednje škole. U školskoj godini 2015./2016. ista je odobrena za 154 učenika, a nastava na daljinu za dva učenika upisana u osnovnoškolske programe te 24 učenika srednje škole. Ukupno je u 2015. godini iz sredstva od igara na sreću za financiranje izrade tiskanih i elektroničkih udžbenika za potrebe slijepih i slabovidnih učenika i studenata za školsku/akademsku godinu 2015./2016. financirano 10 projekata u iznosu od 1.003.742,00 kuna (od čega je u 2015. godini isplaćeno 70% odobrenog iznosa za financiranje: 724.649,58 kuna). U okviru aktivnosti financiranje deficitarnih udžbenika za učenike osnovnih škola udžbenici na Brailleovom pismu su financirani u iznosu od 146.258,00 kuna. Donesena je Odluka o osnivanju Nacionalne skupine za unapređenje socijalne dimenzije studiranja koja je zadužena za provođenje mjera iz Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije, u sklopu cilja 6: Unaprijediti studentski standard uz posebnu skrb za socijalnu dimenziju studiranja. U prvoj polovici 2015. godine završila je provedba 7 projekata iz područja visokog obrazovanja koji su razvijeni u sklopu grant sheme Integracija podzastupljenih skupina u redoviti obrazovni sustav, u ukupnom iznosu od 1.432.675,52 kuna, čiji je cilj bio olakšavanje pristupa visokom obrazovanju pripadnicima podzastupljenih skupina.

Mjera 7. Uključiti djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom u postupke donošenja odluka koje utječu na njihov život

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Izrađena je Nacionalna strategija za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2014. do 2020. godine. Ista je usmjerena promicanju i zaštiti prava sve djece u Republici Hrvatskoj, pa tako i djece s teškoćama u razvoju, na koju je posebno usmjereno područje *G. Djeca s teškoćama u razvoju*. Pravo sudjelovanja djece integrirano je u svim područjima strategije, odnosno strateškim ciljevima kao filozofija koja podrazumijeva aktivno sudjelovanje djeteta u procesu odrastanja i razvoja sukladno njegovim sposobnostima i stupnju zrelosti. Istaknuta su područja ostvarivanja prava na sudjelovanje u obitelji, lokalnoj zajednici, pravo sudjelovanja djece u kreiranju politika za djecu i pravo sudjelovanja djece u istraživanjima s djecom.

Utrošena sredstva prikazana u gore navedenim mjerama odnose se, između ostalog, i na višegodišnje projekte ili obuhvaćaju razdoblja školske godine 2015./16., a u 2015. godini MZOS je utrošilo ukupno 48.543.208,00 kuna za provedbu mjera iz područja 2.3 Odgoj i obrazovanje.

2.4. Zdravstvena zaštita

Uvod:

I tijekom 2015. godine nastavljeno je s provedbom redovnih aktivnosti koje osobama s invaliditetom osiguravaju pristup zdravstvenim uslugama. Kontinuirano se provode edukacijski programi izobrazbe zdravstvenih radnika o pravima i specifičnim potrebama osoba s invaliditetom te osigurava infrastrukturna potpora osobama s invaliditetom u zdravstvenim ustanovama.

Mjera 1. Osigurati kvalitetniju zdravstvenu zaštitu djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Vežano uz Sporazum Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva zdravlja, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i UNICEF-a o suradnji pri realizaciji tehničke podrške UNICEF-a za provedbu projekta „Rana dijagnostika i rana intervencija za djecu s poremećajima iz autističnog spektra“, tijekom 2015. godine održani su sastanci, a buduće aktivnosti bit će usmjerene na organiziranje multidisciplinarnih timova pri regionalnim kliničkim bolničkim ustanovama za dijagnostiku i preporuku tretmana poremećaja iz autističnog

spektra, izradu smjernica za njihov rad, edukaciju članova timova te koordiniranje aktivnosti sa timom za ranu intervenciju. HZJZ je obavijestio sve stručnjake uključene u radnu skupinu za izradu algoritma dijagnostike poremećaja iz autističnog spektra, da u periodu od 01. veljače do 01. lipnja 2015. godine prijave, u skladu sa Zakonom o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom, sve osobe s poremećajem iz autističnog spektra koje imaju u skrbi osobe koje su dijagnosticirali. U navedenom periodu HZJZ je zaprimio samo djelomično prijave i to za ukupno 458 osoba s poremećajem iz autističnog spektra od čega je oko 80% već bilo u bazi Registra jer su prijave stigle iz sustava socijalne skrbi i prosvjete. U listopadu je potpisan Sporazum o suradnji u uspostavi Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Osijek, čiji su potpisnici Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvo zdravlja, Osječko-baranjska županija i Grad Osijek koji su time uredili međusobne odnose u ostvarivanju projekta uspostave Centra, a radi potrebe stvaranja uvjeta za sustavno rješavanje odgovarajućeg obrazovanja i skrbi za djecu, učenike i odrasle osobe s poremećajem iz autističnog spektra na području Osječko-baranjske županije i šire regije. Za potrebe djelatnosti koje će Centar provoditi, Ministarstvo zdravlja će u suradnji s KBC-om Osijek razviti dijagnostički program za osobe s poremećajem iz autističnog spektra. Ministarstvo zdravlja izvještava da je za svaku pojedinu mjeru zdravstvene zaštite koju sadrži važeći Plan i program mjera zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja („Narodne novine“, broj 126/06 i 156/08) detaljno razrađen plan provedbe s nositeljima provedbe te se isti redovno prati.

Mjera 2. Kontinuirano provoditi preventivne programe u cilju promicanja zdravlja i sprečavanja nastanka invaliditeta i težih oštećenja zdravlja

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U sklopu Nacionalnih preventivnih programa ranog otkrivanja zloćudnih bolesti provode se: Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke, Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva i Nacionalni program prevencije raka vrata maternice. Cilj preventivnih programa probira je smanjiti pobol i smrtnost od gore navedenih sijela raka te unaprijediti zdravlje cjelokupnog stanovništva.

Mjera 3. Kontinuirano usklađivati Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala sa suvremenim dostignućima tehničkih i medicinskih znanosti, te iskustvima osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U 2015. godini usvojene su izmjene i dopune Pravilnika o ortopedskim i drugim pomagalima („Narodne novine“, broj 17/15, 29/15, 41/15, 62/15, 77/15, 86/15, 124/15, 129/15, 132/15 i 139/15). U 2015. godini na ostvarivanje prava na ortopedska i druga pomagala potrošeno je 695.977.180,00 kuna. Osim adekvatne opskrbe ortopedskim ili drugim pomagalima u većini slučajeva nužno je provesti i postupke medicinske rehabilitacije koja zahtijeva multidisciplinarni timski rad u specijaliziranim zdravstvenim ustanovama koje zajednički provode opskrbu potrebnim pomagalom s programom aktivnosti primjene pomagala u aktivnostima svakodnevnog života.

Mjera 4. Educirati zdravstvene djelatnike o posebnostima bolesti i stanja osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo izvještava da su tijekom 2015. godine provedena 3 edukacijska programa - izobrazbe zdravstvenih radnika o pravima i specifičnim potrebama osoba s invaliditetom i to na nastavi na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Osijeku iz izbornog predmeta: „Kvaliteta života“; na studiju psihologije te na studiju Sestrinstva, u ukupnom trajanju od 8 sati. U edukaciju je bilo uključeno 14 studenata medicine, 22 studenta psihologije i 28 medicinskih sestara/medicinskih tehničara. Udruga gluhoslijepih osoba Grada Zagreba organizirala je akciju „Budi ja“ kojoj je cilj, između ostaloga, kroz informiranje i senzibiliziranje, djelatnicima državnih, lokalnih i javnih ustanova, posebice onima koji djeluju na području socijalne skrbi i zdravstva, omogućiti iskustveni doživljaj gluhosljepoće.

Mjera 5. Pratiti podatke o provedenoj zdravstvenoj zaštiti djece s neurorizicima i implementirati ih

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Tijekom 2015. godine, predstavnici PBZ Carda d.o.o. i Privredne banke Zagreb donirali su sredstva Općoj bolnici „Dr. Tomislav Bardek“, Koprivnica, u iznosu 267.982,50 kuna za kupnju digitalnog color-doppler UZV uređaja, linearne sonde te stola za neuropedijatrijski pregled i Specijalnoj bolnici za zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama Goljak u Zagrebu donaciju u iznosu od 59.837,64 kune za kupnju didaktičke opreme za Dnevnu bolnicu za visokoneurorizičnu djecu. Prema stanju na dan 31. 01. 2016. putem projekta „Činim dobro svaki dan“ i American Express kartice sa srcem PBZ Card d.o.o. prikupio je ukupno

6.494.083,45 kuna. Od navedenog ukupnog iznosa, za kupnju raznih medicinskih uređaja i opreme PBZ Card d.o.o. donirao je zdravstvenim ustanovama zaključno sa 31. 12. 2015. godine ukupno 2.366.516,23 kuna. Informacije o svim donacijama vezanima za projekt „Praćenje djece s neurorizicima“ dostupne su na <http://cinimdobro.hr/>. Pilot projekt „Praćenje djece s neurorizicima“ trajao je 2007. do 2010. godine, a imao je za cilj testirati informatički obrazac liste za neurorizičnu novorođenčad koju rodilišta ispunjavaju i šalju u Regionalni registar, testirati elektronički put slanja i prihvaćanja poslanih liste, a potom praćenje te djece u Regionalnom registru po dogovorenom programu radi pripreme protokola praćenja djece s neurorizicima. U 2015. godini preko projekta upućeno je 111-ero djece. Nadalje, još 185 djece upućeno je direktno od pedijatra u neurorizičnu ambulantu kao visokoneurorizična djeca (odmah nakon otpusta iz rodilišta), a 200 djece je kasnije, u dojenačkoj dobi, upućeno od pedijatra na pregled.

Mjera 6. Osigurati pristupačnost i informacijsku podršku za gluhe i slijepe osobe u zdravstvenim ustanovama (infrastrukturna potpora osobama s tjelesnim invaliditetom u zdravstvenim ustanovama)

Mjera 7. Opremiti zdravstvene ustanove i rehabilitacijske centre potrebnim funkcionalnim pomagalima

Sažetak rezultata provedbe mjera 6. i 7.:

Do 3. ožujka 2016. godine prikupljeni su podaci od 99 zdravstvenih ustanova i to od 28 domova zdravlja, 14 županijskih zavoda za hitnu medicinsku pomoć, 14 zavoda za javno zdravstvo, 1 zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu, 21 specijalne bolnice, 6 kliničkih bolnica, 12 općih i županijskih bolnica i 3 klinička bolnička centra. Tijekom 2015. godine za uklanjanje arhitektonskih barijera izdvojeno je 25.258.374,00 kuna, za informacijsku podršku za gluhe i slijepe osobe izdvojeno je 159.077,00 kuna, za opremu funkcionalnim i antidekubitalnim pomagalima 1.906.567,99 kuna i za nabavljenu opremu 2.969.535,74 kuna, što sveukupno iznosi 30.293.554,73 kuna. U svega dvije zdravstvene ustanove koje su dostavile podatke uvedena je djelomična ili osnovna informacijska podrška za gluhe i slijepe osobe, svega nekoliko ustanova navodi da je u potpunosti osiguralo arhitektonsku pristupačnost osobama s invaliditetom, dok je u većini ostalih ustanova ista provedena djelomično, ili je osigurana samo osnovna arhitektonska pristupačnost osobama s invaliditetom u smislu prilaza zdravstvenim ustanovama ili dizala.

Mjera 8. Razmotriti postojeći sustav mjera zdravstvene zaštite te rehabilitacije za djecu s teškoćama u razvoju koja se odgajaju i obrazuju u redovitim, posebno odgojno-obrazovnim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi, te izraditi odgovarajući program mjera

Ova mjera je provedena (rok provedbe - 2008. godina).

Od ukupno 731.051.772,14 kuna koliko je u 2015. godini utrošeno u području 2.4 Zdravstvena zaštita, Ministarstvo zdravlja utrošilo je 30.296.914,73 kune, donacije navedene u mjeri 5 su iznosile ukupno 2.694.336,37 kuna, HZZO je utrošio 695.977.180,00 kuna, a Ministarstvo branitelja utrošilo je 2.083.341,04 kuna (ortopedska pomagala, medicinska rehabilitacija i plaćanje smještaja za vrijeme liječenja u barokomori za Hrvatske ratne vojnike invalide iz Domovinskog rata).

2.5. Socijalna skrb i mirovinsko osiguranje

Uvod:

Tijekom 2015. godine omogućeno je ostvarivanje prava na doplatak za djecu s težim oštećenjem zdravlja i nakon navršene 27. godine života. Nadalje, detaljno je uređen cjelokupni sustav profesionalne rehabilitacije – od ostvarivanja prava na profesionalnu rehabilitaciju, do osnivanja regionalnih centara za profesionalnu rehabilitaciju, plaćanja usluge profesionalne rehabilitacije od strane naručitelja te uvjeta i načina provedbe profesionalne rehabilitacije.

Mjera 1. Izraditi zakonsku podlogu za uvođenje novog prava u sustav socijalne skrbi - „skrb u obitelji“

Ova mjera je provedena (rok za provedbu definiranih aktivnosti je bio 2007. godina).

Mjera 2. Redefinirati i objediniti sustav socijalnih usluga i novčanih davanja

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Novim Zakonom o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, broj 157/13, 152/14 i 99/15) omogućeno je uvođenje instituta zajamčene minimalne naknade, koji je objedinio četiri socijalne naknade: pomoć za uzdržavanje iz nadležnosti Ministarstva socijalne politike i mladih, dvije opskrbnine iz nadležnosti Ministarstva branitelja i produženu novčanu naknadu iz nadležnosti Ministarstva rada i mirovinskog sustava.

Mjera 3. Podizati kvalitetu stručnog rada u ustanovama socijalne skrbi

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ministarstvo socijalne politike i mladih navodi da se godišnji program i plan provedbe stručnog usavršavanja izrađuje svake godine temeljem iskazanih potreba zaposlenih u ustanovama socijalne skrbi te raspoloživih financijskih sredstava. Godišnji program stručnog usavršavanja stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi za 2015. godinu uglavnom je bio usmjeren na edukacije zaposlenika domova za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi i domova za djecu s problemima u ponašanju obzirom da su te ustanove zadnjih godina bile zapostavljene u osuvremenjivanju njihovih znanja i vještina. U svrhu praćenja procesa uvođenja standarda kvalitete socijalnih usluga pružatelji socijalnih usluga, koji su prošli edukaciju o standardima, u obvezi su tijekom dvogodišnjeg razdoblja izraditi 3 izvješća o usklađenosti sa standardima kvalitete. Izvješća o prvoj samoprocjeni izrađena su i dostavljena u roku tri mjeseca od datuma održavanja edukacije. Nakon pojedinačne analize dostavljenih izvješća u 2015. godini izrađeno je skupno izvješće, koje je u svrhu davanja povratnih informacija prezentirano na 5 sastanaka s pružateljima usluga. Ostala dva izvješća (Izvješće o napretku te završno izvješće o usklađenosti sa standardima kvalitete) pružatelji usluga izrađuju u roku od 12 odnosno 24 mjeseca od datuma održavanja edukacije. U rujnu 2015. godine osnovan je Projektni tim za provedbu projekta „Informatizacija i stručne edukacije u centrima za socijalnu skrb (ISECSS)“ koji se financira iz Europskog socijalnog fonda. Projekt će doprinijeti unaprijeđenom funkcioniranju centara za socijalnu skrb (Centara), ali i cjelokupnog sustava socijalne skrbi. Ciljana skupina su zaposlenici Centara, a projektne aktivnosti će biti usmjerene na unapređenje informatičke podrške u Centrima kroz nabavu informatičke opreme, te jačanje stručnih kapaciteta stručnjaka putem edukacija, što predstavlja preduvjet za pružanje visoko kvalitetnih usluga korisnicima.

Mjera 4. Osigurati sudjelovanje osoba s invaliditetom i/ili njihovih zakonskih zastupnika u izradi nacrtu propisa, te drugih dokumenata u sustavu socijalne skrbi

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Pored sudjelovanja predstavnika organizacija osoba s invaliditetom u radu stručnih radnih skupina za izradu propisa i drugih dokumenata u sustavu socijalne skrbi, osobe s invaliditetom i provođenjem postupka savjetovanja sa zainteresiranom javnošću sudjeluju u njihovoj izradi.

Mjera 5. Razviti sustav mobilnih službi podrške u lokalnoj zajednici

Mjera 6. Razviti sustav informiranja i edukacije osoba s invaliditetom i njihovih roditelja

Sažetak rezultata provedbe mjera 5. i 6.:

Operativnim planom deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2014. – 2016. definirana je aktivnost *Uspostavljanje mobilnih timova podrške obiteljima u koje se smještaju djeca nakon boravka u instituciji*. U cilju uspostavljanja i razvijanja usluga u zajednici u svrhu prevencije institucionalizacije i podrške deinstitucionaliziranim korisnicima, pružatelji usluga, 18 prioriternih domova iz navedenog Operativnog plana, imat će mogućnost razviti i unaprijediti kvalitetu usluge i osigurati sredstava za navedeno prijavom na natječaj za sredstva iz ESF-a i Europskog fonda za regionalni razvoj u 2016. godini. Primjer dobre prakse u ovom trenutku je Centar za pružanje usluga u zajednici Ozalj, koji je kroz proces transformacije i deinstitucionalizacije osigurao podršku djeci s teškoćama u razvoju u vidu usluge rane intervencije i psihosocijalne podrške u obitelji na području Karlovačke županije.

Mjera 7. Izraditi stručnu i analitičku podlogu o mogućnostima unapređenja prava s osnove invalidnosti, te predložiti donošenje odgovarajućih propisa

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Profesionalna rehabilitacija osoba s invaliditetom uređena je Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i Pravilnikom o profesionalnoj rehabilitaciji i centrima za profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 44/14 i 2/15). Navedeni propisi čija puna primjena je započela tijekom 2015. godine, detaljno uređuju cjelokupni sustav profesionalne rehabilitacije – od ostvarivanja prava na profesionalnu rehabilitaciju, do osnivanja regionalnih centara za profesionalnu rehabilitaciju, plaćanja usluge profesionalne rehabilitacije od strane naručitelja te uvjeta i načina provedbe profesionalne rehabilitacije. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o doplatku za djecu („Narodne novine“, broj 82/15) omogućio je ostvarivanje prava na doplatku za djecu s težim oštećenjem zdravlja i nakon navršene 27. godine života. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 99/15.) povećan je iznos ZMN-a za najranjivije socijalno ugrožene građane: samce – osobe nesposobne za rad i djecu samohranih roditelja, te djecu iz jednoroditeljskih obitelji. Također, spriječeno je nastajanje rizika od

siromaštva za radno sposobne korisnike ZMN-a koji su korisnici dulje od dvije godine na način da su uklonjene odredbe koje govore o tome da se pravo na ZMN ne može odobriti radno sposobnom ili djelomično radno sposobnom samcu ili članu kućanstva u trajanju duljem od dvije godine. U svrhu bolje socijalizacije i uključivanja u programe pružatelja usluga djeci čiji roditelji imaju status roditelja njegovatelja, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi („Narodne novine“, br. 99/15) omogućilo se korištenje povećanih broja sati usluge psihosocijalne podrške. Omogućen je dulji boravak kod pružatelja usluga socijalne skrbi i to do dvanaest sati tjedno, a korištenje usluge psihosocijalne podrške u kući do pet sati tjedno. Roditelju njegovatelju za dijete iz jednoroditeljske obitelji omogućen je boravak djeteta kod pružatelja usluga do osamnaest sati tjedno. Detaljnije novine ovog Zakona navedene su u području 2.1. *Obitelj*.

Mjera 8. Predložiti dodatne mjere radi unapređenja provođenja profesionalne rehabilitacije

Ova mjera je provedena (rok provedbe - 2008. godina).

2.6. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost

Uvod:

I tijekom 2015. godine se nastavilo s provođenjem aktivnosti uklanjanja arhitektonskih barijera, a broj intervencija u postupku izdavanja akata za građenje je značajnije pao u odnosu na prethodnu godinu i ukupan broj izdanih akata.

Mjera 1. Osigurati pristupačnost građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja izvještava da je tijekom 2015. godine zabilježeno 8 intervencija u postupku izdavanja akata za građenje (0,13% od 5.827 ukupno izdanih akata) i 7 intervencija u postupku izdavanja uporabnih dozvola za građevine (0,16% od 4.407 ukupno obavljenih tehničkih pregleda i izdanih uporabnih dozvola) u Republici Hrvatskoj. Može se zaključiti da je gotovo jednaki broj nepravilnosti uočen u postupku pregleda projektne dokumentacije za građenje tijekom ishoda akata o građenju, kao i tijekom tehničkih pregleda. U odnosu na ukupan broj od 10.234 izdana akta, samo u 15 slučajeva se moralo intervenirati kako bi bile otklonjene nepravilnosti vezane uz osiguranje pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, tj. u svega 0,15% slučajeva. U odnosu na prethodnu 2014. godinu kada se moralo intervenirati u 16 slučajeva (0,18%) i to kod znatno manjeg broja izdanih akata (8.665 akata), bilježi se značajan pad intervencija u postupcima izdavanja akata (vidi Priloge 6, 7, 8, 9 i 10). U 2015. godini izdano je 36% više akata (brojkom 1.569 više izdanih akata u 2015. godini). Uprava za inspekcijske poslove Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja je u protekloj godini izvršila ukupno 286 inspekcijskih pregleda i to 138 na građevinama javne i poslovne namjene (115 na zgradama i 23 na prometnicama) i 148 na građevinama stambene namjene. Tijekom navedenih pregleda zabilježeno je 13 nepravilnosti i to 9 na građevinama javne i poslovne namjene (9 na zgradama i 0 na prometnicama) te 4 na građevinama stambene namjene. Izrađen je Operativni plan inspekcijskog nadzora u 2016. godini prema kojem se planira provesti nadzor nad 305 građevina javne i poslovne namjene (120 zgrada javne i poslovne namjene i 25 nadzora na prometnicama) te 160 pregleda na građevinama stambene namjene. Ministarstvu branitelja su u 2015. godini predana 77 stana izgrađena u organiziranoj izgradnji na lokacijama u Zagrebu-Vrbani (59 stanova) i Biogradu na Moru (18 stanova). U pripremi za izgradnju su 3 lokacije s ukupno 121 stanom i to: Dubrovnik – Mokošica - 54 stana, ishoda građevinska dozvola, u tijeku izrada izvedbene dokumentacije te Ston - 13 stanova, izdane konzervatorske smjernice, u tijeku je izrada glavnog projekta. Stanovi su projektirani u skladu s odredbama o pristupačnosti, sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti („Narodne novine“ broj 78/13). Kontinuirano se provodi i Projekt rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom, a kojim se nastoji podržati svaku inicijativu prilagodbe građevina, ustanova i javnih površina te unaprjeđenje njihove pristupačnosti kako bi se poboljšala kvaliteta života osoba s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta i osigurala neovisnost njihova življenja u zajednici. U okviru projekta, u 2015. godini Ministarstvo branitelja je sufinanciralo 19 prilagodbi u 17 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i to u dvije županije: Šibensko-kninska i Bjelovarsko-bilogorska (dva projekta), 10 gradova: Nova Gradiška, Labin, Ozalj (dva projekta), Bjelovar, Rijeka, Petrinja, Pazin, Karlovac, Lipik i Glina te pet općina: Kali, Križ, Čepin, Žakanje i Svetvinčenat, u ukupnom iznosu od 1.500.000,00 kuna (vidi Prilog 11). U odnosu na prethodne godine, ističe se veći broj zaprimljenih, a i odobrenih zahtjeva za sufinanciranjem prilagodbe objekata u ruralnim sredinama.

Mjera 2. Osigurati pristupačnost javnog prometa

Mjera 3. Osigurati primjenu potpornih tehnologija radi unapređenja mobilnosti osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 2 i 3:

U 2015. godini poduzete su sljedeće aktivnosti u području zračnog, cestovnog, željezničkog i pomorskog prometa: Pomorski promet – Izgrađena su sva četiri broda za Jadroliniju koja ispunjavaju standarde za osobe s invaliditetom temeljem potpisanih Ugovora iz početka 2013. godine. Željeznički promet - HŽ Putnički prijevoz je početkom 2014. godine sklopio ugovor o nabavci 44 niskopodna vlaka, koji će imati rampe za ulaz i izlaz osoba s invaliditetom, a isti će biti isporučeni od 2015. do 2017. godine. Zračni promet - Zračna luka Split je u svibnju 2015. nabavila šest komada invalidskih kolica tip EasyRoller Airport & Security ukupne vrijednosti 89.400,00 kuna. Radi se o kolicima posebne izvedbe koja se koriste u zračnim lukama jer nemaju metalnih dijelova pa je omogućen jednostavniji zaštitni pregled osoba smanjene pokretljivosti. ZL Split sada posjeduje ukupno 9 kolica tog tipa što u potpunosti zadovoljava potrebe i u periodima vršnog opterećenja tijekom turističke sezone. U svibnju 2015. je potpisan ugovor za nabavku ambulift vozila za ukrcaj/iskrcaj u/iz zrakoplova osoba smanjene pokretljivosti. Ugovorena vrijednost vozila je 184.800,00 eura (1.408.915,00 kuna). ZL Split posjeduje već jedno takvo vozilo. U 2015. godini nastavljene su aktivnosti na izradi tehničke dokumentacije za rekonstrukciju i proširenje putničkog terminala s obvezujućom klauzulom za projektante da građevina u potpunosti mora osigurati pristupačnost osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti za što je prema gruboj procjeni utrošeno oko 50.000,00 kuna. Ishođena je građevinska dozvola 22. prosinca 2015. godine. U Zračnoj luci Dubrovnik je za nabavu vozila za prijevoz osoba s invaliditetom (ambulift) sklopljen ugovor u iznosu od 2.381.415,96 kuna. Također, za planiranu izgradnju pristanišne zgrade dio „C”, zaključen je ugovor u iznosu od 476.503.476,31 kuna. Cjelokupni projekt putničke zgrade usklađen je sa zahtjevima za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom. U Zračnoj luci Pula u 2015. pokrenuta je gradnja prilagodbe postojeće putničke zgrade na Schengen i Non-Schengen putničke tokove u dolasku i odlasku. U navedenom projektu, izgrađeno je pet novih sanitarnih čvorova u potpunosti prilagođenih za osobe s invaliditetom. Isto tako, adaptiran je jedan stari sanitarni čvor za osobe s invaliditetom. Također, napravljena je analiza prometa putnika, osobito putnika s invaliditetom koji dolaze osobnim vozilima, zakonskih okvira i tehničkih mogućnosti potpuno automatiziranog sustava naplate parkinga. Time su postavljeni preduvjeti da se putnici s invaliditetom oslobode naknade za parkiranje vozila na službenom parkingu ZL Pula. Ukupno je utrošeno 1.115.055,57 kuna. Zračna luka Zadar je kupila dodatna invalidska kolica za osobe s invaliditetom u vrijednosti 2.300,00 kuna. Izrađen je izvedbeni projekt rekonstrukcije putničke zgrade Zračne luke Osijek kojim je predviđeno osiguravanje pristupa putničkoj zgradi i kretanje putničkom zgradom osobama s invaliditetom, te je izabran izvođač radova. Cestovni promet – Aktivnost koja se sadržajno i suštinski odnosi i na osiguravanje te povećavanje mobilnosti osoba s invaliditetom je ostvarivanje prava na nadoknadu godišnje naknade za uporabu javnih cesta koja se plaća prilikom registracije osobnog automobila i pravo na nadoknadu cestarine za uporabu autocesta i objekata s naplatom. Tijekom 2015. godine za navedeno pravo iz Državnog proračuna RH nadoknađeno je 27.651.267,42 kuna. Željeznički promet – u promet je pušten 21 elektromotorni niskopodni vlak za što je utrošeno 816.000.000,00 kuna. Vlakovi su izgrađeni u skladu s europskim propisima (Uredba EZ 1731/2007.) i zakonima. Svi navedeni vlakovi imaju vlastite rampe za ulaz/izlaz osoba s invaliditetom kojima rukuje osoblje vlaka, a rampe se mogu prilagoditi bilo kojoj visini perona.

Mjera 4. Osigurati posebnu proračunsku poziciju na kojoj će se iskazivati planirana i utrošena financijska sredstva za uklanjanje građevinskih i drugih prepreka

Sažetak rezultata provedbe mjera:

Sukladno članku 59. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Narodne novine“, broj 174/04, 92/05, 02/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 33/13, 148/13, 92/14) HRVI iz Domovinskog rata koji nisu sposobni za kretanje bez invalidskih kolica i drugih ortopedskih pomagala i slijepi HRVI imaju pravo na prilagodbu prilaza do zgrade i prilagodbu stana za kretanje u kolicima – jednokratno. Aktivnost je do 2014. bila u nadležnosti Ministarstva graditeljstva. U 2014. i 2015. godini zaprimljeno je ukupno osam zahtjeva (1 korisnik je odustao, a za sedmero korisnika je u tijeku prikupljanje dopune dokumentacije). Sredstva su osigurana na proračunskoj poziciji Ministarstva branitelja. U 2014. godini bilo je osigurano 350.000,00 kuna, a za 2015. i 2016. godinu su sredstva povećana na 400.000,00 kuna godišnje.

Mjera 5. Poticati razvoj univerzalnog dizajna

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta propisanim nastavnim planovima i programima/kurikulumima, kroz obvezne i izborne predmete, fakultativnu nastavu i/ili izvannastavne aktivnosti potiče razvoj univerzalnog

dizajna. Univerzalni dizajn sastavni je dio obrazovanja kroz nastavne predmete kao što su: kultura življenja, kultura stanovanja, oblikovanje prostora, projektiranje interijera, restauracija namještaja, dizajnersko crtanje, automatsko konstruiranje, arhitektonske konstrukcije, prostorni informacijski sustavi i još mnoge druge.

Mjera 6. Osigurati različite oblike pomoći na području komunikacije osobama s invaliditetom kako bi se olakšao pristup javnim objektima i prostorima otvorenim za javnost

Ova mjera je provedena (rok za provedbu aktivnosti - 2009. godina).

Mjera 7. Unaprijediti informatičku pismenost osoba s invaliditetom

Mjera se kontinuirano provodi.

2.7. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad

Uvod:

Tijekom 2015. godine donesene su brojne izmjene i dopune pravilnika kojima je uređeno područje rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom. Također, iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje zaposleno je ukupno 2.613 osoba s invaliditetom što je 39,2% više nego u 2014. godini, kada je zaposleno 1.877 osoba s invaliditetom.

Mjera 1. Provesti evaluaciju primjene postojeće zakonske regulative i aktualne politike u području profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom od strane nezavisnog tijela

Sažetak rezultata provedbe mjere:

S obzirom da su novi propisi koji uređuju područje rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom u punoj primjeni od 1. siječnja 2015. godine, tijekom 2015. godine posebna pozornost posvećena je praćenju njihove primjene tijekom koje su uočene mogućnosti za određena poboljšanja podzakonskih akata pa su tako donesene izmjene i dopune: Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 44/14, 97/14, 2/15), Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 44/14 i 2/15), Pravilnika o zaštitnim radionicama i integrativnim radionicama za zapošljavanje osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 2/15), Pravilnika o profesionalnoj rehabilitaciji i centrima za profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 44/14 i 2/15) i Pravilnika o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 44/14 i 2/15).

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom

Izmjene i dopune su bile potrebne vezano za članak 4., točka 13. Naime, jedan od valjanih dokaza o invaliditetu potrebnih za upis u očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom je da se osobi utvrdi invaliditet u odnosu na rad za što je potreban nalaz i mišljenje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (dalje ZOSI). S obzirom da centri za profesionalnu rehabilitaciju nisu započeli s radom 1.1.2015. godine, a isti su nadležni za donošenje nalaza i mišljenja temeljem kojeg ZOSI izdaje dokaz o invaliditetu u odnosu na rad, izmjenama i dopunama je predviđeno osnivanje Povjerenstva ZOSI-a koje je do početka rada centara izdavalo uvjerenja o utvrđenom invaliditetu u odnosu na rad. Povjerenstvo je radilo u sastavu: liječnik medicine rada, klinički psiholog, socijalni radnik, predstavnik Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i predstavnik udruga osoba s invaliditetom. Ukupno je zaprimljeno 100 zahtjeva za utvrđivanje invaliditeta u odnosu na rad. Donesena su 73 pozitivna Nalaza i mišljenja, 22 zahtjeva su odbijena, a 5 zahtjeva koji su stigli nakon početka rada centara za profesionalnu rehabilitaciju su proslijeđeni na obradu u iste.

Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom

Izmjene i dopune su bile potrebne iz više razloga. Iz ukupnog broja zaposlenih na temelju kojeg se utvrđuje kvota izuzimaju se radnici zaposleni na poslovima Oružanih snaga Republike Hrvatske, policijskim poslovima, poslovima zaštite i spašavanja, poslovima zaštite osoba i imovine, te poslovima vatrogasaca i pirotehničara na koje se, sukladno Zakonu o zaštiti na radu, primjenjuju posebni propisi o zaštiti na radu. Osim toga, poslodavac koji smatra da se na određeno radno mjesto zbog posebnih uvjeta rada ne mogu zaposliti osobe s invaliditetom i da se isto treba izuzeti iz ukupnog broja radnih mjesta na temelju kojih se utvrđuje kvota, dužan je zatražiti suglasnost ZOSI-a, uz prethodno pribavljeno mišljenje Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu. Nadalje, kvota se određuje u visini od 3% u odnosu na ukupan broj zaposlenih kod poslodavca, neovisno o djelatnosti koju poslodavac obavlja. Zamjenska kvota se izmjenama i dopunama proširila i na poslovnu suradnju sa zaštitnom radionicom i integrativnom radionicom, odnosno trgovačkim društvom, zadrugom ili udrugom u kojima više od polovine radnika čine osobe s invaliditetom. Prema podacima koji se na mjesečnoj razini dostavljaju od Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u Republici

Hrvatskoj je na dan 31.12.2015 godine bilo 8.530 obveznika kvotnog zapošljavanja koji zapošljavaju ukupno 922.943 radnika, od kojih su njih 11.389 osobe s invaliditetom upisane u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom.

Pravilnik o zaštitnim radionicama i integrativnim radionicama za zapošljavanje osoba s invaliditetom

Izmjenama i dopunama su ispravljene greške koje su više tehničke naravi, a odnose se na jasnije definiranje potrebnog broja stručnih radnika u zaštitnim radionicama. Nadalje, jasnije je definirano osnivanje posebnih radnih jedinica za zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Pravilnik o profesionalnoj rehabilitaciji i centrima za profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom

Izmjenama i dopunama se definira način osnivanja centara za profesionalnu rehabilitaciju i to na način da centre osnivaju zajednički Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, što ne mora biti sa jednakim osnivačkim pravima. Nadalje, pravilnikom je predviđena primjena Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, onesposobljenosti i zdravlja, a izmjenama i dopunama se nalaže primjena tek nakon provedene edukacije stručnjaka.

Pravilnik o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom

Izmjenama i dopunama pravilnika isplata poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom usklađuje se sa Uredbom Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. godine (Uredba o općem skupnom izuzeću). Nadalje, preciznije se regulira subvencija plaće u odnosu na radno vrijeme kroz primjenu razmjernog dijela osnovice. Definira se postupanje u prijelaznom razdoblju za poslodavce koji zapošljavaju osobe s invaliditetom i osobe s invaliditetom koje se samozapošljavaju, a koji su koristili poticaje prema Odluci o načinu ostvarivanja poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 8/08, 20/09, 96/09, 44/10, 93/13 i 127/13), kao i postupanje u prijelaznom razdoblju za ustanove za profesionalnu rehabilitaciju, zaštitne radionice i radne jedinice koje su osnovane sukladno starom Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 143/02 i 33/05), a koje su ostvarile status zaštitne odnosno integrativne radionice prema važećim propisima o zaštitnim odnosno integrativnim radionicama.

Tijekom 2015. godine iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje zaposleno je ukupno 2.613 osoba s invaliditetom (39,2% više nego u 2014., kada je zaposleno 1.877 osoba s invaliditetom). Od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom, 2.503 (95,8%) osobe zaposlene su na temelju zasnivanja radnog odnosa, a 110 osoba (4,2%) na temelju drugih poslovnih aktivnosti (stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, registriranje trgovačkog društva, obrta, ugovor o djelu i dr.). Iako je trend zapošljavanja osoba s invaliditetom u posljednjih deset godina u konstantnom rastu, najveći porast bilježi se upravo nakon primjene novog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 152/14). Najviše zaposlenih osoba s invaliditetom evidentirano je u Gradu Zagrebu (541 ili 20,7% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom), potom u Osječko-baranjskoj županiji (213 ili 8,2% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom) i Zagrebačkoj županiji (203 osoba s invaliditetom ili 7,8%). Najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom pripada dobnoj skupini od 20 do 24 godina (549 osoba s invaliditetom ili 21% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom), zatim skupini od 25 do 29 godina (528 ili 20,2%), te 30 do 34 godine (425 osoba s invaliditetom ili 16,3%). Od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom 46,4% pripada dobnoj skupini mladih osoba od 15 do 29 godina. Iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje zaposlena su ukupno 1.664 muškarca s invaliditetom (63,7% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom) i 949 žena s invaliditetom (36,3%). Primjećuje se rodna razlika u zapošljavanju osoba s invaliditetom u odnosu na opću populaciju, gdje se više zapošljavaju žene (53,2% zaposlenih ženskih osoba i 46,9% muških osoba). U razdoblju od 01. siječnja do 31. prosinca 2015. godine, najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom imao je završeno srednjoškolsko obrazovanje, točnije 2.223 osobe (85,1% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom), od toga 1.701 (65,1%) zaposlena osoba s invaliditetom ima završenu trogodišnju, a 522 (20%) osobe s invaliditetom četverogodišnju srednju školu. Najveći broj zaposlenih osoba s invaliditetom prema vrsti oštećenja su osobe s intelektualnim teškoćama (527 ili 20,2%), zatim slijede osobe s tjelesnim invaliditetom (406 ili 15,5%) te osobe s višestrukim kombiniranim oštećenjima (321 ili 12,3%). Na dan 31. prosinca 2015. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje registrirane su ukupno 7.303 osobe s invaliditetom, što iznosi 2,6% populacije nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciji Zavoda. To je najveći broj prijavljenih osoba s invaliditetom u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje u posljednjih deset godina. Najveći broj nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentiran je u Gradu Zagrebu (1.507 ili 20,6% od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom u evidenciji Zavoda). S obzirom na spolnu strukturu nezaposlenih osoba s invaliditetom u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje prevladavaju muškarci (4.214 ili 57,7% od ukupnog broja nezaposlenih osoba u evidenciji). U evidenciji nezaposlenih osoba s invaliditetom Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, najviše je nezaposlenih osoba s intelektualnim teškoćama (2.556 ili 35% ukupno nezaposlenih

osoba s invaliditetom). Slijede osobe s kombiniranim višestrukim smetnjama (1.623 ili 22, 2%) te osobe s tjelesnim invaliditetom (1.399 ili 19,2%). U mjere aktivne politike zapošljavanja u 2015. godini uključeno je ukupno 1.668 osoba s invaliditetom, od čega su novouključene, od 1. siječnja 2015. godine 1.094 osobe. U istom razdoblju prošle godine novouključenih osoba s invaliditetom bilo je 721, iz čega je vidljivo da je u istom razdoblju ove godine njihov broj povećan za 51,7%. Najviše osoba je zaposleno financiranjem/sufinanciranjem putem Javnih radova, njih 1.093 (65,5% od ukupnog broja uključenih osoba s invaliditetom u mjere). Uključivanjem u potpore za zapošljavanje zaposlene su ukupno 273 osobe s invaliditetom, pri čemu je najviše korištena potpora za zapošljavanje osoba s invaliditetom, kojom su zaposlene 252 osobe s invaliditetom. Vidljiv je porast u odnosu na isto razdoblje prošle godine i to za 34,5% kada su iste potpore koristile 203 osobe s invaliditetom. Potpore za samozapošljavanje koristile su 24 osobe s invaliditetom, a u programe obrazovanja prema potrebama tržišta rada uključeno je 120 osoba s invaliditetom, što je povećanje za 27,7% u odnosu na 2014. godinu (kada su u obrazovne aktivnosti uključene 94 osobe). Povećanje je također vidljivo i kod mjere Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa. Kroz tu mjeru je u 2015. godini uključeno 135 osoba s invaliditetom dok su u istom periodu u 2014. godini tu mjeru koristile 122 osobe s invaliditetom (povećanje za 10,7%). Regionalni ured Zagreb kao partner sudjeluje u nastavku provođenja aktivnosti proizašlih iz pilot-projekta „Radni centar za osobe s invaliditetom“ u URIHO-u, u svrhu podizanja radnih sposobnosti nezaposlenih osoba s invaliditetom, te stjecanju dodatnih znanja, vještina i navika, razvijanju socijalnih kompetencija te podizanju konkurentnosti na tržištu rada. Ovo je partnerski projekt Grada Zagreba, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i URIHO-a. U 2015. godini u Radni centar je uključeno ukupno 26 osoba s invaliditetom. Također, Regionalni ured Zagreb je sudjelovao u provođenju aktivnosti na projektu URIHO-a „Uvođenje modela virtualne radionice za dugotrajno nezaposlene osobe s invaliditetom“ s ciljem povećanja njihove zapošljivosti. Osnovni cilj projekta je stjecanje dodatnih kompetencija za dugotrajno nezaposlene osobe s invaliditetom koje imaju administrativna, marketinško-komercijalna ili računovodstveno-financijska zanimanja. Tijekom 2015. godine u Virtualnu radionicu uključeno je ukupno 20 osoba s invaliditetom. 2015. godine krenuo je novi pilot projekt „Osposobljavanje na radnom mjestu za dugotrajno nezaposlene osobe s invaliditetom - pilot projekt za pomoćne kuhare“ u sklopu grant sheme „Poboljšanje pristupa tržištu rada osobama s invaliditetom“, čiji je nositelj URIHO. Regionalni ured Zagreb sudjeluje u provođenju profesionalne rehabilitacije kroz mjeru Osposobljavanje na radnom mjestu. U navedeni projekt uključeno je 11 osoba s invaliditetom. U 2015. godini je završena evaluacija projektnih prijedloga na natječaju za dodjelu sredstava iz ESF-a „Poboljšanje pristupa tržištu rada osobama s nepovoljnom položaju“, kojim se nastoji olakšati pristup tržištu rada i socijalno uključivanje osjetljivih skupina (nezaposlene ili radno neaktivne: osobe s invaliditetom; osobe s niskim stupnjem obrazovanja (završeno osnovnoškolsko obrazovanje); mlade osobe do 29 godina; osobe starije od 50 godina; žene starije od 45 godina; žene s nižim kvalifikacijama (bez i sa završenom osnovnom školom); pripadnici nacionalnih manjina. Kroz IPA natječaj „Poboljšanje pristupa tržištu rada osobama s invaliditetom“ su tijekom 2015. godine potpisane darovnice s prijaviteljima, te je započela provedba projekata, tj. planirane aktivnosti osposobljavanja na radnom mjestu osoba s invaliditetom, razvoj socijalnih poduzeća i zadruga, aktiviranje radno neaktivnih osoba s invaliditetom putem uključivanja u programe osnaživanja i volonterskog rada.

Mjera 2. Osigurati mehanizme zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina svojim redovnim aktivnostima pruža potporu provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije. Ured je održao niz edukacija za državne službenike/ce vezano za prevenciju i suzbijanje diskriminacije i to u okviru redovnih edukacija kroz program Državne škole za javnu upravu odnosno u okviru projektnih aktivnosti. Ured također sudjeluje u pripremi, izradi i provođenju radionica za državne službenike na temu suzbijanja diskriminacije u okviru tzv. ex ante uvjeta za provođenje projekata iz EU fondova. U 2015. godini izrađen je obrazovni materijal, dok je provođenje radionica planirano za prvu polovicu 2016. godine. Radionice su osmišljene u suradnji s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova EU, a u njima uz Ured sudjeluju i predstavnici Ureda za ravnopravnost spolova, Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva poljoprivrede i Ureda pučke pravobraniteljice. Predstavnici područnih ureda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje sudjelovali su na radionicama, stručnim skupovima, okruglim stolovima i javnim tribinama putem kojih su poticali poslodavce te informirali i senzibilizirali javnost o prednostima zapošljavanja osoba s invaliditetom. Područni ured Sisak je kroz projekt „FYI-za vaše uključivanje“ obrazovao 14 osoba s invaliditetom za stolara - drvomodelara kroz prilagođeno stručno osposobljavanje. U sklopu tog projekta izrađen je priručnik za poslodavce koji žele zaposliti osobu s invaliditetom. Regionalni ured Split uključio je 26 osoba s invaliditetom kroz EU projekt „Odgovorno

poslovanje za čisti svijet“ u osposobljavanje za rad u reciklaži hotelskih sapuna. Dogovorena je suradnja Regionalnog ureda Varaždin i kadrovske službe tvrtke Ducal vezano za daljnje zapošljavanje osoba s invaliditetom s obzirom da je navedena tvrtka tijekom 2014. godine zaposlila 30-ak osoba s invaliditetom. Predstavnicima Regionalnog ureda Zagreb informirali su poslodavca Fina-u o mjerama aktivne politike, izvršen je pregled radnih mjesta te dogovoreno zapošljavanje dvadeset osoba s invaliditetom. Predstavnicima Regionalnog ureda Zagreb posjetili su i poslodavca Argentum i informirali ga o mjerama aktivne politike, načinjen je pregled radnih mjesta te je postignut dogovor o zapošljavanju dvanaest gluhih osoba s invaliditetom na izradi nakita. Kako je Regionalni ured Zagreb suradnik na projektu, čiji je nositelj Društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Grada Zagreba „CeDePe“, predstavnici tog ureda poticali su uključivanje osoba s tjelesnim invaliditetom u obrazovanje preko Projekta „Start up Program-mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja osoba s tjelesnim invaliditetom“, za osposobljavanje za web dizajnera, administrativnog asistenta i specijalista Internet marketinga i prodaje. Uključeno je 14 osoba. U suradnji s Udrugom za promicanje inkluzije radi se na poticanju i uključivanju osoba s najtežim oblicima invalidnosti za stjecanje radno-socijalnih vještina kroz alternativne oblike rada, poštujući pritom potrebe i ograničenja svake pojedine osobe. U 2015. godini 8 osoba je nastavilo rad preko Udruge na poslovima lijepljenja deklaracija i pakiranja, a postoji mogućnost zapošljavanja temeljem ugovora o radu za neke korisnike u narednom periodu.

Mjera 3. Osnovati regionalne centre za profesionalnu rehabilitaciju

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Novi Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, te doneseni podzakonski akti su omogućili osnovne zakonske pretpostavke za osnivanje regionalnih centara za profesionalnu rehabilitaciju (dalje CPR). CPR je ustanova osnovana u svrhu organiziranja i izvođenja profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom. Zakonom je bilo predviđeno da će centri početi s radom 1. siječnja 2015. godine, međutim, zbog poteškoća koje su se pojavile uglavnom na lokalnoj razini CPR-ovi su osnovani nešto kasnije. Tijekom 2015. godine osnovana su 4 CPR i to u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu. Krajem godine započeli su s radom CPR Zagreb i CPR Osijek i primili na obradu prve korisnike. RH je za početak rada CPR Zagreb osigurala 1.000.000,00 kuna, a Grad Zagreb 3.000.000,00 kuna. U CPR-u Zagreb su zaposlena dva stručna tima. Za početak rada CPR-a Osijek RH je osigurala 500.000,00 kuna. U CPR-u Osijek je zaposlen jedan stručni tim. Za početak rada CPR Rijeka RH je osigurala 500.000,00 kuna, a Grad Rijeka 100.000,00 kuna. Za početak rada CPR-a Split RH je osigurala 1.000.000,00 kuna. Tijekom listopada, studenog i prosinca stručni tim ZOSI-a je održao edukacije u CPR Zagreb i CPR Osijek za članove stručnog tima sa slijedećim sadržajem: Standardi usluga profesionalne rehabilitacije, Profesionalna rehabilitacija – naručitelj usluge Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Zakonska i podzakonska regulativa kojom je reguliran institut profesionalne rehabilitacije, Presentacija slučajeva stručnog tima Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom te Oštećenje vida – rehabilitacija i asistivna tehnologija. ZOSI, Sektor za profesionalnu rehabilitaciju je kontinuirano pružao stručnu podršku i savjetovanje zaposlenicima CPR Zagreb i CPR Osijek, prvenstveno pri uspostavljanju novih metoda rada, provođenju rehabilitacijske procjene kao prve od usluga profesionalne rehabilitacije i usklađivanju sa zakonskom regulativom. U listopadu i prosincu ZOSI je izvršio prvi stručni nadzor nad radom CPR-a Zagreb i CPR-a Osijek, te utvrdio da isti zadovoljavaju sve uvjete propisane člankom 36. i 39. Pravilnika o profesionalnoj rehabilitaciji i centrima za profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom. Stručni nadzor je uočio neravnopravan položaj CPR-ova, te se mogu očekivati teškoće. Nejednakosti su uočene u visini dobivenih financijskih sredstava, bitno različitoj podršci suosnivača na lokalnoj razini, u bitno različitim plaćama stručnih timova, te u prostornim uvjetima u kojima se provodi program profesionalne rehabilitacije.

Mjera 4. Omogućiti pristup osoba s invaliditetom profesionalnom usmjeravanju (profesionalna orijentacija) bez obzira na životnu dob, obrazovanje i radni status

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U studenom 2015. godine potpisan je Sporazum o poslovnoj suradnji za razmjenu podataka između Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva rada i mirovinskog sustava, Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje i Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje. Svrha razmjene podataka između potpisnika jest identifikacija broja i strukture osoba u dobnoj skupini od 15 do navršanih 30 godina života koje nisu u obrazovanju, izobrazbi ili zaposlenju (Not in Education, Employment or Training, tzv. NEET skupina), radi kreiranja i provedbe smjernica i mjera usmjerenih k ponovnom uključivanju identificiranih osoba u obrazovanje ili na tržište rada. Svrha aktivnosti dosezanja i aktivacije NEET osoba (neaktivnih) jest potaknuti njihovo socijalno uključivanje, prvenstveno kroz aktivnosti obrazovanja/zapošljavanja, informiranja i savjetovanja o razvoju karijere, čime se doprinosi unapređenju zapošljivosti, olakšanom ulasku na tržište rada i

sprječavanju (dugotrajne) nezaposlenosti ove ciljne skupine. CISOK – Centri za informiranje i savjetovanje o karijeri (u mjestima u kojima su osnovani) središnja su mjesta za dohvat i aktivaciju NEET skupine, uključujući definiranje oblika suradnje i odgovornosti pojedinih partnera, kao i kreiranje mjera prevencije. CISOK centri trenutno djeluju na 11 lokacija. Tijekom 2015. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kontinuirano se provodila identifikacija osoba s invaliditetom i ostalim faktorima otežane zapošljivosti koje imaju potrebu za profesionalnim usmjeravanjem. Kroz 2015. godinu 295 osoba s invaliditetom uključeno je u individualno profesionalno informiranje, dok je u 2014. istu uslugu dobila 51 osoba s invaliditetom. Individualno je savjetovano 386 osoba s invaliditetom (što je za 35% više nego u 2014. godini kada su savjetovane 242 osobe s invaliditetom). U radionice za povećanje kompetencija prilikom traženja posla uključeno je 456 osoba s invaliditetom, a 262 osobe su prošle medicinsko-psihološku obradu u svrhu procjene radnih i općih sposobnosti. Kao jednu od ranih intervencija s ciljem kasnije lakše integracije na tržište rada, Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi profesionalno usmjeravanje učenika osnovnih i srednjih škola. U suradnji sa školama u postupak profesionalnog usmjeravanja osobito se uključuju učenici s teškoćama u razvoju i težim zdravstvenim teškoćama prema kriterijima i postupcima definiranim Pravilnikom o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole koje je donijelo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Mjera 5. Provoditi senzibilizaciju poslodavaca te ih poticati na zapošljavanje osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U Zadru je od 07. - 08. svibnja 2015. godine uspješno održan tradicionalni međunarodni stručni skup specijaliziran za područje profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom u suradnji sa Zavodom za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Udrugom OSVIT i Europskom asocijacijom pružatelja usluga za osobe s invaliditetom EASPD. Tema je bila "Osobe s invaliditetom i zapošljavanje: Uključivanje kroz posao – ostvarenje cilja". U radu su sudjelovali eminentni predavači – stručnjaci u području profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom iz zemlje i inozemstva. ZOSI kontinuirano informira poslodavce o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom. Tijekom 2015. godine osobiti je naglasak bio na upoznavanju javnosti o novoj zakonskoj regulativi, vezano za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. U tu su svrhu u 2015. godini predstavnici Zavoda sudjelovali u specijaliziranim televizijskim i radio emisijama, ostvarena je suradnja sa časopisima koji su objavljivali članke pripremljene od strane predstavnika Zavoda, predstavnici Zavoda su sudjelovali na stručnim skupovima o zapošljavanju osoba s invaliditetom te je obavljeno preko 1000 individualnih konzultacija s poslodavcima. ZOSI je sudjelovao i sufinancirao projekt „Iskustvo zlata vrijedi 2015.“ u organizaciji Poslovnog dnevnika. Kroz projekt se pokušalo proširiti svijest u poslovnoj zajednici i šire, te problematizirati pitanje zapošljavanja osoba s invaliditetom i u suradnji s partnerima – poslodavcima omogućiti studentima s invaliditetom, koji se prijave na natječaj, radnu praksu s eventualnom kasnijom mogućnošću zapošljavanja. U provedbi projekta sudjelovao je i HZZ na način da je dvoje studenata primio na praktičnu nastavu. Četrnaestoro studenata s invaliditetom dobilo je priliku provesti studentsku praksu u renomiranim hrvatskim kompanijama. Studenti su za praksu izabrani na provedenom natječaju, a nakon obavljene prakse otvorila im se je mogućnost zapošljavanja u tim kompanijama. ZOSI je sudjelovao i sufinancirao projekt „Sustavi komunikacije osoba s invaliditetom sa slušnim i govornim poteškoćama“. Cilj projekta je senzibilizirati širi krug ljudi o gluhim osobama i njihovim poteškoćama u svakodnevnoj komunikaciji. U navedenom projektu sudjelovalo je i Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava. U veljači je predstavnica Središnjeg ureda HZZ-a prezentirala aktivnosti u radu s osobama s invaliditetom na Agronomskom fakultetu prilikom završne konferencije IPA projekta „Izobrazba kao priprema za posao u ukrasnoj hortikulturi“, čiji je nositelj Sveučilište u Zagrebu Agronomski fakultet, a partneri na projektu su Udruga za promicanje istih mogućnosti (UPIM) i Centar za odgoj i obrazovanje Dubrava

Mjera 6. Osigurati učinkovite mjere za poticanje samo-zapošljavanja, odgovarajućih oblika zapošljavanja i zadržavanje zaposlenja osoba s invaliditetom na svim razinama

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Informacije vezane uz dodjelu sredstava za samozapošljavanje, dokumentacija koju je potrebno dostaviti, kao i obrasci za podnošenje zahtjeva dostupni su na internetskim stranicama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (www.hzz.hr). U 2015. godini proveden je „Poduzetnički impuls“ – program poticanja poduzetništva i obrta, po kojem su osobe s invaliditetom dodatno bodovane s 5 bodova. Odobrena je jedna potpora osobi s invaliditetom u iznosu 2.080,00 kuna. ZOSI izvještava da je u 2015. godini ukupno za 1.427 zaposlenih osoba s invaliditetom (710 žena i 717 muškaraca) prema 463 poslodavca isplaćeno poticaja u ukupnom iznosu od 39.997.789,12 kuna (vidi Prilog 12). Poticaji su isplaćivani sukladno odredbama Pravilnika o poticajima pri

zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 44/14, 2/15 i 13/15; u nastavku: Pravilnik o poticajima), a u skladu sa Programom poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom za 2015. - 2016. (u nastavku: Program poticaja), te Programom potpora male vrijednosti (de minimis) za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom za 2015.- 2016. godinu (u nastavku: Program de minimis), te sukladno člancima 16. - 18. Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 44/15 i 2/15; u nastavku: Pravilnik o kvoti), odnosno sukladno odredbama Odluke o načinu ostvarivanju poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 8/08, 20/09, 96/09, 44/10, 97/13 i 127/13; u nastavku: Odluka o poticajima). Poticaji isplaćeni sukladno Odluci o poticajima odnose se na razdoblja podnošenja zahtjeva prije 1. siječnja 2015. godine, a isplaćeni su za sljedeće namjene: novčani poticaj - povrat doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za zapošljavanje, naknada razlike radi smanjenog radnog učinka, sufinanciranje troškova osobnog asistenta, te sufinanciranje troškova radnog terapeuta. Poticaji isplaćeni sukladno Pravilniku o poticajima odnose se na razdoblje nakon 1. siječnja 2015. godine, a isplaćeni su za sljedeće namjene: subvenciju plaće osobe s invaliditetom, sufinanciranje troškova obrazovanja, sufinanciranje troškova za prilagodbu radnog mjesta – arhitektonska prilagodba, sufinanciranje troškova za prilagodbu uvjeta rada – tehnička prilagodba, sufinanciranje kamata na kreditna sredstva namijenjena kupnji strojeva, opreme, alata ili pribora potrebnog za zapošljavanje osoba s invaliditetom, financiranje troškova stručne podrške, posebna sredstva za programe inovativnog zapošljavanja, te posebna sredstva za otvaranje novih radnih mjesta i održavanje zaposlenosti u integrativnim radionicama i zaštitnim radionicama, dok se poticaji isplaćeni sukladno Pravilniku o kvoti odnose se na isplatu novčane nagrade za zapošljavanje izvan kvote. Isplata navedenih poticaja odnosi se i na održavanje postojeće zaposlenosti i na novo zapošljavanje. Broj novozaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poslodavci koristili poticaje u 2015. godini je 47 (27 žena i 20 muškaraca zaposlenih kod 33 poslodavca), s tim da ZOSI nema podataka o novim zapošljavanjima osoba s invaliditetom u slučajevima kada poslodavci nisu koristili poticaje ZOSI-a. U 2015. godini je ukupno zaprimljeno 4.014 zahtjeva za poticaje, od kojih je njih 3.393 odobreno, 567 odbijeno, a njih 54 je ostalo u obradi. U 2015. godini bilježi se povećanje broja poslodavaca korisnika poticaja, kao i povećanje broja zaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poslodavci ostvarili poticaje. ZOSI-u se prvi puta u 2015. godini obratilo 33 poslodavaca sa zahtjevom za isplatu poticaja za 47 novozaposlenih osoba s invaliditetom (27 žena i 20 muškaraca) (vidi Priloge 13, 14 i 15). Za usporedbu, u 2014. godini broj novo zaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poslodavci tražili poticaje ZOSI bio je 60 (35 žena i 25 muškaraca). Ovakvo smanjenje broja novo zaposlenih ne govori o sveukupnom smanjenju broja novo zaposlenih osoba s invaliditetom, jer ZOSI ne raspolaže sa takvim podacima, već samo sa onima koji su ušli u sustav poticaja. Vezano za podjelu po županijama, može se uočiti kako su poslodavci - korisnici poticaja prisutni u svakoj županiji. I nadalje najveći broj korisnika poticaja dolazi sa područja Grada Zagreba (148), zatim iz Splitsko-dalmatinske (30), Bjelovarsko-bilogorske (30), Primorsko-goranske (29), Istarske (29), Osječko-baranjske (28), Sisačko-moslavačke (26), Zagrebačke (24), Koprivničko-križevačke (21) te Međimurske županije (19).

Mjera 7. Utvrditi modele pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada bez podrške (agencije, zadruga, radionice udruga za osobe s invaliditetom, radni asistent) i osigurati mjere provođenja bez podrške

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Hrvatski zavod za zapošljavanje je nastavio s dodjelom potpora za samozapošljavanje s ciljem pružanja stručne i financijske podrške realizaciji poduzetničkih ideja nezaposlenih osoba u svrhu pokretanja i registriranja poslovnih subjekata. Tako su tijekom 2015. godine 24 osobe s invaliditetom koristile potpore za samozapošljavanje. Potpora za samozapošljavanje se može odobriti za osnivanje društva sa ograničenom odgovornošću, obrta i slobodne djelatnosti te za udruživanje do četiri suvlasnika istog poslovnog subjekta. Mogućnost samozapošljavanja osoba s invaliditetom putem osnivanja zadruga i udruga predviđena je novim Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom.

Mjera 8. Poticati dodjelu državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je nastavio s isplatom poticaja poslodavcima/gospodarskim subjektima na otvorenom tržištu rada za zapošljavanje i održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom. Isplaćeni su poticaji za 454 gospodarska subjekta – poslodavaca za 922 zaposlene osobe s invaliditetom. Od planiranih sredstava u 2015. godini utrošeno je 100% sredstava za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom, od čega je 14.180.975,03 kuna utrošeno za gospodarske subjekte.

2.8. Pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja

Uvod:

Tijekom 2015. godine stupio je na snagu novi Obiteljski zakon te Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, koji je popraćen pripadajućim pravilnicima. Nastavljene su edukacije policijskih i pravosudnih službenika o pravilnom ophođenju prema osobama s invaliditetom te je nastavljeno pružanje pravne zaštite osobama s invaliditetom na svim razinama.

Mjera 1. Izvršiti reviziju postojećih propisa radi sprečavanja diskriminacije osoba s invaliditetom s posebnim naglaskom na žene s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju (radno zakonodavstvo, Zakon o mjenici, Zakon o čeku, Zakon o kazalištu)

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U svrhu zaštite prava djece na život u obitelji i osiguravanja šireg raspona mjera za zaštitu prava i dobrobiti djece, 1. studenoga 2015. godine stupio je na snagu novi Obiteljski zakon („Narodne novine“, broj 103/15). Naime, Obiteljski zakon iz 2014. godine bio je suspendiran od strane Ustavnog suda jer se pokazalo da su pojedine njegove odredbe nedovoljno jasno normirane, a do donošenja konačne odluke Ustavnog suda o suglasnosti s Ustavom Obiteljskog zakona, primjenjivao se stari Obiteljski zakon iz 2003. godine. Novi Zakon načelno donosi iste pravne institute koje je definirao Obiteljski zakon iz 2014., a koji predstavljaju odgovarajuću razinu pravne zaštite najugroženijih kategorija građana - prvenstveno djece, osoba s invaliditetom i osoba lišenih poslovne sposobnosti. U kontekstu promjena u području skrbnništva, sadržaj skrbičke zaštite je preciziran te je određeno da ona mora biti primjerena, individualizirana i u skladu s dobrobiti štíćenika, zatim su dodane odredbe o zaštiti dostojanstva štíćenika te pravu na zaštitu od nasilja i bilo kojeg oblika ponižavajućega postupanja, kao i izričito je određeno da skrbnik može biti samo fizička osoba. Predmetnim zakonom precizirano je koje odluke o osobnim stanjima donosi isključivo štíćenik, u kojim slučajevima je potrebno prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb, koje važne odluke o zdravlju donosi sud, te upravljanje i zastupanje u imovinskim stvarima štíćenika. Stoga je uveden novi sudski, izvanparnični postupak u kojemu bi sudsko vijeće županijskih sudova donosilo iznimno važne odluke koje se odnose na zdravlje i život štíćenika, s mogućnošću žalbe Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, jer je riječ o iznimno važnim, a istodobno i teškim odlukama s izuzetno ozbiljnim posljedicama, poput odluke za održavanje na životu, koje prema nedorečenim odredbama Obiteljskog zakona iz 2003. donose skrbnici, uz neprecizirane ovlasti centara za socijalnu skrb, a često i članovi obitelji koji za takve odluke nisu niti bili ovlašteni. Novi Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama („Narodne novine“, broj 76/14) stupio je na snagu 1. siječnja 2015. Vacatio legis je iznosio šest mjeseci što se smatra dovoljnim vremenom da se psihijatri, suci i druge osobe koje navedeni zakon primjenjuju, pripreme za provedbu istog. U cilju praćenja provedbe Zakona u praksi, ministar pravosuđa je osnovao radnu skupinu pod nazivom „Radna skupina za praćenje provedbe Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama u praksi“. Također je osnovao Povjerenstvo za zaštitu osoba s duševnim smetnjama te je donijet Poslovnik o radu Povjerenstva za zaštitu osoba s duševnim smetnjama („Narodne novine“, broj 46/15). Temeljem odredbi Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama donijeti su sljedeći provedbeni propisi: Pravilnik o listi psihijatrijskih ustanova koje ispunjavaju uvjete za smještaj i liječenje djece odvojeno od punoljetnih osoba („Narodne novine“, broj 13/15), Pravilnik o sadržaju isprave o pregledu osoba za koju se predlaže prisilni smještaj („Narodne novine“, broj 13/15), Pravilnik o sadržaju obavijesti o prisilnom zadržavanju u psihijatrijskoj ustanovi („Narodne novine“, broj 13/15), Pravilnik o listi psihijatrijskih ustanova za prisilni smještaj neubrojivih osoba i psihijatrijskih ustanova u kojima se neubrojive osobe liječe na slobodi („Narodne novine“, broj 13/15), Pravilnik o vrstama i načinu primjene mjera prisile prema osobi s težim duševnim smetnjama („Narodne novine“, broj 16/15), Pravilnik o načinu vođenja evidencije o obvezujućim izjavama, načinu pohranjivanja, čuvanja i ostvarivanja prava pristupa podacima iz obvezujućih izjava („Narodne novine“, broj 16/15) te Napatuk o postupanju policije u dovođenju osobe s duševnim smetnjama u psihijatrijsku ustanovu („Narodne novine“, broj 50/15 i 55/15). Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je inicirao izradu novog strateškog dokumenta za suzbijanje diskriminacije te je u suradnji s Uredom pučkog pravobranitelja provodio PROGRESS projekt pod nazivom "Izrada Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije" i to temeljem Ugovora o grantu od 25. kolovoza 2014. godine. Projekt se provodio u razdoblju od 12 mjeseci, odnosno od 1. rujna 2014. godine do 1. rujna 2015. godine. U okviru projekta izrađen je nacrt Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije, kao i pripadajući Akcijski plan za razdoblje od 2015. do 2017. godine. Ured je koordinirao izradu nacrta dokumenta, a u izradi su osim Ureda i Ureda pučkog pravobranitelja sudjelovali svi relevantni dionici iz redova tijela državne uprave, znanstvene i akademske zajednice te organizacija civilnoga društva. Tijekom provedbe projektnih aktivnosti proveden je niz konferencija i seminara te je velik dio stručne javnosti upoznat s izradom dokumenta. Uz sam strateški

dokument i pripadajući Akcijski plan dodatno su izrađene i smjernice za provoditelje Nacionalnog plana borbe protiv diskriminacije pod nazivom "Antidiskriminacija - korak po korak" koje razrađuju upravljanja provedbom Nacionalnog plana, koordinaciju rada provoditelja, praćenje i vrednovanje učinka, izvještavanje te komuniciranje napretka. Nacrt dokumenta je trenutno u dodatnoj pripremi za usvajanje od strane Vlade Republike Hrvatske.

Mjera 2. Organizirati ciljano obrazovanje i usavršavanje policijskih i pravosudnih službenika u svrhu prilagodbe procesa svjedočenja i drugih sudskih postupanja, odnosno izjednačavanja prava osoba s invaliditetom na pristup navedenim procesima i postupcima

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ministarstvo unutarnjih poslova izvještava da je od 3. studenoga do 22. prosinca 2015. održan specijalistički tečaj za maloljetničku delinkvenciju i kriminalitet na štetu mladeži i obitelji za 20 policijskih službenika na temu: "Značaj i primjena Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, u postupanju policije prilikom provedbe zakonskih propisa iz područja maloljetničke delinkvencije, nasilja među djecom i mladima, kaznenopravne zaštite djece i mladih i obiteljskog nasilja". Predavanje je održala Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom. Također, od 8. travnja do 29. svibnja 2015. održana su četiri seminara za stručno usavršavanje istražitelja za 109 policijskih službenika na temu: „Postupanje prema osobama s invaliditetom sukladno Zakonu o kaznenom postupku („Narodne novine” broj: 152/2008, 76/2009, 80/2011, 121/2011, 91/2012, 143/2012, 56/2013, 145/2013, 152/2014).” Isto tako održana su dva osnovna tečaja prometne policije na temu: "Posebnost policijskog postupanja u zaštiti osoba s invaliditetom-sudionika u prometu" za 59 polaznika – policijskih službenika prometne policije. Sukladno Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, Ministarstvo pravosuđa je provodilo stručno osposobljavanje službenika pravosudne policije Odsjeka osiguranja Zagreb i Odsjeka osiguranja Osijek, pod nazivom „Posebnost u postupanju prema osobama s invaliditetom u pravosudnim tijelima". Stručno osposobljavanje provodili su predstavnici Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH) kroz organizaciju jednodnevnih seminara na Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu i Županijskom sudu u Osijeku. Stručnim osposobljavanjem obuhvaćen je sljedeći program: Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom, pravna regulativa, vrste invaliditeta te pristupačnost, univerzalni dizajn, razumna prilagodba i mobilnost. Zaposlenici zatvorskog sustava imaju zakonsku obvezu stalne stručne izobrazbe, u skladu s pravilnikom i programima izobrazbe. Stručna izobrazba provodi se u posebnoj ustrojstvenoj jedinici Uprave za zatvorski sustav - Centru za izobrazbu, ali i drugim učilištima, pa se tako službenici zatvorskog sustava dodatno educiraju i prema programima koji se provode u Ministarstvu uprave. Zbog specifičnosti rada sa zatvorenici i maloljetnicima provode se posebni programi izobrazbe različitih kategorija državnih službenika zatvorskog sustava, a koje je u 2015. godini pohađalo ukupno 255 službenika. Dan prava osoba s duševnim smetnjama u Republici Hrvatskoj, 6. lipnja, obilježen je Danom otvorenih vrata bolnice „Vrapče“, te predstavljanjem Komentara Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama i okruglim stolom pod nazivom „Prava osoba s duševnim smetnjama u teoriji i praksi“, u Klinici za psihijatriju Vrapče. Odvjetnički zbor Zagreb organizirao je tri seminara na temu "Osnove forenzičke psihijatrije" koji su održani 2. prosinca 2014., 14. siječnja 2015. i 6. srpnja 2015. Ukupno je sudjelovalo 270 polaznika na sva tri seminara. U cilju upoznavanja sudaca sa novinama Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama i ujednačavanja prakse, Ministarstvo pravosuđa je u suradnji sa Pravosudnom akademijom organiziralo i provelo edukacije sudaca koji rade na ovim predmetima. Edukacije su održane u regionalnim centrima Pravosudne akademije u Zagrebu, Osijeku, Rijeci, Splitu i Varaždinu u prosincu 2014. i siječnju 2015. godine.

Mjera 3. Uvesti institut pravobranitelja za osobe s invaliditetom

Ova mjera je provedena. (rok provedbe mjere – 2007. godina)

Mjera 4. Pružati osobama s invaliditetom odgovarajuću stručnu pravnu pomoć na svim razinama

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Osobama s invaliditetom pruža se odgovarajuća stručna pravna pomoć na svim razinama temeljem Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći („Narodne novine, broj 143/13), u prvom redu namijenjen ranjivim društvenim skupinama, a koju svakako čine i osobe s invaliditetom. Vrste pravne pomoći prema tom Zakonu su primarna pravna pomoć i sekundarna pravna pomoć. Pravo na besplatnu pravnu pomoć, pod propisanim uvjetima, osobe s invaliditetom mogu koristiti na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima. Za pružanje besplatne pravne pomoći Ministarstvo pravosuđa je u 2015. godini utrošilo 2.879.959,27 kuna.

Mjera 5. Učiniti odgovarajuće arhitektonske prilagodbe za osobe s invaliditetom u ustanovama za osobe lišene slobode

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ukupno utrošena sredstva za prilagodbu u cilju osiguranja pristupačnosti u ustanovama za osobe lišene slobode za 2015. godinu iznosila su 250.000,00 kuna. U 2015. završeni su radovi na izgradnji lifta u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu, a tijekom izgradnje lifta uređena je i nova šetnica u potpunosti prilagođena korištenju osobama s invaliditetom. U Zatvoru u Bjelovaru tijekom 2015. godine izvršena su poboljšanja pristupačnosti prostora osobama s invaliditetom.

Mjera 6. Organizirati kampanju o promicanju načela „informiranog pristanka” u medicinskim istraživanjima koja se provode nad osobama s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Sukladno Zakonu o zaštiti prava pacijenata („Narodne novine“, broj 169/04 i 37/08) svaki pacijent, između ostalog, ima pravo na suodlučivanje i pravo na obaviještenost. Pravo na suodlučivanje podrazumijeva pravo na obaviještenost i pravo na prihvaćanje ili odbijanje određenog dijagnostičkog ili terapijskog postupka.

Mjera 7. Organizirati seminare u cilju osnaživanja osoba s invaliditetom za borbu protiv svih oblika nasilja

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U 2015. godini za financiranje usluge smještaja žena i djece žrtvi nasilja u obitelji (upućenih rješenjem centra za socijalnu skrb), temeljem ugovornog odnosa reguliranog s 10 pružatelja, Ministarstvo socijalne politike i mladih je utrošilo sredstva u ukupnom iznosu od 4.141.760,00 kuna. Pored navedenog, 7 skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji organizacija civilnog društva financira se putem javnog natječaja te je u 2015. godini u tu svrhu osigurano 2.100.000,00 kuna. Prosječno je 95 korisnika na mjesec u skloništima za žrtve nasilja u obitelji. Ured za ravnopravnost spolova kontinuirano surađuje sa Zajednicom Saveza osoba s invaliditetom Hrvatske - SOIH. Ravnateljica i predstavnice Ureda redovito sudjeluju u raznim događanjima u organizaciji udruga osoba s invaliditetom, udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom i drugih relevantnih dionika. Ravnateljica je sudjelovala na okruglom stolu u okviru Kampanje Bijele vrpce održanom u Zagrebu u organizaciji SOIH-a, gdje je održala izlaganje na temu ljudskih prava žena s invaliditetom te predstavila Easy Read ediciju „Što učiniti ako te netko povrijedi ili ti čini nešto loše“, a djelatnica Ureda sudjelovala je na Prvoj konferenciji žena s invaliditetom o temi „Položaj žena s invaliditetom u RH“, održanoj u Zagrebu u organizaciji SOIH-a. Hrvatski zavod za zapošljavanje sudjelovao je na četiri tribine, pet okruglih stolova i dvije radionice na temu diskriminacije pri zapošljavanju u organizaciji drugih institucija. Ured za ravnopravnost spolova redovito aktivno sudjeluje na okruglim stolovima na ovu tematiku, distribuira nacionalne i međunarodne dokumente iz područja ljudskih prava žena, ravnopravnosti spolova, zaštite žena od nasilja i drugo.

Mjera 8. Omogućiti osobama s invaliditetom dostupnost informacija o zaštiti od nasilja putem elektronskih i tiskanih medija

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ured za ravnopravnost spolova redovito distribuira nacionalne i međunarodne dokumente iz područja ljudskih prava žena, ravnopravnosti spolova, zaštite žena od nasilja i dr., objavljuje ih na svojim internet stranicama (<https://ravnopravnost.gov.hr/>) te objavljuje i druge informacije s ciljem obavještavanja žena s invaliditetom te omogućavanja dostupnosti različitih informacija o zaštiti od svih oblika nasilja udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom.

Mjera 9. Omogućiti osobama s invaliditetom – žrtvama nasilja odgovarajuću podršku za zapošljavanje

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Tijekom 2015. godine u svim područnim i regionalnim uredima Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje evidentirane su ukupno 262 nezaposlene osobe koje su žrtve nasilja u obitelji. U 2015. godini 17 žrtava nasilja u obitelji bilo je uključeno u radionice aktivnog traženja posla i psihosocijalne potpore, što iznosi 6,5% od ukupnog broja žrtava nasilja u obitelji u evidenciji Zavoda. Tijekom 2015. godine 26 nezaposlenih osoba ove skupine (9,2%) bilo je uključeno u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i procjene preostale radne sposobnosti, dok je u iste aktivnosti u 2014. godini bilo uključeno 7 osoba iz ove skupine. (3% od ukupnog broja žrtava obiteljskoga nasilja). U cilju unapređenja kompetencija, stručnih znanja i poboljšanja zapošljivosti, 7 osoba iz ove skupine (2,7%) bilo je uključeno u obrazovne aktivnosti tijekom 2015. godine,

dok su u 2014. godini uključene 4 osobe - žrtve nasilja u obitelji (1,7%). U 2015. godini posredovanjem HZZ-a zaposleno je 108 osoba - žrtava nasilja u obitelji, dok ih je u istom razdoblju prošle godine zaposleno 76. U izradi Mjera aktivne politike zapošljavanja nezaposlene osobe - žrtve nasilja u obitelji, kao i druge osjetljive skupine kojima prijete radna isključenost prepoznate su kao ciljane skupine kojima je bilo potrebno olakšati integraciju na tržište rada, te za uključivanje istih u mjere kojima se sufinancira zapošljavanje ili obrazovanje nije propisana dužina prijave u evidenciji, već je dovoljna sama prijava. Također, za nezaposlene osobe - žrtve nasilja u obitelji je postojala mogućnost korištenja više vrsta mjera i poticaja za razliku od drugih skupina dugotrajno nezaposlenih. Provođene su aktivnosti individualnog i grupnog informiranja poslodavaca, predstavnika jedinica lokalne i regionalne samouprave, predstavnika udruga, nezaposlenih osoba, javnosti i ostalih dionika na tržištu rada o mogućnosti korištenja mjera aktivne politike zapošljavanja. U cilju povećanja senzibilizacije poslodavaca za zapošljavanje osoba – žrtava nasilja u obitelji predstavnici HZZ-a su organizirali 35 različitih aktivnosti koje su uključivale održavanje okruglih stolova, tribina i seminara za poslodavce, te prezentacije Mjera aktivne politike. Četrdeset nezaposlenih osoba - žrtava nasilja u obitelji iz evidencije HZZ-a bilo je uključeno u aktivnosti različitih projekata u zajednici.

Mjera 10. Podizati razinu svijesti djelatnika u institucijama koje skrbe o osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju, o zabrani zlostavljanja i nasilja

Ova mjera je provedena. Zabrana zlostavljanja i nasilja nad osobama s invaliditetom u ustanovama socijalne skrbi osigurana je donošenjem Pravilnika o standardima kvalitete socijalnih usluga 2013. godine. Timovi za kvalitetu u ustanovama socijalne skrbi upoznati su sa standardima kvalitete, procesom provedbe samoprocjene, praktičnom primjenom instrumenta za samoprocjenu i primjenom skale za procjenu razine usklađenosti s pokazateljima kvalitete, kratkim prikazom metoda za prikupljanje i analizu podataka, vrstama potrebnih dokaza u sustavu kvalitete te zadacima timova za kvalitetu socijalnih usluga.

Mjera 11. Uklanjati stereotipe o oštećenju kod osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju kao mogućem uzroku nasilja nad njima, te se boriti protiv njihova stigmatiziranja

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ova mjera se kontinuirano provodi kroz različite aktivnosti (radionice, tribine, savjetovanja i ostalo), a o čemu se detaljnije izvještava u drugim područjima djelovanja, odnosno u okviru drugih definiranih mjera (sadržajno sličnih).

2.9. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti

Uvod:

Po prvi puta u povijesti u 2015. godini se gluhim i gluhoslijepim osobama zakonom osiguralo pravo na korištenje hrvatskog znakovnog jezika i ostalih sustava komunikacije. Također, nastavljene su aktivnosti s ciljem podizanja javne svijesti o pravima osoba s invaliditetom.

Mjera 1. Omogućiti slobodno pretraživanje, primanje i prosljeđivanje informacija prema izboru pojedinca – osobe s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugim članovima društva

Mjera 2. Koristiti nove tehnologije u cilju povećanja neovisnosti i kvalitete života osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 1 i 2:

Zakon o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, broj 82/15), koji je stupio na snagu 1. kolovoza 2015. godine, po prvi puta u povijesti gluhim i gluhoslijepim osobama osigurava pravo na korištenje hrvatskog znakovnog jezika i ostalih sustava komunikacije (simultana znakovno-govorna komunikacija: ručne abecede, titlovanje ili daktilografija, očitavanje govora s lica i usana, pisanje po dlanu i tehnička pomagala) sukladno njihovim individualnim potrebama i osobnom izboru. Cilj donošenja Zakona je gluhim i gluhoslijepim osobama omogućiti izjednačavanje mogućnosti pristupa socijalnom, ekonomskom i kulturnom okruženju te omogućiti ravnopravno ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda priznavanjem prava na korištenje znakovnog jezika i drugih sustava komunikacije. To podrazumijeva priznavanje prava korištenja znakovnog jezika i ostalih sustava komunikacije u svim područjima života gluhe i gluhoslijepice osobe kao što su odgoj i obrazovanje, zaštita zdravlja, kulturna događanja i sl. Ovim Zakonom Hrvatska potvrđuje svoj nacionalni znakovni jezik kao i pravo gluhih i gluhoslijepih osoba da isti upotrebljavaju kao svoj primarni jezik, odnosno daje im pravo izbora korištenja načina komunikacije koji im odgovara. Zakon definira pravo gluhih i gluhoslijepih osoba na: korištenje sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba, informiranje putem sustava komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba te obrazovanje uz upotrebu sustava komunikacije gluhih i

gluhoslijepih osoba. Ova vrsta podrške gluhim i gluhoslijepim osobama unaprijedit će mogućnosti obrazovanja, zapošljavanja i općenito socijalnog uključivanja ovih osoba u život zajednice.

Mjera 3. Jačati svijest o tome da same osobe s invaliditetom mogu najbolje zastupati svoje interese, podizati razinu svijesti o invaliditetu i pravima osoba s invaliditetom unapređivanjem stavova prema osobama s invaliditetom kao aktivnim i potpunim članovima društva

Mjera 4. Podizati javnu svijest o pravima osoba s invaliditetom nizom različitih aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu

Sažetak rezultata provedbe mjera 3 i 4:

U 2015. godini u suradnji sa Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske - SOIH Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina je sudjelovao petu godinu za redom u provedbi kampanje „16 dana aktivizma“ čiji je cilj osvješćivanje javnosti o problematici nasilja nad ženama s invaliditetom. U kampanju je bilo uključeno 16 gradova. Ministarstvo unutarnjih poslova diljem Hrvatske provodi niz aktivnosti kojima se unaprjeđuju pozitivni stavovi prema osobama s invaliditetom kao aktivnim i potpunim članovima društva uz podizanje razine svijesti o invaliditetu i pravima osoba s invaliditetom.

2.10. Sudjelovanje u kulturnom životu

Uvod:

U svrhu sudjelovanja osoba s invaliditetom u kulturnom životu, tijekom 2015. godine se nastavilo s provedbom uglavnom istih ili sličnih kulturnih aktivnosti kao i u dosadašnjim izvještajnim razdobljima.

Mjera 1. Kontinuirano poticati i podupirati projekte koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

S područja knjižnične djelatnosti odobreno je ukupno 57 programa akcija/manifestacija i razvojnih programa u iznosu od 748.420,00 kuna, a od toga za programe u službi potpore knjižničnih usluga za osobe s invaliditetom sva tri programa prijavljena su na Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi RH za 2015. godinu u iznosu 37.420,00 kn (5%). U odnosu na 2014. godinu zabilježen je blagi porast od 0,8% odobrenih sredstava. Iz područja nakladničke djelatnosti u 2015. godini sufinancirana su tri programa/projekta ukupne vrijednosti 130.000,00 kuna kojima se promiču i osiguravaju prava osoba s invaliditetom. U 2015. godini sufinancirano je 15 projekata javnih ustanova i udruga.

Mjera 2. Osigurati sudjelovanje kazališnim i drugim umjetničkim solistima i skupina osoba s invaliditetom na redovitim kulturnim manifestacijama (festivalima, smotrama i drugim kulturnim manifestacijama) pod jednakim uvjetima

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Uvjeti za upis studenata s invaliditetom su isti za sve sastavnice pa tako i za umjetničke akademije. Temeljem natječaja za upis studenata u I. godinu preddiplomskog, integriranog preddiplomskog i diplomskog te stručnog studija i natječaja za upis u I. godinu diplomskog studija u akademskim godinama 2013./2014. i 2014./2015., kandidati s invaliditetom (60% i više utvrđenog tjelesnog oštećenja) imaju pravo prednosti pri upisu, što znači da se mogu upisati i izvan kvote ako polože sve ispite državne mature obvezne za upis (upis na preddiplomski, integrirani preddiplomski i diplomski te stručni studij) odnosno prijeđu razredbeni prag (upis na diplomski studij) te ako zadovolje na eventualnoj provjeri posebnih sposobnosti koju provode pojedine sastavnice. Također, kandidatima s invaliditetom omogućava se individualizirano prilagođeni način provjere posebnih sposobnosti.

Mjera 3. Poticati umrežavanje i uključenost osoba s invaliditetom na projektima u kulturi, na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ministarstvo kulture osigurava sredstva za nabavu knjižne i neknjižne građe u narodnim knjižnicama, ali ne utječe na plan nabave - daljnja izgradnja zbirki s građom prilagođenom osobama s invaliditetom ovisi o potrebama svake pojedine knjižnice. U Očevidnik muzeja, te muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba upisano je 150 muzejskih ustanova (s dislociranim zbirnama/muzejima ukupno 195), od toga

osiguran pristup osobama s invaliditetom imaju 35 muzeja/zbirki, djelomično osiguran pristup 23 muzeja/zbirki, a bez pristupa je 137 muzeja/zbirki. Nadalje, osiguran pristup osobama s invaliditetom imaju 3 arhiva, djelomično osiguran pristup 9 arhiva dok je bez pristupa 7 arhiva.

Mjera 4. Senzibilizirati javnost za umjetnički rad osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Tijekom 2015. godine, s ciljem senzibiliziranja javnosti za umjetnički rad osoba s invaliditetom sufinancirano je 12 radionica, umjetničkih i obrazovnih projekata sljedećih nositelja: Moderne galerije, Tiflološkog muzeja, Dramskog studija slijepih i slabovidnih „Novi život“, Društva tjelesnih invalida, Hrvatskog saveza gluhoslijepih osoba Dodir, Kulturno informativnog centra, Udruge MAPA i Udruge za kulturu osoba oštećena sluha Hrvatske „Svijet tišine“.

Mjera 5. Poticati i uspostavljati suradnju s potencijalnim sponzorima i darovateljima (tvrtke, trgovačka društva, privatni poduzetnici, banke i drugi društveni i društveni i gospodarski subjekt)

Ministarstvo financija, kao nositelj navedene mjere, izvještava o nemogućnosti očitovanja o njenoj provedbi, budući da smatraju da ista nije u njihovoj nadležnosti.

Mjera 6. Izmijeniti propise s ciljem osiguravanja jednakih mogućnosti osobama s invaliditetom u kulturi

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Propisi iz djelokruga Ministarstva kulture prilagođeni su cilju izjednačavanja mogućnosti za sudjelovanje osoba s invaliditetom u kulturi. Zakonom o Hrvatskoj radioteleviziji („Narodne novine“, broj 137/10 i 76/12 - čl.6.st.2., čl.9. i čl.13), Zakonom o elektroničkim medijima („Narodne novine“, broj 153/09, 84/11 i 94/13, 136/13 - čl.9. i čl.14) te Pravilnikom o izboru i utvrđivanju programa javnih potreba u kulturi („Narodne novine“ broj 69/12, 44/13, 91/13 i 72/15 - čl. 7. Pravilnika) osiguran je zakonski okvir za povećanje mogućnosti sudjelovanja/predstavljanja osoba s invaliditetom na jednakoj osnovi s drugim građanima u općim programima medija te za sudjelovanje u ostalim programima kulture.

2.11. Sudjelovanje u političkom i javnom životu

Uvod:

I tijekom 2015. godine su osobe s invaliditetom ostvarile svoje biračko pravo. Zakonom je uređeno da aktivno biračko pravo imaju i osobe lišene poslovne sposobnosti. Također, izmijenjene su i dopunjene odredbe o posebnim načinima izjašnjavanja birača. Znatno doprinos aktivnom sudjelovanju osoba s invaliditetom u političkom i javnom životu te informiranju šire javnosti o osnovnim načelima i načinima njihovog uključivanja dale su i organizacije civilnog društva.

Mjera 1. Osigurati tehničku podršku ili druge oblike pomoći kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Izješće Ministarstva uprave o provedbi ove mjere nalazi se u Prilogu 17.

Mjera 2. Istražiti stavove članova svih predstavničkih tijela o političkim dimenzijama invaliditeta i uključivanju osoba s različitim vrstama oštećenja u politički život

Ova mjera je provedena (rok provedbe mjere – 2008. godina).

Mjera 3. Pratiti ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom u ostvarivanju njihova biračkog prava

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U 2015. godini donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor („Narodne novine“, broj 19/15) kojim se, uz brojne izmjene i dopune, po prvi puta uvodi sustav preferencijalnog glasovanja za izbor zastupnika u Hrvatski sabor. Vezano uz ostvarivanje biračkog prava osoba s invaliditetom člankom 3. navedenog zakona mijenja se članak 4. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor te se usklađuje biračko pravo sa Zakonom o registru birača („Narodne novine“, broj 144/12 i 105/15) kojim aktivno biračko pravo imaju i osobe lišene poslovne sposobnosti. Također, propisuje se da zastupnici u Hrvatskom saboru imaju pravo uvida u registar birača za vrijeme dok obnašaju dužnost. Zakonom

o registru birača priznato je biračko pravo svim osobama koje su do njegova stupanja na snagu bile lišene poslovne sposobnosti. Ove osobe upisane su u registar birača te zajedno s drugim biračima, nakon stupanja na snagu Zakona o registru birača, ravnopravno sudjeluju u ostvarivanju svog biračkog prava na svim izborima. Nadalje, člankom 41. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor izmijenjene su i dopunjene odredbe članka 83. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor o posebnim načinima izjašnjavanja birača. Birač koji zbog tjelesne mane ili zbog toga što je nepismen ne bi mogao glasovati na način na koji je to predviđeno Zakonom, može doći na biračko mjesto s drugom osobom koja je pismena i koja će po njegovoj ovlasti i uputi zaokružiti odgovor. Isto tako, birač koji zbog teže bolesti, tjelesnog oštećenja ili nemoći nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, može o tome obavijestiti nadležno izborno povjerenstvo najranije 3 dana prije održavanja izbora ili birački odbor na dan održavanja izbora. Nadležna izborna povjerenstva zaprimljene zahtjeve birača za glasovanje izvan biračkog mjesta predaju nadležnim biračkim odborima uz cjelokupni izborni materijal. Predsjednik biračkog odbora određuje najmanje dva člana biračkog odbora koji će birača posjetiti u mjestu gdje se nalazi i omogućiti mu glasovanje. Takav birač je dužan najmanje jedanput presavinuti glasački listić na kojem je glasovao, staviti ga u posebnu omotnicu i zatvoriti je. Član biračkog odbora dužan je nakon povratka na biračko mjesto predati omotnicu predsjedniku biračkog odbora. Predsjednik biračkog odbora presavinuti glasački listić iz omotnice odmah ubacuje u glasačku kutiju na biračkom mjestu. Izvršeno glasovanje, poimenično će se navesti u zapisnik o radu biračkog odbora. Također je propisano da se na način ostvarivanja biračkog prava birača koji pristupi na biračko mjesto, ali mu je zbog tjelesne mane ili iz drugog razloga onemogućena pristupačnost primjenjuju odredbe prethodnih stavaka navedenoga članka. Vezano uz izbore za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave održane 31. svibnja 2015. godine, u Ministarstvu uprave napominju da propisi koji se primjenjuju na navedene izbore u 2015. godini nisu mijenjani. Državno izborno povjerenstvo iznijelo je očitovanje o mjerama koje su poduzimane s ciljem da bi se omogućile jednake mogućnosti sudjelovanja u izbornim aktivnostima osobama s invaliditetom u odnosu na redovne i prijevremene izbore koji su održani u 2015. godini. Tijekom 2015. godine održani su izbori za predsjednika Republike Hrvatske (ponovljeni izbori - drugi krug glasovanja), izbori za zastupnike u Hrvatski sabor, prijevremeni izbori na lokalnoj razini te izbori za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Državno izborno povjerenstvo obvezatnim uputama propisalo je na navedenim izborima način glasovanja birača-osoba s invaliditetom, slijepih birača, nepismenih birača te birača koji ne mogu pristupiti na biračko mjesto. Tako je propisano da birač koji zbog kakve tjelesne mane ne bi mogao samostalno glasovati može doći na biračko mjesto s drugom osobom koja će po njegovoj ovlasti i uputi zaokružiti redni broj ispred imena i prezimena kandidata, odnosno naziva kandidacijske liste za kojeg/kuju birač glasuje. Također je propisano da će birački odbor u slučaju kada biračko mjesto nije dostupno biraču s invaliditetom ili u slučaju kada navedeni birač nije u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu, istom omogućiti glasovanje ispred biračkog mjesta ili posjetom u mjestu gdje se birač nalazi. Državno izborno povjerenstvo naputkom za određivanje biračkih mjesta upućuje nadležna izborna povjerenstva da kod određivanja biračkih mjesta, koliko je to god moguće, vode računa da ista budu dostupna i osobama (biračima) s invaliditetom. Na izborima za predsjednika Republike Hrvatske koji su održani 2014./2015., Državno izborno povjerenstvo je u tiskari za slijepe tiskalo glasački listić i na Brailleovom pismu kako bi se slijepim i slabovidnim osobama (biračima) omogućilo samostalno glasovanje uz pomoć tehničkog pomagala-matrice. Glasovanje uz pomoć tehničkog pomagala-matrice, kao specifičan način glasovanja koji je osiguran na navedenim izborima, proveden je na način da je birački odbor slijepom biraču, koji je izrazio želju da samostalno glasuje, uručio pomoćni glasački listić na Brailleovom pismu, glasački listić za izbor predsjednika Republike Hrvatske i matricu pomoću koje se popunjava glasački listić. Na taj način slijepe i slabovidne osobe koje čitaju Brailleovo pismo mogle su samostalno glasovati bez dovođenja u pitanje tajnosti njihovog glasa. Na izborima zastupnika u Hrvatski sabor održanim u studenome 2015., Državno izborno povjerenstvo je osiguralo, u okvirima financijskih sredstava za provedbu izbora, financijska sredstva za naknadu prevoditeljima Hrvatskog saveza gluhoslijepih osoba „Dodir“ za gluhoslijepe osobe (birače) kojima je na taj način omogućeno glasovanje.

Mjera 4. Informirati predstavnike zakonodavne i izvršne vlasti, državne i javne službenike te širu javnost o osnovnim načelima i načinima uključivanja osoba s invaliditetom u politički i javni život zajednice

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Državnim se službenicima zabranjuje diskriminacija osoba s invaliditetom u obavljanju poslova pred državnom upravom sukladno članku 6. Zakona o državnim službenicima („Narodne novine“, broj 92/05, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 1/15 i 138/15). Također, u Etičkom kodeksu državnih službenika („Narodne novine“, broj 40/11 i 13/12) propisana je dužnost državnog

službenika postupanja s posebnom pažnjom prema osobama s invaliditetom i drugim osobama s posebnim potrebama. U Ministarstvu uprave djeluje Služba za etiku i sustav vrijednosti u državnoj službi koja je nadležna i za primjenu Etičkog kodeksa i zaprimanje pritužbi građana na ponašanje službenika koje se mogu odnositi i na diskriminaciju prema osobama s invaliditetom. Ministarstvo uprave kontinuirano kontrolira je li u svim tekstovima natječaja/oglasa za prijam u državnu službu navedeno da osobe s invaliditetom imaju pravo prilikom prijave na natječaj/oglas pozvati se na pravo prednosti pri zapošljavanju, sukladno odredbama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom („Narodne novine“, broj 157/13 i 152/14). O pravu prednosti pri zapošljavanju Ministarstvo uprave informira državna tijela putem predstavnika Ministarstva uprave u natječajnim komisijama, kao i građane odgovarajući na upite putem elektroničke pošte i telefona. Na web stranicama Ministarstva uprave objavljene su informacije o zapošljavanju u državnoj službi, a dio se informacija odnosi na pravo osoba s invaliditetom da se pozovu na pravo prednosti pri zapošljavanju u tijelima državne uprave.

Mjera 5. Provesti kampanju za promicanje Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda
Ova mjera je provedena (rok provedbe – 2007. godina).

Mjera 6. Provesti istraživanje javnog predstavljanja osoba s invaliditetom putem udruga i njihovih saveza te predložiti učinkovito i pravično predstavljanje njihovih različitih interesa i potreba

Budući da postoji niz istraživanja financiranih iz javnih izvora na srodne teme, nije bilo potrebe za provođenjem zasebnog istraživanja u 2015. godini.

Mjera 7. Promicati sudjelovanje žena i mladih osoba s invaliditetom u javnom i političkom djelovanju na svim razinama

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U 2015. godini Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina proveo je Natječaj za financijsku potporu projektima organizacija civilnoga društva u Republici Hrvatskoj iz područja zaštite, poštivanja i promicanje ljudskih prava u okviru raspoloživih sredstava iz Državnoga proračuna RH na poziciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH u ukupnom iznosu od 300.000,00 kuna. Natječajem je obuhvaćeno pet prioriteta za financiranje, od čega se jedan prioritet odnosi na poticanje uključenosti žena i mladih s invaliditetom u javni i politički život (P-2). Odukom ravnatelja Ureda o raspodjeli financijskih sredstava za provedbu projekata organizacija civilnoga društva iz područja zaštite, poštivanja i promicanja ljudskih prava u 2015. financirano je ukupno 11 projekata organizacija civilnoga društva uključujući i projekte u okviru P-2 (ukupno dva) u ukupnom iznosu od 45.000,00 kuna. Ured za ravnopravnost spolova redovito sudjeluje i podržava niz aktivnosti usmjerenih na promicanje aktivnog uključivanja i sudjelovanja žena s invaliditetom u političkom i javnom životu.

Mjera 8. Osigurati dodatnu formalnu i neformalnu edukaciju osoba s invaliditetom s ciljem osnaživanja za uključivanje u javni i politički život

Mjera se kontinuirano provodi.

2.12. Istraživanje i razvoj

Uvod:

Tijekom 2015. godine se nastavilo s unaprjeđenjem kvalitete prikupljanja podataka povezanih s invaliditetom, a također je nastavljeno istraživanje o razlikama u kvaliteti života slijepih osoba u ruralnim i urbanim područjima u RH.

Mjera 1. Unaprijediti statističke i informacijske strategije za razvoj politike i standarda vezanih uz osobe s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Tijekom izvještajnog perioda izrađeno je VII. Izvješće o osobama s invaliditetom u RH koje je dostupno na http://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2014/09/bilten_invalidi_2014.pdf. Izvješće o osobama s invaliditetom dio je i Hrvatskog zdravstveno statističkog ljetopisa dostupnog na http://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2015/05/ljetopis_2014.pdf. Svi navedeni izvještaji izrađeni su u skladu sa Zakonom o hrvatskom registru o osobama s invaliditetom („Narodne novine“, broj 64/01). Pored navedenog izrađeno je 29 individualnih izvješća koji sadrže odgovore na različite upite o osobama s invaliditetom te su izrađeni i dostavljeni korisniku unutar 1-3 dana od datuma primitka zahtjeva. Tijekom 2015. godine nastavilo se sa

unapređenjem kvalitete osobnih podataka registriranih osoba s invaliditetom u segmentu dodjeljivanja jedinstvenih identifikatora osobe (JMBG, OIB). Također, nastavilo se i sa usklađivanjem podataka Hrvatskog registra osoba s invaliditetom sa Populacijskim registrom u dijelu upotpunjavanja osobnih identifikatora (OIB, JMBG) kod registriranih osoba s invaliditetom. Tijekom 2015. dodijeljeni su JMBG i OIB za oko 16.000 osoba. U izvještajnom periodu ostvarila se suradnja sa Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje (HZMO) na području dostave podataka o osobama s tjelesnim oštećenjima.

Mjera 2. Unaprijediti klasifikaciju invaliditeta

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Tijekom 2015. nije bilo aktivnosti pod ovom stavkom budući da su 2014. godine izrađeni jedinstveni kriteriji utvrđivanja invaliditeta kojima je predstavnik HZJZ-a bio idejni začetnik, ali i koordinator izrade.

Mjera 3. Poticati provođenje istraživačkih studija i usku suradnju nadležnih tijela radi osiguravanja dostupnosti sveobuhvatnih podataka u cilju postizanja veće razine znanja o osobama s invaliditetom te donošenja politika i programa vezanih uz invaliditet utemeljenih na kvalitetnim informacijama

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Tijekom izvještajnog perioda, kroz ovu aktivnost, započeto je istraživanje o usporedbi kvalitete života slijepih osoba između ruralnih i urbanih područja Hrvatske. Navedeno istraživanje se provodi u suradnji sa Hrvatskim savezom slijepih, a ima i potporu Ministarstva socijalne politike i mladih. Pored navedenog, u 2015. godini objavljena su dva znanstvena rada: Analiza šestogodišnjeg kretanja invaliditeta u RH i Gradu Zagrebu u periodu 2008.-2013. i Skrb o djeci na otocima u RH. Tijekom prethodne godine sudjelovalo se u specijalističkom obrazovanju iz područja javnog zdravstva i epidemiologije pri Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Organizirana je i izobrazba polaznika Sestrinskog studija o specifičnostima vezanim za invaliditet te načinima ostvarivanja primjerenog kontakta. U 2015. godini pri HZJZ se nastavilo s administriranjem Oglasnika za osobe s invaliditetom u kojem se otvara prostor za prodaju usluga i proizvoda kojima su proizvođači isključivo osobe s invaliditetom.

Mjera 4. Unaprijediti dostupnost podataka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo osobama s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Svi rezultati istraživanja i djelatnosti koje provode u potpunosti su dostupni svim zainteresiranima na mrežnim stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo – www.hzjz.hr.

Mjera 5. Osigurati sveobuhvatne informacije o osobama s invaliditetom, njihovu frekvenciju i distribuciju na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Podaci iz Registra osoba s invaliditetom nalaze se na mrežnim stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo – www.hzjz.hr.

2.13. Rekreacija, razonoda i šport

Uvod:

I tijekom 2015. godine održan je niz sportskih događanja u kojima su sudjelovale osobe s invaliditetom te se nastavilo s otklanjanjem arhitektonskih barijera u športskim objektima.

Mjera 1. Izraditi Pravilnik o športskim natjecanjima djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere :

Hrvatski školski sportski savez svake godine organizira Državno prvenstvo školskih sportskih društava za učenike s intelektualnim teškoćama u razvoju. Dana 10. prosinca 2013. godine usvojen je Propisnik Državnog prvenstva školskih sportskih društava Republike Hrvatske za učenike s intelektualnim teškoćama u razvoju za šk. god. 2013./2014. kojim su definirani sportovi na Državnom prvenstvu i pravo nastupa. Pravo nastupa na Državnom prvenstvu ima bilo koji centar za odgoj djece s intelektualnim teškoćama u razvoju, odnosno škola koja ima više od 8 razrednih odjeljenja djece s intelektualnim teškoćama u razvoju.

Mjera 2. Izraditi, provoditi i pratiti programe izvannastavnih športskih i drugih aktivnosti koji će poboljšati uključivanje djece i mladeži s teškoćama u razvoju

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta izvještava da ne raspolaže s tim podacima ili ih ne prikuplja izdvojeno.

Mjera 3. Organizirati športska natjecanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini te poticati sudjelovanje na međunarodnim natjecanjima

Sažetak rezultata provedbe mjere:

U školskoj godini 2014./2015. na Državnom prvenstvu za djecu s intelektualnim teškoćama u razvoju uključene su 32 škole/centra te je sudjelovalo 197 učenika (u odnosu na 146 koji su sudjelovali 2013./2014. godine), u pratnji 70 nastavnika/voditelja (u odnosu na 62 koji su sudjelovali 2013./2014. godine). U školskoj godini 2014./2015. program Univerzalne sportske škole provodio se za djecu s teškoćama u razvoju u dva odjeljenja.

Mjera 4. Ukloniti građevinske prepreke i prilagoditi športske terene (unutarnje i vanjske) te prilagoditi opremu potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Mjera 5. Ukloniti građevinske prepreke i prilagoditi školske prostore te opremu u svrhu omogućavanja izvannastavnih aktivnosti (športskih i drugih) potrebama djece s teškoćama u razvoju

Sažetak rezultata provedbe mjera 4. i 5.:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta i jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave u svojim proračunima osiguravaju sredstva za izgradnju, održavanje i opremanje školskih sportskih dvorana i sportskih terena. Pristup bez arhitektonskih barijera ima 55% školskih sportskih dvorana, a sve nove sportske dvorane izgrađene su sukladno definiranim standardima te potrebama učenika. Za provedbu ovog područja Nacionalne strategije Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je u 2015. godini utrošilo 12.681.615,00 kuna.

Mjera 6. Izgraditi i opremiti „didaktičke parkove (igrališta)“ i/ili edukativne staze za šetnje (planinarenje) u svakoj županiji za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom

Mjera 7. Prilagoditi, urediti i izgraditi javne plaže i turističko-ugostiteljske objekte sukladno potrebama djece s teškoćama u razvoju, te osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 6. i 7.:

S obzirom da su nositelji provedbe mjera jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave o rezultatima provedbe izvješteno je u dijelu izvješća pod nazivom Koordinacija provedbom Nacionalne strategije na područnoj (regionalnoj) i lokalnoj razini.

2.14. Udruga osoba s invaliditetom u civilnom društvu

Uvod:

I tijekom 2015. godine se temeljem javnih poziva nastavilo s financiranjem projekata udruga osoba s invaliditetom čija svrha je unaprjeđenje kvalitete života osoba s invaliditetom, podizanje razine svijesti o značaju udruga osoba s invaliditetom, poticanje aktivnog djelovanja žena s invaliditetom i drugo.

Mjera 1. Sustavno podizati razinu svijesti javnosti o značaju udruga osoba s invaliditetom

Ured za udruge Vlade RH u svibnju je organizirao Dane otvorenih vrata udruga. U sklopu ove manifestacije predstavio je mobilnu aplikaciju „UdrugeInfo“ koja za cilj ima povećati vidljivost udruga u lokalnoj zajednici, pa tako i udruge koje djeluju za dobrobit osoba s invaliditetom, te time osnažiti sudjelovanje građana u aktivnostima koje udruge provode.

Mjera 2. Poticati aktivno djelovanje žena s invaliditetom

Ured za ravnopravnost spolova pruža financijsku potporu programima i projektima koji doprinose aktivnom uključivanju žena s invaliditetom radi smanjivanja njihove socijalne isključenosti sukladno svojim financijskim mogućnostima. Za financiranje pojedinih aktivnosti Kampanje Bijele vrpce Zajednice Saveza osoba s invaliditetom Hrvatske - SOIH s pozicije Ureda 2015. godine utrošeno je 5.000,00 kuna.

Mjera 3. Poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom programima udruga

Mjera 4. Sustavno financirati udruge osoba s invaliditetom omogućujući njihovo djelovanje u cilju unaprjeđenja kvalitete života osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 3. i 4.:

Temeljem javnih poziva osigurana su financijska sredstva za projekte udruga osoba s invaliditetom za sljedeća područja: trogodišnji program (2014.-2017.) udruge koje djeluju u području socijalne skrbi za provedbu druge

godine programa udruga osoba s invaliditetom, odnosno udruga koje djeluju u korist osoba s invaliditetom u iznosu od 22.750.000,00 kuna za 92 udruge; trogodišnji program (2013.-2015.) osobnog asistenta za osobe s invaliditetom za treću godinu provedbe utrošeno je ukupno 36.676.060,00 kuna (vidi područje 2.1. Obitelj). Također, Ministarstvo socijalne politike i mladih raspisalo je pozive za prijavu projekata udruga usmjerenih: podršci obitelji i promicanju prava i zaštite djece u 2015. godini u iznosu od 426.000,00 kuna za 12 udruga osoba s invaliditetom; mladima za financijsku potporu iz dijela prihoda od igara na sreću i Državnog proračuna RH za 2015. godinu u iznosu od 355.000,00 kuna za 3 udruge osoba s invaliditetom; borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti za 2015. godinu u iznosu 1.835.522,64 kune za ukupno 24 udruge osoba s invaliditetom; području socijalne skrbi usmjerene unaprjeđenju kvalitete života starijih osoba putem organiziranih dnevnih aktivnosti u iznosu od 284.000,00 kuna za 5 udruga osoba s invaliditetom. Također, raspisan je i Poziv za prijavu na Natječaj za financiranje projekata usmjerenih prevenciji nasilja nad i među djecom i mladima u RH za 2015. godinu u iznosu 565.000,00 kuna za 5 udruga osoba s invaliditetom. Kako bi se osigurala podrška organizacijama civilnog društva kroz sufinanciranje projekata ugovorenih u okviru raznih programa Europske unije raspoloživih organizacijama civilnoga društva u RH, Ured za udruge u 2015. godini opet je raspisao Javni poziv za podnošenje zahtjeva za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa Europske unije za 2015. godinu, a gdje su se javile i financijsku potporu ostvarile i udruge osoba s invaliditetom. U 2014. godini, Ured za udruge je raspisao Poziv za dodjelu bespovratnih sredstava pod nazivom: „Jačanje sposobnosti organizacija civilnog društva za pružanje socijalnih usluga“. Ukupna vrijednost Poziva je 20.243.000,00 kuna. Pristiglo je ukupno 96 projektnih prijedloga, dok ih je 31 ugovoreno, pri čemu je 13 korisnika koji su potpisali ugovore organizacije civilnog društva usmjerenih osobama s invaliditetom, te se njihove aktivnosti provode i kroz čitavu 2015. godinu. U 2015. godini Ured za udruge izradio je Izvješće o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora u 2014. godini (vidi Prilog 16).

Mjera 5. Poticati i razvijati suradnju udruga osoba s invaliditetom s ostalim organizacijama civilnog društva

Mjera 6. Provoditi edukaciju voditelja udruga osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 5. i 6.:

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske djeluje kao tehničko tajništvo Savjeta za razvoj civilnoga društva koji je u 2015. godini održao 5 sjednica.

Mjera 7. Osigurati jednake mogućnosti unutar organizacija civilnog društva s ciljem usklađivanja s međunarodnim dokumentima

Povjerenstvo Vlade RH za osobe s invaliditetom, sukladno svojem Planu i programu rada koji se usvaja za svaku godinu, daje mišljenja o nacrtima zakona i drugih propisa koji su od interesa za unapređivanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom i njihovih obitelji.

2.15. Međunarodna suradnja

Uvod:

Delegacija Republike Hrvatske branila je Inicijalno izvješće o provedbi Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred Odborom za prava osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda.

Mjera 1. Pratiti usklađenost važećih zakona s preuzetim međunarodnim dokumentima od posebnog interesa za osobe s invaliditetom

Mjera 2. Izraditi popis te prijevode svih međunarodnih dokumenata od posebnog interesa za osobe s invaliditetom te ih učiniti dostupnima u prilagođenim formatima

Mjera 3. Podnositi izvješća o provedbi preuzetih obveza sukladno međunarodnim dokumentima

Mjera 4. Izvješćivati Vijeće Europe o stanju ljudskih prava osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj

Mjera 5. Poticati i podržavati međunarodnu suradnju udruga osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 1., 2., 3., 4. i 5.:

Delegacija Republike Hrvatske u koordinaciji Ministarstva socijalne politike i mladih 30. i 31. ožujka branila je Inicijalno izvješće o provedbi Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred Odborom za prava osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda u Genevi. Članovi delegacije bili su predstavnici Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva zdravlja, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva uprave, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstva branitelja,

Ministarstva socijalne politike i mladih, Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Ureda za udruge, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Odboru za prava osoba s invaliditetom, koji se sastojao od 18 članova različitih zemalja svijeta, prezentirani su poduzeti koraci u svrhu provedbe Konvencije te namjera RH u implementaciji Konvencije u narednom razdoblju. Članovi delegacije odgovarali su na pitanja članova Odbora za prava osoba s invaliditetom vezana uz provedbu pojedinih članaka Konvencije. U vrlo otvorenom dijalogu članovi odbora i članovi delegacije osvrnuli su se na niz problema s kojima se još uvijek susreće RH s ciljem zadovoljavanja potreba osoba s invaliditetom u svim područjima života, ali također je istaknut i postignuti napredak. Kroz interaktivni dijalog članovi Odbora čestitali su RH na ranom potpisivanju Konvencije i vidljivom napretku u različitim područjima kao što su zapošljavanje, pravo glasanja za osobe s invaliditetom kojima je u potpunosti oduzeta poslovna sposobnost i procesu deinstitucionalizacije. Također, izvjestiteljica Odbora za RH, Theresia Degener istaknula je da, iako ima još puno aktivnosti koje treba učiniti u svrhu osiguravanja neovisnog življenja i života u zajednici u području poslovne sposobnosti, prisilnog liječenja, i prava zaštite od nasilja, čestita RH na postignutim rezultatima i dobroj pripremljenosti delegacije za davanje iskrenih i detaljnih odgovora te pokazanoj velikoj želji za unapređivanjem svih sustava u svrhu izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom. Nakon održanog sastanka sa članovima Odbora za prava osoba s invaliditetom UN-a RH je dobila preporuke za daljnje postupanje u svrhu provedbe Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u najvećoj mogućoj mjeri.

KOORDINACIJA PROVEDBOM NACIONALNE STRATEGIJE NA PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) I LOKALNOJ RAZINI

Sukladno Nacionalnoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su izraditi lokalne strategije/planove u svrhu izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom. Uz donošenje strateških dokumenata na područnoj i lokalnoj razini, Nacionalna strategija obvezuje i na imenovanje koordinatora za provedbu mjera, kako na nacionalnoj, tako i na područnoj i lokalnoj razini. Županije i gradovi svoje strateške dokumente formuliraju u obliku strategija, akcijskih planova ili programa mjera za provedbu Nacionalne strategije, a usvajaju ih na različito vremensko razdoblje.

PRIKAZ POSTIGNUTIH REZULTATA U PROVEDBI MJERA U JEDINICAMA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE sukladno Okviru za praćenje provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007. – 2015.

Budući da su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nositelji svega dvije mjere Nacionalne strategije, odnosno mjera 6. i 7., područja 2.13. *Rekreacija, razonoda i sport* te da stoga nisu obvezni izvještavati o provedbi ostalih mjera čiji nisu nositelji, u ovom dijelu Izvješća navedene su samo one mjere iz Nacionalne strategije po kojima su se očitovale jedinice područne (regionalne) samouprave, a koje se većinom provode u sklopu mjera sadržanih u lokalnim strategijama izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom i ostalim strateških dokumentima koji obuhvaćaju i aktivnosti usmjerene osobama s invaliditetom.

2.1. Obitelj

Uvod:

U svrhu osiguranja kvalitete života, dostupnosti informacija te unapređenja izvaninstitucionalnih oblika potpore za osobe s invaliditetom i tijekom 2015. godine su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave financirale projekte udruga u sklopu kojih su održane brojne edukacije i savjetovanja.

Mjera 1. Meduresornom suradnjom kontinuirano organizirati aktivnosti s ciljem promicanja obiteljskih vrijednosti i senzibilizacije javnosti

Mjera 2. Osigurati osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji što neovisnije planiranje života

Mjera 3. Osigurati osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima privatnost

Mjera 4. Pripremati djecu s teškoćama u razvoju i mlade osobe s invaliditetom za partnerske odnose, roditeljstvo i obiteljski život

Mjera 5. Osigurati različite oblike kvalitetne izvaninstitucijske podrške osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji radi omogućavanja slobode izbora

Mjera 6. Provesti edukaciju i informiranje roditelja djece s teškoćama u razvoju, kao i roditelja s invaliditetom te članova njihovih obitelji

Sažetak rezultata provedbe mjera 1., 2., 3., 4., 5. i 6.:

Udruga osoba s invaliditetom organizirale su stručne skupove, okrugle stolove, edukacije te individualna i obiteljska savjetovanja s ciljem osnaživanja i što uspješnije socijalne uključenosti osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju. Također, udruge su provodile brojne projekte i programe kojima se nastoji senzibilizirati javnost za probleme s kojima se susreću osobe s invaliditetom, te osobama s invaliditetom omogućiti sudjelovanje u životu zajednice na ravnopravnoj osnovi s drugima. Kontinuirano su se obilježavali Međunarodni dan obitelji, Međunarodni dan gluhih osoba, Međunarodni dan starijih osoba. Nacionalni dan osoba s cerebralnom paralizom i Međunarodni dan osoba s invaliditetom. Udruga za samozastupanje, uz stručnu i financijsku podršku zagrebačkog Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom je provodila projekt „Nek se i naš glas čuje“ čija je svrha unaprijediti pristup pravu na informacije u prihvatljivom obliku za osobe s intelektualnim teškoćama te afirmirati ideju samozastupanja. Stručnjaci savjetovašta Grada Zagreba za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji (psiholog, defektolog i dvije socijalne radnice) i tijekom 2015. pružali su podršku i mladim osobama s invaliditetom, kroz individualni i/ili grupni rad. Na području Općine Plitvička Jezera osiguravanjem osobnog asistenta u OŠ, a po preporuci liječnika, postigla se socijalizacija djece u dobnoj skupini, koncentracija, pomoć roditeljima u školskoj naobrazbi. U Osječko-baranjskoj županiji dvije udruge pružaju osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju mogućnost svakodnevnog boravka u prostorijama udruga gdje su u rad s njima uključene mnoge stručne osobe, članovi udruge i volonteri. Radi prevencije institucionalizacije osoba s intelektualnim teškoćama, Udruga za pomoć osobama s intelektualnim oštećenjima Grada Zagreba provodi program pod nazivom Prevencija institucionalizacije kojim se osigurava stručna psihosocijalna podrška obiteljima prema individualnim potrebama tih osoba, ali i podrška u aktivnostima svakodnevnog života.

2.2. Život u zajednici

Uvod:

U svrhu poduzimanja mjera prevencije institucionalizacije, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su i tijekom 2015. godine otvarale dnevne boravke za osobe s invaliditetom, te su im organizirale pomoć i njegu u kući kao oblik izvaninstitucionalne skrbi, a sve u cilju osiguranja odgovarajuće kvalitete života u zajednici.

Mjera 1. Osigurati usklađeni pristup u pružanju kvalitetnih usluga podrške u zajednici

Mjera 2. Osigurati kvalitetne usluge u zajednici te alternativne oblike smještaja koji omogućavaju prijelaz iz smještaja u ustanovama na život u zajednici

Mjera 3. Osigurati dopunske usluge i druge kapacitete s ciljem potpore obitelji

Mjera 4. Edukacija djelatnika javnih službi s ciljem kvalitetnog uključivanja osoba s invaliditetom u život zajednice

Sažetak rezultata provedbe mjera 1., 2., 3. i 4.:

Društvo distrofičara Zagreb provodilo je program pod nazivom „Program neovisnog življenja“ čijim se aktivnostima sprječava institucionalizacija, postiže bolja uključenost u sve aktivnosti svakodnevnog življenja, provedbom niza programa, kao što su: individualna podrška članovima, pravno, medicinsko, psihološko i socijalno savjetovašte; usluga prijevoza, posjete i obilazak socijalno ugroženih članova, sudjelovanje na domaćim i međunarodnim skupovima i simpozijima članova društva te kontinuirano poduzimanje akcija, usmjerenih na senzibiliziranje javnosti (80.000,00 kuna). Društvo tjelesnih invalida provodilo je projekt pod nazivom Posebne pomoći za osobe s tjelesnim oštećenjem, kojima je nabavkom ortopedskih i drugih kvalitetnih pomagala osobama s težim stupnjem tjelesnog oštećenja i djeci sa smetnjama u razvoju, a koji ne mogu životno funkcionirati bez pomoći i njege drugih osoba, na taj način omogućena kvalitetna mobilnost i stvaranje uvjeta neovisnog življenja. Programom je obuhvaćeno 84 korisnika, socijalno ugroženi članovi društva s većim stupnjem tjelesnog oštećenja (60.000,00 kn). Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom osigurao je dva prostrana stana u naselju Novi Jelkovec u Zagrebu u svrhu osnivanja novih stambenih zajednica namijenjenih samostalnom stanovanju uz podršku, odraslim osobama s autističnim spektrom poremećaja, korisnicima Centra za autizam. U Križevcima je u sklopu Projekta „Osnaživanje obitelji djece s teškoćama u razvoju“ osnovan dnevni centar za radno okupacijsku terapiju za djecu s teškoćama u razvoju i od 1. kolovoza 2014. do 18. prosinca 2015. godine zaposlena je jedna osoba koja vodi dnevni centar.

U Koprivnici je osigurano 8 osobnih asistenata, a u Križevcima je preko ESF projekta „Usluge osobne asistencije“ uključeno novih pet korisnika usluge osobne asistencije i zaposleno je pet osobnih asistenata. Udruga osoba s invaliditetom Križevci provodi program „Mobilnim timom do pomoći i njege u kući osobama s težim stupnjem invaliditeta“ kojeg je započela 2011. godine. Na području Grada Slavenskoga Broda u 2015. godini bilo je otvoreno 9 stambenih zajednica u koje je smješteno 34 osobe s intelektualnim poteškoćama. Na području Grada Slavenskog Broda djelovala su 3 dnevna boravka. U Dječjim vrtićima Dubrovnik uključeni su osobni pomagači za 17 djece s teškoćama u razvoju. Općine Jesenje i Stubičke Toplice sufinancirale su program „Pomoć u kući starijim osobama“ u sklopu kojeg postoji nekoliko korisnika njege u kući sa tjelesnim invaliditetom, dok je općina Krapinske toplice sa Gradskim društvom Crvenog križa Zabok zaključila Ugovor o financiranju rada službe gerontodomačice za potrebe starijih i nemoćnih osoba na području općine. Općina Sveti Križ Začretje sufinancirala je asistente u nastavi sa 7.181,98 kuna, dok je općina Budinščina sufinancirala boravak jednog djeteta s teškoćama u razvoju u dječjem vrtiću u 70%-nom iznosu. Općina je izdvojila 3.600,00 kuna. Članovima Udruge osoba s invaliditetom Grada Opatije iz državnog proračuna osigurana je pomoć 6 osobnih asistenata za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta. Projektom „Mala kuća-velika pomoć“, koju provodi Udruga osoba s invaliditetom, tijekom cijele godine u Petrinji se pružaju članovima Udruge usluge informiranja i savjetovanja, fizioterapeuta, igraonice za djecu, radnog terapeuta, psihoterapeuta, organiziraju se kreativne radionice, rekreativne, okupacijske aktivnosti za korisnike; program male škole i pomoć u učenju. Usvojen je Socijalni plan Splitsko-dalmatinske županije za razdoblje 2015.-2018. koji sadrži detaljnu analizu potreba, kapaciteta i specifične planove za pružanje institucionalnih i izvaninstitucionalnih usluga za osobe s invaliditetom. U osnovnim školama grada Šibenika zaposlen je 21 osobni asistent. Izrađen je Akcijski plan socijalnih usluga za 2015. i 2016. godinu za Virovitičko-podravsku županiju koji sadrži detaljnu analizu potreba, kapaciteta i specifične planove za pružanje institucionalnih i izvaninstitucionalnih usluga za osobe s invaliditetom.

2.3. Odgoj i obrazovanje

Uvod:

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su i u 2015. godini nastavile s mjerom uklanjanja arhitektonskih barijera u osnovnim i srednjim školama s ciljem osiguranja pristupačnosti (dizalo, sanitarni čvor i rampa) za osobe s invaliditetom. Također, nastavljeno je s provedbom projekata osiguranja asistenata u nastavi te stručnim usavršavanjem odgojno-zdravstvenih djelatnika.

Mjera 3. Osigurati cjeloživotno učenje osobama s invaliditetom s ciljem učinkovite prohodnosti između faza obrazovanja te između obrazovanja i zapošljavanja

Mjera 4. Osigurati studijske programe i trajni profesionalni razvoj odgojno-obrazovnih djelatnika na svim razinama za stjecanje kompetencija za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom

Mjera 5. Podupirati suradnju između državnih tijela i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave radi omogućavanja jednakosti pristupa predškolskom odgoju i školovanju na svim razinama, s posebnim naglaskom na unapređenju stanja u manjim sredinama (seoska, otočna, brdsko-planinska, demografski ugrožena i ratom pogođena područja)

Mjera 6. Osigurati infrastrukturnu potporu učenicima s teškoćama u razvoju

Mjera 7. Uključiti djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom u postupke donošenja odluka koje utječu na njihov život

Sažetak rezultata provedbe mjera 3., 4., 5., 6. i 7.:

Učenici s teškoćama u razvoju mogli su za školsku godinu 2015./2016., temeljem propisane dokumentacije, ostvariti pravo preliminarnog rangiranja za upis u srednje škole putem Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport. U školskoj godini 2015./2016. nadležnom Uredu u Zagrebu obratilo se 650 učenika u svrhu ostvarivanja prava na izravni upis, a upisano je 665 učenika. Hrvatski savez udruga za osobe s mentalnom retardacijom provodio je projekt Proširenje usluga psihološke i pravne podrške i unapređenje kvalitete života osoba s intelektualnim teškoćama i njihovih obitelji kroz informatičke edukacije (10.000,00 kuna). Tijekom 2015. godine u Gradu Zagrebu uspješno je integrirano 1.599 djece s teškoćama u razvoju i 9.061 dijete sa specifičnim razvojnim teškoćama u odgojne skupine s redovitim predškolskim programom. U školskoj godini 2014./15., uključeno je 320 pomoćnika za potrebe 406 učenika s teškoćama u razvoju u 103 osnovne škole u Zagrebu te 28 pomoćnika za potrebe 31 učenika s teškoćama u razvoju u 17 srednjih škola. U Zagrebu je u redovni odgojno-obrazovni sustav uspješno integrirano 1.599 djece s teškoćama u razvoju u predškolske

ustanove, u osnovne škole 3.609 učenika/ca, dok ih je u srednjim školama bilo 584. Istovremeno je na Sveučilištu u Zagrebu evidentirano 307 studenata s invaliditetom. U Bjelovaru je tijekom 2015. godine zaposleno 34 pomoćnika u nastavi za 35 osnovnoškolske djece s teškoćama u razvoju. Koprivničko-križevačka županija sufinancirala je troškove 39 pomoćnika u nastavi za ukupno 77-ero djece s teškoćama u razvoju. U dječjim vrtićima Grada Slavonskoga Broda u 2015. godini bilo je uključeno 11-ero djece s teškoćama u razvoju, za koje je osiguran stručan tretman profesora rehabilitatora. U Dječjim vrtićima Dubrovnik uključeni su osobni pomagači za 17 djece s teškoćama u razvoju. Krapinsko-zagorska županija ima 83 pomoćnika u nastavi za 121 učenika u školskoj godini 2015./2016. – projekt je vrijedan 2.904.687,53 kuna, pri čemu je županija osigurala oko 372.429,84 kuna iz vlastitih sredstava, a Zagorska-razvojna agencija 42.543,32 kuna. Također, sagrađena je prilazna rampa u područnoj školi u Radakovu. U razdoblju od siječnja do lipnja 2015. godine, Ličko-senjska županija u suradnji sa Strukovnom školom Gospić sufinancirala je rad pomoćnika u nastavi za učenike s teškoćama u razvoju. U Gradu Požegi u 2015. godini upisano je 25-ero djece s teškoćama u razvoju. U Opatiji se u školskoj godini 2015/16. iz gradskog proračuna osigurava 50% sredstva za 4 pomoćnika u OŠ R. K. Jeretov (50% se sufinancira iz programa HZZ „Mladi za mlade – pomagači u nastavi“). Osim toga, iz gradskog proračuna se u cijelosti osigurava naknada za još dvoje pomoćnika u nastavi. U devet sisačkih osnovnih škola u školskoj godini 2015./16. bilo je 23 učenika u posebnim odjelima (u skupinama još 28), dok je njih 113 integrirano u redovne programe temeljem rješenja o primjerenom programu školovanja ureda državne uprave nadležnog za obrazovanje. U školskoj godini 2015/16. kroz projekt „Rukom pod ruku“ osiguran je rad 49 pomoćnika za 54 učenika, za što je iz EU fondova osigurano 2.053.057,53 kuna, a iz gradskih izvora 228.117,50 kuna (8% vrijednosti projekta). Kroz mjere „Mladi za mlade“ zaposleno je u prosincu 2015. godine 14 pomoćnika, čiji se rad financira u jednakom omjeru iz državnog i gradskog proračuna. U Varaždinu se broj asistenata povećao sa 40 na 67 u odnosu na prethodnu godinu financiranjem iz bespovratnih sredstava EU i sredstvima proračuna Grada Varaždina. Izgrađena je nova Područna škola Gornji Miholjac pri Osnovnoj školi Eugena Kumičića Slatina u Virovitičko-podravskoj županiji u sklopu koje je izvedena i prilazna rampa. U Velikoj Gorici omogućeno je osiguranje asistenata u nastavi za 64 učenika (58 asistenata) sredstvima iz EU fondova, vrijednost projekta je 2.500.000,00 kuna (grad participira sa 10% iznosa od ukupne vrijednosti projekta). U 2015. godini Grad Zaprešić, Zagrebačka županija i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta investirali su u nadogradnju OŠ LJ. Gaj. U novoizgrađenom heksagonu ugrađena je rampa i dizalo za osobe s invaliditetom, čime je objekt u potpunosti prilagođen djeci s invaliditetom. U izgradnju rampe i dizala investirano je 150.000,00 kuna. Udruga gluhih i nagluhih Osječko-baranjske županije provodila je tečaj znakovnog jezika za sve zainteresirane građane za osnovnu komunikaciju te ih je 10 uspješno završilo tečaj. Istarska županija izdvojila je za uklanjanje arhitektonskih barijera 70.625,00 kuna u Glazbenoj školi Ivana Matetića Ronjgova u Puli (nabava i ugradnja kose podizne sklopive platforme na glavnom stubištu) te 19.375,00 kuna u Gimnaziji Pula (izrada i ugradnja rukohvata za osobe s invaliditetom).

2.4. Zdravstvena zaštita

Uvod:

U cilju prevencije invaliditeta, rane identifikacije i osiguranja usluga za osobe s invaliditetom, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izvještavaju o osiguranju pristupačnosti zdravstvenim ustanovama putem uklanjanja arhitektonskih barijera te navode da unapređenje zdravlja osoba s invaliditetom nastoje osigurati kroz sufinanciranje nabavke pomagala, operacija i pregleda koji su im potrebni.

Mjera 2. Kontinuirano provoditi preventivne programe u cilju promicanja zdravlja i sprečavanja nastanka invaliditeta i težih oštećenja zdravlja

Mjera 5. Pratiti podatke o provedenoj zdravstvenoj zaštiti djece s neurorizicima i implementirati ih

Mjera 6. Osigurati pristupačnost i informacijsku podršku za gluhe i slijepu u zdravstvenim ustanovama

Mjera 7. Opremiti zdravstvene ustanove i rehabilitacijske centre potrebnim funkcionalnim pomagalima

Mjera 8. Razmotriti postojeći sustav mjera zdravstvene zaštite te rehabilitacije za djecu s teškoćama u razvoju koja se odgajaju i obrazuju u redovitim, posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi te izraditi odgovarajući program mjera

Sažetak rezultata provedbe mjera 2., 5., 6., 7. i 8.:

U 2015. u Zagrebu su provedeni sistematski pregledi zubi kod predškolske i školske djece Poliklinike za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG (pregledano 220 djece predškolske dobi i 220 djece školske dobi). Tijekom 2015. godine navedene usluge koristile su 643 osobe s invaliditetom te 442-oje djece s teškoćama u razvoju. U suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i Nastavnim zavodom za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" u Zagrebu su organizirani besplatni preventivni mamografski pregledi za 176 žena s invaliditetom iz

13 udruga. Krapinsko-zagorska županija sufinancirala je nabavu 2 ginekološka stola za ordinacije Doma zdravlja Krapinsko-zagorske županije, kao i nabavu ginekološkog stola za Opću bolnicu Zabok i bolnicu hrvatskih veterana. Grad Lipik je na inicijativu Palijativnog tima LiPa sufinancirao nabavu liftera za osobu s invaliditetom koja se nalazi u svojoj obitelji. Na području Grada Vrbovskog organizirana je pomoć u kući starijim osobama kojom je bilo obuhvaćeno 150 osoba, a organizirana je i zdravstvena njega u kući starijih i osoba s invaliditetom kojom je bilo obuhvaćeno 15 osoba. U Petrinji je otvorena Petrinjska kuća zdravlja kao namjenski prostor za preventivne zdravstvene programe i projekte. Koordinacijski odbor Kutina-grad prijatelj djece provodio je projekt „Sportom protiv nasilja“ u koji su uključena i djeca s teškoćama u razvoju. U Virovitičko-podravskoj županiji izvršena je rekonstrukcija stambene zgrade u zgradu ordinacija primarne zdravstvene zaštite u Novoj Bukovici sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti (prilagođeni sanitarni čvor te izvedena prilazna rampa za osobe s invaliditetom). Također, općina Špišić Bukovica je nabavila ortopedsku pomagala. U Vukovarsko-srijemskoj županiji Centar za rehabilitaciju „Mala Terezija“ opremljen je funkcionalnim pomagalima (liftovi, pristupi, senzorne sobe, fizioterapeutski kabinet, ortopedska pomagala, sanitarni čvorovi i dr.). Posudionica ortopedskih pomagala u Velikoj Gorici nadopunjena je potrebnim pomagalima koje koriste osobe s invaliditetom. U 2015. godini pokazala se potreba za nabavom dodatnih medicinskih kreveta pa je u skladu s tim Grad Velika Gorica osigurao sredstva za nabavu 4 kreveta. U 2015. godini za rad udruga iz područja zdravstva grad Đakovo izdvojio je ukupna sredstva u iznosu 73.000,00 kuna. Ustanovi za zdravstvenu njegu u kući Karlovac županija je sufinancirala nabavku ortopedskih i medicinskih pomagala u svrhu opremanja posudionice ortopedskih i medicinskih pomagala na nivou Karlovačke županije.

2.5. Socijalna skrb i mirovinsko osiguranje

Uvod:

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su i tijekom 2015. godine putem službenih mrežnih stranica nastojale svim osobama s invaliditetom osigurati jednaki pristup informacijama vezano za mrežu usluga i prava iz sustava socijalne skrbi te su provedeni mnogi programi s ciljem unaprjeđivanja kvalitete života osoba s invaliditetom.

Mjera 6. Razviti sustav informiranja i edukacije osoba s invaliditetom i njihovih roditelja

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave uglavnom izvještavaju o dostupnosti relevantnih informacija o ostvarivanju prava u svim životnim područjima putem udruga osoba s invaliditetom, službenih web stranica i stručnih službi. Imaju razvijene socijalne programe u okviru kojih financiraju programske i projektne aktivnosti udruga osoba s invaliditetom koji su usmjereni razvijanju i širenju mreža usluga i izvaninstitucionalnih oblika skrbi i podrške. Navedenim oblicima pomoći obuhvaćen je znatan broj osoba s invaliditetom. Grad Zagreb je financirao 14 programa/projekata iz područja socijalnog i humanitarnog značenja za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom u iznosu od 286.000,00 kuna. Udruga osoba s invaliditetom Križevci provodila je program „Mobilnim timom do pomoći i njege u kući osobama s težim stupnjem invaliditeta“ kojeg je započela 2011. godine. U Koprivnici su za 21 program udruga osoba s invaliditetom odobrena sredstva iz Proračuna Grada za 2015. godinu u iznosu od 104.430,00 kuna. U Kutini je proveden projekt “Kutina – jačanje socijalne uključenosti starijih“ čiji je cilj bilo širenje društvenih usluga za stare i nemoćne osobe pa je osnovan Klub za starije i nemoćne u kojem su sa starijim osobama radili volonteri. Općina Lipovljani je dodijelila financijska sredstava teško bolesnim osobama u iznosu od 1.000,00 kuna, te sufinancirala rad logopeda odnosno troškove edukativnog programa djece s teškoćama u razvoju koji se plaća Crvenom križu Novska u iznosu od 11.000,00 kuna. Ivanić Grad je odobrio sredstva u iznosu od 47.000,00 kuna za programe tri udruge koje se bave i povećanjem dostupnosti informacija osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima o načinu ostvarivanja prava iz područja socijalne skrbi. Grad Osijek je podržao rad udruga osoba s invaliditetom te je dodijelio 20 jednokratnih financijskih potpora za provedbu njihovih aktivnosti u iznosu od 115.000,00 kuna. Sufinancirao je projekte i programe 18 udruga osoba s invaliditetom.

2.6. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost

Uvod:

U svrhu osiguranja prilagođenog okruženja za osobe s invaliditetom i tijekom 2015. godine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su nastavile s provedbom mjera za uklanjanje arhitektonskih barijera.

Mjera 1. Osigurati pristupačnost građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti

Mjera 2. Osigurati pristupačnost javnog prometa

Mjera 3. Osigurati primjenu potpornih tehnologija radi unapređenja mobilnosti osoba s invaliditetom

Mjera 7. Unaprijediti informatičku pismenost osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 1., 2., 3. i 7.:

Grad Jastrebarsko u 2015. godini utrošio je na sufinanciranje javnog prijevoza osobama s invaliditetom 64.562,00 kuna. Sufinancira se prijevoz autobusom i željeznicom. Za potrebe korisnika Radionice Zaprešić (dislocirane jedinice Centra za rehabilitaciju Zagreb) grad osigurava vozilo za svakodnevni prijevoz korisnika pri čemu su ukupni troškovi održavanja vozila i goriva te plaća vozača iznosili 250.352,80 kuna. Općina Bistra sufinancirala je prijevoz jednog djeteta s teškoćama u razvoju u Centar za rehabilitaciju Zagreb – radionicu Zaprešić. Općina Kapela u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji je izgradila i asfaltirala nogostup kroz naselje Kapela s kosinama i prolazima i time osigurala pristupačnost osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti. U Domu hrvatskih branitelja Nova Gradiška napravljene su dvije rampe, jedna pristupna s nogostupa, a druga pokretna za dostupnost prostorija na katu. Ministarstvo branitelja sufinanciralo je ugradnju koso podizne stubišne platforme u iznosu od 109.000,00 kuna. Dubrovnik je inicirao nabavu specijaliziranog vozila za prijevoz osoba s invaliditetom, a uslugu prijevoza koristilo je 38 osoba s invaliditetom. U Zagrebu je u Domu zdravlja Zagreb – Istok ugrađen lift, a u Staroj gradskoj vijećnici započela je ugradnja dizala za osobe s invaliditetom. Na 15 lokacija izvršena je prilagodba objekata mjesne samouprave za što je utrošeno 1.565.500,00 kuna. Nastavljena je ugradnja liftova i/ili prijenosnih platformi u pothodnike u Gradu Zagrebu, sukladno prioritetima koje utvrđuju udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, kao i ugrađivanje zvučnih signalizatora na novim raskrižjima te na postojećim, sukladno planu prioriteta udruga osoba s invaliditetom. Također, nastavljeno je postavljanje taktilnih površina i upuštanje rubnjaka tijekom rekonstrukcije i gradnje prometnica (upušteni rubnjaci (izrađene pješačke rampe) na križanjima, pješačkim prijelazima i sl. na 14 lokacija u 4 gradske četvrti) za što je ukupno utrošeno 489.850,00 kuna. Donijeta su rješenja za obilježavanje 88 parkirališnih mjesta za osobe s invaliditetom. Na području grada Zagreba izdano je sveukupno 2.411 novih rješenja za korištenje „znaka pristupačnosti“, tako da je ukupni broj do sada izdanih „znakova pristupačnosti“ 11.108. Pravo na besplatnu godišnju pokaznu kartu ZET-a steklo je 12.237 osoba s invaliditetom i 298 pratitelja za što je utrošeno oko 17.400.140, 00 kuna. U Budinščini u Krapinsko-zagorskoj županiji je izgrađena pristupna cesta, parkirališni prostor i prilagođeni pristupni ulaz u osnovnoškolsku ustanovu. Grad Lipik je izgradio prilaz za osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti na ulazu u Multikulturalni centar, Gradsku knjižnicu i čitaonicu. Ministarstvo branitelja je sufinanciralo izgradnju pristupne rampe u Multikulturalnom centru u iznosu od 44.830,66 kuna. Izgrađeno je dizalo u zgradi Gradske vijećnice grada Svete Nedjelje u vrijednosti 340.000,00 kuna od čega je Ministarstvo branitelja odobrilo sredstva u 2014. godini u iznosu od 130.000,00 kuna, a projekt je dovršen 2015. godine čime je osobama s invaliditetom u potpunosti osiguran nesmetan pristup svim službama u Gradskoj vijećnici. U Rijeci je u suradnji s Fakultetom zdravstvenih studija, na fakultetu ugrađena podizna platforma za osobe s invaliditetom i osobe smanjene pokretljivosti ukupne vrijednosti 319.750,00 kuna, od čega je Ministarstvo branitelja sufinanciralo s 200.000,00 kuna. U sklopu projekta "Rijeka – zdravi grad" izgrađene su pozicije za rampe za što je izdvojeno 107.335,86 kuna s PDV-om. Izrada metalnih ograda, branika i rukohvata omogućava sigurnost kretanja osoba s invaliditetom i osoba starije životne dobi. Organizirani prijevoz koristile su 453 osobe s invaliditetom. Za prijevoz djece s teškoćama u razvoju Sisak je nabavio mini autobus kojim se učenici prevoze od kuće do škole. Za pristup osobama s invaliditetom u Lepoglavi su prilagođeni prostori u kojima su smješteni poštanski uredi (u mjestu Lepoglava i Donja Višnjica), prostor u kojem je smještena ljekarna te zgrade osnovnih škola na području grada. Grad Osijek je izvršio građevinske radove prilagodbe prilaza pješačkih prijelaza i mjesta za osobe s invaliditetom u vrijednosti 156.764,09 kuna. Također, obilježena su 4 nova parkirališta te izvršena redovna obnova svih parkirališta za osobe s invaliditetom (486 parkirališta na 249 lokacija). Posebnim kombi vozilom besplatno je prevezeno 2.667 osoba s invaliditetom.

2.7. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad

Uvod:

U svrhu stjecanja znanja i vještina radi povećanja konkurentnosti na tržištu rada, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su tijekom 2015. godine organizirale brojne edukacije za osobe s invaliditetom te navode trenutni broj zaposlenih osoba s invaliditetom unutar njihovog područja.

Mjera 2. Osigurati mehanizme zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom

Mjera 3. Osnovati regionalne centre za profesionalnu rehabilitaciju

Mjera 5. Provoditi senzibilizaciju poslodavaca te ih poticati na zapošljavanje osoba s invaliditetom

Mjera 6. Osigurati učinkovite mjere za poticanje samozapošljavanja, odgovarajućih oblika zapošljavanja i zadržavanje zaposlenja osoba s invaliditetom na svim razinama

Mjera 7. Utvrditi modele pri zapošljavanju osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada bez podrške (agencije, zadruga, radionice udruga za osobe s invaliditetom, radni asistent) i osigurati mjere provođenja podrške pri zapošljavanju

Mjera 8. Poticati dodjelu državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 2., 3., 5., 6., 7. i 8.:

U 2015. je otvoren Centar „Zagreb“, u potpunosti prilagođen osobama s invaliditetom, sa zaposlenih trinaest stručnjaka čiji je zadatak, među ostalim, i da procijene tko je sposoban raditi na otvorenom tržištu rada, a tko u zaštitnoj ili integrativnoj radionici. Osnovna djelatnost Centra je profesionalna rehabilitacija osoba s invaliditetom u cilju njihove ponovne integracije na tržište rada. Gradska upravna tijela Grada Zagreba na dan 31. prosinca 2015. zapošljavala su ukupno 2.895 službenika/namještenika, od kojih su 84 osobe s invaliditetom (41 žena i 43 muškarca), upisanih u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. U razdoblju siječanj-studenj 2015. godine iz evidencije Regionalnog ureda Zagreb ukupno su se zaposlile 672 osobe s invaliditetom (640 osoba na temelju radnog odnosa i 32 osobe na temelju drugih poslovnih aktivnosti), što je za 26,8% više nego u istom razdoblju 2014. Temeljem javnih natječaja za dodjelu potpora za očuvanje i razvoj tradicijskih, deficitarnih i proizvodnih obrtničkih djelatnosti odobreno je ukupno 694 potpora u iznosu od 12.009.500,00 kuna. Od toga broja je 9 potpora, ili 1,30%, u iznosu od 187.500,00 kuna odobreno obrtima čiji su vlasnici osobe s invaliditetom. U Gradu Zagrebu je održan i čitav niz aktivnosti (edukacija, seminara, stručnih skupova i rasprava) s ciljem uključivanja osoba s invaliditetom u svijet rada koje su organizirale i provodile organizacije civilnog društva i stručne službe koje djeluju na području Zagreba. U Bjelovarsko-bilogorskoj županiji je iz evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje zaposleno ukupno 138 osoba s invaliditetom što je 51,6% ili 47 osoba više nego u 2014. godini kada je zaposlena 91 osoba s invaliditetom. Republika Hrvatska i Grad Rijeka sklopili su Ugovor o osnivanju Centra za profesionalnu rehabilitaciju Rijeka koji će obavljati usluge profesionalne rehabilitacije za područje grada Rijeke, Primorsko-goranske, Ličko - senjske i Istarske županije. U Sisku je održan Sajam poslova na kojem su se predstavile i udruge osoba s invaliditetom. Zadarska županija je zaposlila dvije osobe s invaliditetom. U Osijeku je kroz mjeru Sufinanciranje zapošljavanja osoba s invaliditetom 13 osoba s invaliditetom bilo uključeno u program sufinanciranja zapošljavanja osoba s invaliditetom. Kroz mjeru Sufinanciranje/financiranje zapošljavanja nezaposlenih osoba u javnom radu u 2015. godini zaposlilo se 77 osoba s invaliditetom. Kroz mjeru Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa zaposlene su dvije osobe s invaliditetom.

2.8. Pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja

Uvod:

S ciljem osiguranja zaštite osoba s invaliditetom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su provodile usluge besplatnog pravnog savjetovanja, osnaživanje žrtava nasilja putem SOS telefona te su održavale edukativna predavanja vezana za temu prevencije nasilja.

Mjera 4. Pružati osobama s invaliditetom odgovarajuću stručnu pomoć na svim razinama

Mjera 7. Organizirati seminare u cilju osnaživanja osoba s invaliditetom za borbu protiv svih oblika nasilja

Mjera 9. Omogućiti osobama s invaliditetom – žrtvama nasilja odgovarajuću podršku za zapošljavanje

Mjera 11. Uklanjati stereotipe o oštećenju kod osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju kao mogućem uzroku nasilja nad njima te se boriti protiv njihova stigmatiziranja

Sažetak rezultata provedbe mjera 4., 7., 9. i 11.:

Brojne udruge osoba s invaliditetom iz Grada Zagreba pružaju usluge pravnog savjetovanja, a dostupnost raznovrsnih informacija osiguravaju i putem distribucije letaka, brošura, glasila i web stranica. Udruga invalida rada Zagreba za svoje je članove osigurala mogućnost besplatnog pravnog savjetovanja u okviru

programa Pravno savjetovanište. Grad Zagreb je putem Natječaja sufinancirao projekt Proširenje usluga psihološke i pravne podrške i unapređenje kvalitete života osoba s intelektualnim teškoćama i njihovih obitelji kroz informatičke edukacije, Hrvatskog saveza udruga za osobe s mentalnom retardacijom (10.000,00 kuna) te Savjetovanište za članove obitelji oboljelih i grupe za samopomoć, Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest (15.000,00 kuna). U Savjetovaništu za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja u okviru Doma „Duga – Zagreb“ je u 2015. godini bilo 27 osoba s invaliditetom. Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH organizirala je u svibnju 2015. prvu konferenciju žena s invaliditetom pod nazivom Položaj žena s invaliditetom u RH. Grad Zagreb je sufinancirao XX. Hrvatski simpozij osoba s invaliditetom s međunarodnim sudjelovanjem, na temu „Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom-primjena, monitoring i standardi kvalitete“, koji je u organizaciji Zajednice saveza osoba s invaliditetom održan u studenom u Zagrebu (50.200,00 kuna). Mreža žena s invaliditetom iz Križevaca pruža podršku i osnaživanje i zaštitu prava ženama s invaliditetom žrtvama nasilja putem SOS telefona. Isto tako u Koprivničko-križevačkoj županiji omogućena je pravna pomoć putem pravnog savjetovaništa Hrvatskog saveza udruga invalida rada i u 2015. godini pružena je besplatna pravna pomoć za 24 građana. U Kutini je putem trogodišnjeg programa „Za život dostojan čovjeka – integracijom djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom“ Udruga OSI tijekom 2015. godine pružala nove socijalne usluge – poludnevni boravak, igraonice i radionice, terapijsko jahanje, logopedski tretman, edukacije o senzibilizaciji, toleranciji i integraciji djece s teškoćama u razvoju po predškolskim i školskim institucijama. U Osijeku je Društvo za psihološku pomoć Sunce pružilo savjet 71 osobi pri čemu su ukupno utrošena sredstva iznosila 15.000,00 kuna. U Karlovcu je udruga za osobe s intelektualnim teškoćama Rajska ptica sufinancirala program „Samostalnost je naša budućnost“ kojim se nastoji poboljšati kvaliteta života osoba s intelektualnim teškoćama te njihovo uključivanje u svakodnevni život društvene zajednice kao ravnopravnih članova.

2.9. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti

Uvod:

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su osobama s invaliditetom osigurale komunikacijske sustave koje one mogu koristiti (službene obavijesti na web stranicama, radio emisije, audio knjige), kako bi mogle sudjelovati u svakodnevnom životu zajednice kao aktivni članovi društva.

Mjera 1. Omogućiti slobodno pretraživanje, primanje i prosljeđivanje informacija prema izboru pojedinca – osobe s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugim članovima društva

Mjera 2. Koristiti nove tehnologije u cilju povećanja neovisnosti i kvalitete života osoba s invaliditetom

Mjera 3. Jačati svijest o tome da same osobe s invaliditetom mogu najbolje zastupati svoje interese, podizati razinu svijesti o invaliditetu i pravima osoba s invaliditetom unapređivanjem stavova prema osobama s invaliditetom kao aktivnim i potpunim članovima društva

Mjera 4. Podizati javnu svijest o pravima osoba s invaliditetom nizom različitih aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu

Sažetak rezultata provedbe mjera 1., 2., 3. i 4.:

I u 2015. godini nastavio je uspješno djelovati IN Portal, jedinstveni medijski projekt u ovom dijelu Europe, kojeg je URIHO pokrenuo 2013. godine. Riječ je o prvom portalu za osobe s invaliditetom koji daje golem doprinos u senzibilizaciji šire javnosti za probleme osoba s invaliditetom. Web-portal „Moj svijet“, kojeg je pokrenula Otvorena računalna radionica „Svi smo protiv“, a namijenjen je osobama s invaliditetom, primjenom suvremenije tehnologije uređivanja u 2015. je osuvremenjen pa se tako mogu javljati osobe s invaliditetom radi pomoći oko osposobljavanja njihovog računala za bolji rad. Uz potporu Grada Zagreba osigurana je nabavka pomagala i opreme za potrebe učenika s teškoćama u razvoju u vrijednosti 55.026,54 kuna. U sklopu Mjeseca hrvatske knjige, predstavljena je prva tiskana knjiga za učenike s disleksijom, a riječ je o nastavku jedinstvenog projekta prilagodbe obaveznih lektirnih naslova za učenike osnovne škole s disleksijom, slijepe i druge učenike koji ne mogu koristiti standardni tisak. Tijekom 2015. u edukaciju za računalne operatere u organizaciji HZZ-a uključeno je bilo 16 osoba, a za potrebe Virtualne radionice i Radnog centra URIHO-a educirano je 46 osoba. HZZ je u okviru projekta „Jednake mogućnosti za gluhe i nagluhe osobe - do posla kroz nova znanja i tehnologije“ uključio 41 osobu na osposobljavanje (30 za ECDL operatera, 11 pomoćnih kuhara). Sudjelovanjem u projektu „Znam, radim, živim“, HZZ je uključio 2 osobe s invaliditetom za stjecanje dodatnih kompetencija za rad kao Cad specijalista. Grad Zagreb je financirao četrnaest projekata (286.000,00 kuna) koji su usmjereni na stjecanje informatičkih znanja i vještina, stjecanje socijalnih vještina i drugih dodatnih znanja osoba s invaliditetom. U Koprivničko-križevačkoj županiji i dalje je aktivan „Info kiosk“ gdje sve osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju i njihovi roditelji imaju

besplatan pristup internetu, a udruge osoba s invaliditetom iz Križevaca sudjeluju u emisijama Radio Križevaca „Dobra strana humanosti“. Podružnica CZSS-a Obiteljski centar u Krapinsko-zagorskoj županiji u svojim redovitim radioemisijama na lokalnim radio postajama obrađuje teme vezane uz senzibilizaciju javnosti za probleme osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju te nudi mogućnost pružanja stručne pomoći njima i članovima njihovih obitelji. U Sisačko-moslavačkoj županiji izdan je Priručnik za početnike: Socijalne usluge u zajednici za osobe s invaliditetom u izdanju Rehabilitacijskog centra za stres i traumu, Centra za socijalnu skrb Hrvatska Kostajnica i Centra za rehabilitaciju Komarevo. U općini Petrijanec u Varaždinskoj županiji instalirano je još jedno računalo uz već postojeće, koje je u zgradi općinske vijećnice i dostupno je osobama s invaliditetom, te su modernizirani i ažurirani softveri. Na lokalnoj televiziji u Vukovarsko-srijemskoj županiji kontinuirano se emitiraju emisije namijenjene osobama s invaliditetom. Osijek je kupio potrebne udžbenike na Brailleovom pismu za slijepu djevojčicu koja pohađa osnovnu školu. U osječkim tramvajima ugrađena je zvučna najava stajališta za slijepe i slabovidne osobe.

2.10. Sudjelovanje u kulturnom životu

Uvod:

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su financirale programe kulturnih i kreativnih sadržaja namijenjenih osobama s invaliditetom kako bi one bile ravnopravno uključene u kulturni život kao punopravni članovi društva.

Mjera 1. Kontinuirano poticati i podupirati projekte koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom

Mjera 2. Osigurati sudjelovanje kazališnim i drugim umjetničkim solistima i skupinama osoba s invaliditetom na redovitim kulturnim manifestacijama (festivalima, smotrama i drugim kulturnim manifestacijama) pod jednakim uvjetima

Mjera 3. Poticati umrežavanje i uključenost osoba s invaliditetom na projektima u kulturi, na međunarodnoj, lokalnoj i nacionalnoj razini

Mjera 4. Senzibilizirati javnost za umjetnički rad osoba s invaliditetom

Mjera 5. Poticati i uspostavljati suradnju s potencijalnim sponzorima i darovateljima (tvrtke, trgovačka društva, privatni poduzetnici, banke i drugi društveni i gospodarski subjekti)

Mjera 6. Izmijeniti propise s ciljem osiguravanja jednakih mogućnosti osobama s invaliditetom u kulturi

Sažetak rezultata provedbe mjera 1., 2., 3., 4., 5. i 6.:

Grad Zagreb je putem Natječaja sufinancirao devet programa/projekata koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, sredstvima u iznosu od 173.000,00 kuna. Pružena je potpora Centru za rehabilitaciju Zagreb, Podružnica Slobodina, u svrhu organizacije zimske likovne kolonije (10.000,00 kuna) te tradicionalnih 36. svibanjskih susreta i Likovne kolonije Paunovac 2015. (15.000,00 kuna). Udruzi za kulturu osoba oštećena sluha Hrvatske "Svijet tišine" odobrena je jednokratna financijska potpora za aktivnosti jačanje kapaciteta udruge potrebne za promociju kulture gluhih i nagluhih osoba (5.000,00 kuna). Također, Grad Zagreb je sufinancirao 15 projekata/programa koji na amaterskoj i profesionalnoj razini djelovanja afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom (676.000,00 kuna) te pružio financijsku potporu Udruzi „Kazalište, vizualne umjetnosti i kultura Gluhih-DLAN" koja je u sklopu Noći kulture i umjetnosti Gluhih premijerno izvela lutkarsku predstavu Mali princ na hrvatskom znakovnom jeziku (10.000,00 kuna). Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom pružio je financijsku potporu (60.000,00 kuna) Društvu tjelesnih invalida za organizaciju 14. Festivala jednakih mogućnosti (F=M) kojem je u okviru Programa javnih potreba u kulturi potporu pružio i Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport (23.000,00 kuna). U Krapinsko-zagorskoj županiji općina Budinščina je s 6.000,00 kuna financirala rad udruge „Društvo naša djeca“ koja kroz rad u kreativnim radionicama uključuje djecu s poteškoćama u razvoju. Projekt „Festival stvaralaštva i postignuća djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom“ je u 2015. godini uključivao više od dvjesto sudionika. U rad Kulturno umjetničkog društva „Anka Ošpuh“ u Ludbregu uključene su i osobe s invaliditetom (štićenici „Ludbreškog sunca“) te su organizirani nastupi ovih osoba na prigodnom kulturnim manifestacijama tijekom godine, a taj je projekt sufinancirao Grad Ludbreg. Za rad inkluzivnog kazališta Zaprešić, koje uključuje osobe s invaliditetom u pripremu i izvedbu kazališnih predstava, Zaprešić je u 2015. godini izdvojio 49.072,34 kuna.

2.11. Sudjelovanje u političkom i javnom životu

Uvod:

U svrhu ravnopravnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u političkom životu, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su osigurale osobama s invaliditetom potrebnu proceduralnu prilagodbu prilikom glasovanja na izborima.

Mjera 1. Osigurati tehničku podršku ili druge oblike pomoći kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini

Mjera 3. Pratiti ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom u ostvarivanju njihova biračkog prava

Mjera 4. Informirati predstavnike zakonodavne i izvršne vlasti, državne i javne službenike te širu javnost o osnovnim načelima i načinima uključivanja osoba s invaliditetom u politički i javni život zajednice

Mjera 7. Promicati sudjelovanje žena i mladih osoba s invaliditetom u javnom i političkom djelovanju na svim razinama

Mjera 8. Osigurati dodatnu formalnu i neformalnu edukaciju osoba s invaliditetom s ciljem osnaživanja za uključivanje u javni i politički život

Sažetak rezultata provedbe mjera 1, 3., 4., 7. i 8.:

U cilju ravnopravnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u ostvarenju njihovih biračkih prava, sve su županije osigurale potrebne proceduralne prilagodbe prilikom glasovanja na izborima održanima tijekom 2015. godine. Županije izvještavaju o održavanju okruglih stolova, edukacija i tribina koje se odnose na osobe s invaliditetom, zatim o sudjelovanju osoba s invaliditetom u javnom i političkom životu putem aktivnosti udruga, ali i u sklopu tijela gradske uprave. Ističu kako su na službenim stranicama JLP(R)S dostupni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje i djelovanje na lokalnoj i regionalnoj razini putem kojih se mogu pratiti sva događanja i obavijesti. Pojedini gradovi navode da se sjednice gradskih vijeća prenose direktno putem gradskih radija i internetskih gradskih portala.

2.12. Istraživanje i razvoj

Uvod:

U dostavljenim izvješćima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nema podataka o provedenim istraživanjima vezanim uz osobe s invaliditetom, već samo izvještavaju o vođenju statističkih podataka o korisnicima ustanova socijalne skrbi.

Mjera 1. Unaprijediti statističke i informacijske strategije za razvoj politike i standarda vezanih uz osobe s invaliditetom

Mjera 3. Poticati provođenje istraživačkih studija i usku suradnju nadležnih tijela radi osiguranja dostupnosti sveobuhvatnih podataka u cilju postizanja veće razine znanja o osobama s invaliditetom te donošenja politika i programa vezanih uz invaliditet utemeljenih na kvalitetnim informacijama

Sažetak rezultata provedbe mjera 1. i 3.:

U Vukovarsko-srijemskoj županiji u tijeku je informatizacija (umrežavanje) domova socijalne skrbi, te su instalirani novi programi čime će se omogućiti transparentnost i direktan uvid u podatke. Centar za rehabilitaciju „Mala Terezija“ Vinkovci vodi statističke podatke o korisnicima, uslugama i drugim godišnjim izvješćima koje redovito proslijeđuju Državnom zavodu za statistiku i Ministarstvu socijalne politike i mladih.

Za potrebe vođenja zbirke podataka o osobama s invaliditetom Grada Zagreba, ranije je pripremljena računalna zbirka podataka, a sukladno uputama Agencije za zaštitu osobnih podataka bilo je potrebno osigurati prostor bez pristupa stranaka što je u 2015. godini i učinjeno. Kako bi osobe s invaliditetom imale valjane informacije vezane za svoja prava i novosti iz zakonskih regulativa, Udruga invalida rada dobila je od Grada Kutine sredstva za projekt informiranja kojim je pokrenula Glasilo Informacije za svoje članove i članove drugih Udruga. Na web stranicama Udruga stavljaju se posebne informacije iz Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

2.13. Rekreacija, razonoda i šport

Uvod:

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su tijekom 2015. godine organizirale razne kulturne i sportske aktivnosti s ciljem što većeg aktivnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u istima. Također se kontinuirano prilagođavaju sportski objekti i igrališta te se financiraju brojni kulturni i sportski projekti usmjereni osobama s invaliditetom.

Mjera 3. Organizirati športska natjecanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, te poticati sudjelovanje na međunarodnim natjecanjima

Mjera 4. Ukloniti građevinske prepreke i prilagoditi športske terene (unutarnje i vanjske), te prilagoditi opremu potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Mjera 5. Ukloniti građevinske prepreke i prilagoditi školske prostore, te opremu u svrhu omogućavanja izvannastavnih aktivnosti (športskih i drugih) potrebama djece s teškoćama u razvoju

Mjera 6. Izgraditi i opremiti „didaktičke parkove (igrališta)“ i/ili edukativne staze za šetnje (planinarenje) u svakoj županiji za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom

Mjera 7. Prilagoditi, urediti i izgraditi javne plaže i turističko-ugostiteljske objekte sukladno potrebama djece s teškoćama u razvoju, te osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 3., 4., 5., 6. i 7.:

Grad Zagreb je u 2015. godini sufinancirao dva sportska natjecanja za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom u iznosu od 45.720,00 kuna. Udruga invalida rada Zagreba je u okviru Memorijala Marije Topić organizirala natjecanje u devet različitih sportskih disciplina s gotovo 150 natjecatelja invalida rada iz 12 udruga invalida rada iz Hrvatske. Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport u okviru Programa javnih potreba u sportu provodio je program sportskih aktivnosti za osobe s invaliditetom Zagreba. Ukupno je za potrebe sporta u osoba s invaliditetom izdvojeno 2.571.600,00 kuna. U Zagrebu je ugrađeno dizalo u OŠ S. S. Kranjčevića (495.037,00 kuna bez PDV-a), dok su u OŠ Jordanovac te u I. gimnaziji uređeni sanitarni čvorovi za osobe s invaliditetom (101.000,00 kuna). Grad Zaprešić je za program HVIDRE – Promicanje tjelesne kulture i organizacija sportskih susreta izdvojio iznos od 1.500,00 kuna. Za realizaciju programa udruge Specijalni Športovi Luč, koja se bavi organizacijom treninga, izleta i državnih natjecanja za osobe s intelektualnim teškoćama, Zaprešić je putem Zajednice sportskih udruga izdvojio iznos od 29.000,00 kuna. U Koprivničko-križevačkoj županiji održan je 21. susret osoba s invaliditetom „Koprivnica 2015.“ (viseća kuglana, pikado, karike, belot), 10. maraton u invalidskim kolicima povodom Europskog tjedna kretanja, 23. Pojedinačno prvenstvo u kuglanju za slijepe i slabovidne te IX. Memorijalni turnir „Antun Đurkan“, što je ujedno bilo i 3. kolo I. Hrvatske kuglačke lige slijepih u Koprivnici, a osobe s invaliditetom sudjelovale su i na natjecanju u amaterskoj radiogoniometriji za slijepe. U Bjelovaru je na starom rukometnom igralištu stavljena nova plastična podloga koja je prihvatljiva i za sportaše s invaliditetom. U Krapinsko-zagorskoj županiji izgrađena je sportska dvorana u Donjoj Stubici, uz prilagođen pristup za osobe s invaliditetom. Grad Požega je za rad i natjecanja športskih udruga s invaliditetom izdvojio 76.778,00 kuna. U Lipiku je održan turnir u pikadu Udruge slijepih povodom Dana grada, a udruge su sudjelovale u prigodnim događanjima (Dan Grada Lipika, Uskršni sajam, Božićni sajam, Lipanj u Lipiku i dr.). U Opatiji su organizirane 8. sportsko-rekreativne aktivnosti za djecu s teškoćama u razvoju, a povodom obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom pod nazivom „Mogu i ja!“. Sportska dvorana Marino Cvetković, u cijelosti je prilagođena i opremljena u skladu s potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom. Sisak je i ove godine bio domaćin 15. tradicionalnom druženju osoba s invaliditetom iz cijele Hrvatske. U Centru za rehabilitaciju „Mala Terezija“ u Vinkovcima je održana olimpijada starih sportova za osobe s invaliditetom. Grad Đakovo je sufinancirao sportska natjecanja osoba s invaliditetom u iznosu 61.900,00 kuna. U Osijeku je Sportska udruga slijepih „Svjetlost“ održala dvodnevno Međunarodno natjecanje slijepih u kuglanju. Karate klub „Hvidra“ proveo je projekt „Snaga zajedništva“ temeljen na zajedničkim karate treninzima osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju s njihovim vršnjacima bez invaliditeta. U Karlovačkoj županiji, među ostalim, održan je 19. međužupanijski turnir najtežih invalida Domovinskog rata Karlovačke županije te 8. Memorijalni sportski turnir „Zdravko Gorščak“. Udruga slijepih Karlovačke županije dobila je financijsku potporu za sufinanciranje sudjelovanja slijepih žena, članica Udruge na ljetnoj edukaciji u Edukacijsko-rehabilitacijskom kampu Premantura.

2.14. Udruge osoba s invaliditetom u civilnom društvu

Uvod:

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i u dosadašnjim izvještajnim razdobljima, navode financiranje i sufinanciranje projekata udruge osoba s invaliditetom

Mjera 1. Sustavno podizati razinu svijesti javnosti o značaju udruge osoba s invaliditetom

Mjera 2. Poticati aktivno djelovanje žena s invaliditetom

Mjera 3. Poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom programima udruge

Mjera 4. Sustavno financirati udruge osoba s invaliditetom omogućujući njihovo djelovanje u cilju unapređenja kvalitete života osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjera 1., 2., 3. i 4.:

Za sufinanciranje programa/projekata od socijalnog i humanitarnog značenja za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Gradu Zagrebu za 2015. godinu ugovoreno je 109 programa/projekata u iznosu od 2.548.000,00 kuna. Uz navedeno, zaključkom gradonačelnika financirano je 37 aktivnosti udruga osoba s invaliditetom u iznosu od 1.957.080,88 kuna. Također, sufinancirano je 17 projekata/ programa udruga mladih osoba s invaliditetom u iznosu od 275.000,00 kuna. Na području sporta sufinancirani su programi udruga osoba s invaliditetom u iznosu od 2.820.600,00 kuna. Grad Velika Gorica dodijelio je 120.000,00 kuna udrugama koje okupljaju i djeluju u korist osoba s invaliditetom, dok je Sportskom savezu osoba s invaliditetom Grada Velike Gorice dodijeljeno je 150.000,00 kuna. Grad Zaprešić je Programom javnih potreba u društvenim djelatnostima osigurao financijska sredstva udrugama osoba s invaliditetom u vrijednosti 152.000,00 kuna. Za programe udruga osoba s invaliditetom Ivanić Grad je dodijelio 233.620,00 kuna. Udruzi za promicanje kvalitete života osoba s posebnim potrebama Ivančica općina Brdovec dodijelila je 5.000,00 kuna. Udruga osoba s invaliditetom Križevci je jednu svoju članicu, ženu s invaliditetom, uključila u Mrežu žena s invaliditetom Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske, koja je prošla edukacijski seminar o unapređenju promjene protokola o postupanju za slučajeve nasilja u obitelji žena s invaliditetom. Grad Đurđevac je sufinancirao projekte/programe Gradskog društva invalida Đurđevac, Udruge za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Đurđevac i Udruge žena s bolestima dojke „Narcise“. Grad Čazma dodijelio je sredstva za redovan rad udruga kao što su Udruga invalida, Udruga tjelesnih invalida, Udruga slijepih, Udruga gluhih, Klub mentalno retardiranih odraslih osoba, Udruga branitelja liječenih od PTSP-a, HVIDRA, Udruga 100%-tnih ratnih vojnih invalida Domovinskog rata 1. skupine i drugi. Grad Slavonski Brod financirano je 11 projekata udruga osoba s invaliditetom. Dubrovnik je osigurao sustavnu financijsku potporu za osam programa i projekata udruga osoba s invaliditetom i udrugama djece s teškoćama u razvoju te za tri održane radionice za voditelje udruga. Gradovi i općine Krapinsko-zagorske županije sustavno financijski podupiru rad udruga osoba s invaliditetom. Na području Općine Brinje je Društvu slijepih i slabovidnih Ličko-senjske županije dodijeljeno 15.000,00 kuna. Temeljem Socijalnog programa, Općina Plitvička Jezera je osigurala financijska sredstva za programe rada društava, udruga i općinskog društva Crvenog križa. Požeško-slavonska županija je humanitarno-socijalnim udrugama dodijelila 73.500,00 kuna, te udrugama proisteklim iz Domovinskog rata 183.515,92 kuna. I u 2015. godini sufinancirani su programi i projekti humanitarnih organizacija i udruga s područja Primorsko-goranske županije. Udruga slijepih Grada Kutine je provodila projekt „Slijepice žene kao članice civilnog društva“ odobren od Ureda za ljudska prava. Grad Kutina dodijelio je sredstva za provođenje projekata Udruzi OSI, Udruzi invalida rada, Udruzi slijepih i Kutinskom dijabetičkom društvu. Općina Sunja je sufinancirala rad Udruga koje su pružale pomoć osobama s invaliditetom te je sudjelovala u raznim humanitarnim koncertima s kojima se nastojala pružiti pomoć osobama s invaliditetom. S 24.000,00 kuna sufinancirala je i rad Udruge „Treća dob“ koja pruža pomoć starijim osobama u kući, te HVIDR-a Sunja s 8.000,00 kuna i UHDDR Sunja s 2.000,00 kuna. Splitsko-dalmatinska županija redovito sufinancira programe i projekte udruga za što je u 2015. godini izdvojeno 264.000,00 kuna pri čemu su sredstva u najvećem dijelu išla za sufinanciranje udruga osoba sa invaliditetom. Grad Lepoglava je podupirao programske aktivnosti Udruge tjelesnih invalida iz Ivanca, Udruge „Ivanečko Sunce“ za osobe s mentalnom retardacijom, Udruge slijepih Varaždinske županije te Društva multiple skleroze Varaždinske županije. Iz proračuna Grada Varaždinske toplice udrugama osoba s invaliditetom isplaćena su sredstva u ukupnom iznosu od 12.000,00 kuna. Zadarska županija je financirala rad udruga osoba s invaliditetom u iznosu od 147.250,00 kuna. U okviru Programa financiranja programskih aktivnosti udruga od interesa za Osječko-baranjsku županiju za programe udruga osoba s invaliditetom osigurano je 218.000,00 kuna, a prema Programu javnih potreba u djelatnosti socijalne skrbi ukupno je utrošeno 49.500,00 kuna za 18 različitih programa i projekata. Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Đakovo i Udruga za psihosocijalne potrebe „Amadea“ Đakovo uspješno su provele programe „Budi mi podrška“ te „Dnevni boravak i pomoć u kući za starije i osamljene osobe“. Grad Đakovo sufinancirao je rad tih udruga s iznosom od 229.960,00 kuna. Karlovačka županija osigurala je sufinanciranje plaća profesionalnih djelatnika u udrugama osoba s invaliditetom.

2.15. Međunarodna suradnja

Uvod:

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave uglavnom izvještavaju o organizaciji ili sudjelovanjima svojih predstavnika na raznim međunarodnim skupovima vezanim za osobe s invaliditetom te o sufinanciranju međunarodnih projekata usmjerenih osobama s invaliditetom.

Mjera 5. Poticati i podržavati međunarodnu suradnju udruga osoba s invaliditetom

Sažetak rezultata provedbe mjere:

Grad Zagreb je organizirao i financirao iznosom od 290.200,00 kuna brojne skupove, kongrese, tribine i konferencije na temu osoba s invaliditetom. Također, organizirao je i niz aktivnosti kojima se uključio u obilježavanje Europskog tjedna mobilnosti. Udruga osoba s invaliditetom Suncokret u suradnji s neformalnom skupinom mladih Mladi bas kontinuirano provodi projekt „Napredujmo zajedno“ u okviru kojeg se ostvaruje suradnja sa socijalnim ustanovama iz španjolskog grada Valladolid, a tijekom 2015. godine uključeno je bilo 15 mladih s područja Velike Gorice. Udruga osoba s invaliditetom „Bolje sutra“ grada Koprivnice sudjelovala je na manifestaciji Inclusia - ljudi poput nas 2015. u Klagenfurtu. Ista udruga također je sudjelovala na edukaciji u organizaciji Sonnenberg - neovisne organizacije međunarodnog, neformalnog obrazovanja u Njemačkoj, kojoj je cilj bio promicanje međunarodnog razumijevanja i suživota građana EU, poštivanje ljudskih prava i suživot u različitosti s naglaskom na osobe s invaliditetom.

ZAKLJUČAK

Sukladno zaprimljenim izvješćima o provedbi mjera Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, na nacionalnoj te lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini u 2015. godini vidljivi su pomaci u određenim područjima, osobito u području aktivnosti usmjerenih reformi zakonodavstva socijalne skrbi, većoj dostupnosti inkluzivnog odgoja i obrazovanja djece s teškoćama u razvoju, poboljšanju infrastrukturne potpore učenicima s teškoćama u razvoju, razvoju izvaninstitucionalnih oblika skrbi, uklanjanju arhitektonskih barijera, kao i u mnogim drugim područjima koja pridonose većoj integraciji i zaštiti osoba s invaliditetom.

Tako je u 2015. godini nastavljen proces deinstitucionalizacije, povećan je iznos zajamčene minimalne naknade za najranjivije socijalno ugrožene građane te je omogućeno ostvarivanje prava na doplatak za djecu s težim oštećenjem zdravlja i nakon navršene 27. godine života. Nadalje, detaljno je uređen cjelokupni sustav profesionalne rehabilitacije te su, među ostalim, osnovana četiri regionalna centra za profesionalnu rehabilitaciju, a donesene su i brojne izmjene i dopune pravilnika kojima je uređeno područje rada i zapošljavanja osoba s invaliditetom. Po prvi puta u povijesti u 2015. godini se gluhim i gluhoslijepim osobama zakonom osiguralo pravo na korištenje hrvatskog znakovnog jezika i ostalih sustava komunikacije.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izvještavaju da zbog ograničenih proračunskih sredstava u nekim područjima nisu provedene određene aktivnosti, no može se utvrditi da je u svim područjima djelovanja nastavljeno provođenje redovnih aktivnosti koje pridonose poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom. Pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave navode da imaju lokalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, dok većina izvještava kako su lokalnim i županijskim strateškim/razvojnim dokumentima obuhvaćene aktivnosti i za osobe s invaliditetom, zbog čega nije potrebno donositi strategije koje bi se odnosile isključivo na populaciju osoba s invaliditetom.

U svrhu provedbe mjera Nacionalne strategije, tijekom 2015. godine je utrošeno **1.889.656.946,42 kuna i sredstva redovne djelatnosti tijela državne uprave** (Prilog 18.1). Dodatno su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, prema dostupnim podacima, utrošile **222.325.742,37 kuna i sredstva redovne djelatnosti** (Prilog 18.2). Odnosno, **sveukupno** iskazana utrošena sredstva na nacionalnoj i lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini u 2015. godini iznose **2.111.982.688,79 kuna**, što predstavlja povećanje za 1.520.917.669,28 kuna u odnosu na ukupno utrošena sredstva iskazana u 2014. godini, kada je sveukupno utrošeno 591.065.019,51 kuna, odnosno 340.075.194,19 kuna na nacionalnoj razini i 250.989.825,32 kuna na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini. Razlozi značajnog povećanja utrošenih sredstva za 2015. godinu su puštanje u promet 21 elektromotornog niskopodnog vlaka za što je utrošeno 816.000.000,00 kuna te nabava ortopedskih i drugih pomagala u iznosu od 695.977.180,00 kuna.

PRILOZI

NACIONALNA RAZINA

2.2. ŽIVOT U ZAJEDNICI

Prilog 1 - Prikaz utrošenih sredstava po pojedinim uslugama

Ukupno utrošena sredstva za djecu s teškoćama u razvoju, mlađe punoljetne osobe i odrasle osobe s invaliditetom (tjelesnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjem, osoba s mentalnim oštećenjem, osoba s intelektualnim i mentalnim oštećenjem te osoba s poremećajem autističnog spektra)				
Redni broj	socijalne usluge	skupina korisnika	Prosječan broj korisnika usluge u 2015.g.	Utrošena sredstva u 2015. godini
1	2	3	4	5
1	usluge psihosocijalne podrške u obitelji/kod pružatelja usluge, rane intervencije, integracije	djeca s teškoćama u razvoju, mlađe punoljetne osobe i odrasle osobe s invaliditetom	211	2.390.263,86
2	poludnevnog i/ili cjelodnevnog boravka	djeca s teškoćama u razvoju, mlađe punoljetne osobe i odrasle osoba s invaliditetom - tjelesnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjem	670	17.717.236,54
3	usluga organiziranog stanovanja	za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom – intelektualnim oštećenjem	366	22.232.971,62
		odrasle osobe s invaliditetom – mentalnim oštećenjem	46	2.280.000,00
Ukupno			1293	44.620.472,02

Izvor: Ministarstvo socijalne politike i mladih

2.3. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Prilog 2 - Ustanove, djeca i učenici u sustavu odgoja i obrazovanja u pedagoškoj/školskoj 2014./2015. godini

Br.	Razina obrazovanja	Broj ustanova	Broj djece
1.	Predškolski	795	159.591
2.	Osnovnoškolski	891	325.185
3.	Srednjoškolski	416	177.874
UKUPNO		2.102	662.650

Izvor: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Prilog 3 - Ustanove, djeca i učenici u sustavu odgoja i obrazovanja u pedagoškoj/školskoj 2015./2016. godini

Br.	Razina obrazovanja	Broj ustanova	Broj djece
1.	Predškolski	795	163.940
2.	Osnovnoškolski	896	322.634
3.	Srednjoškolski	415	168.649
Ukupno		2.106	655.223

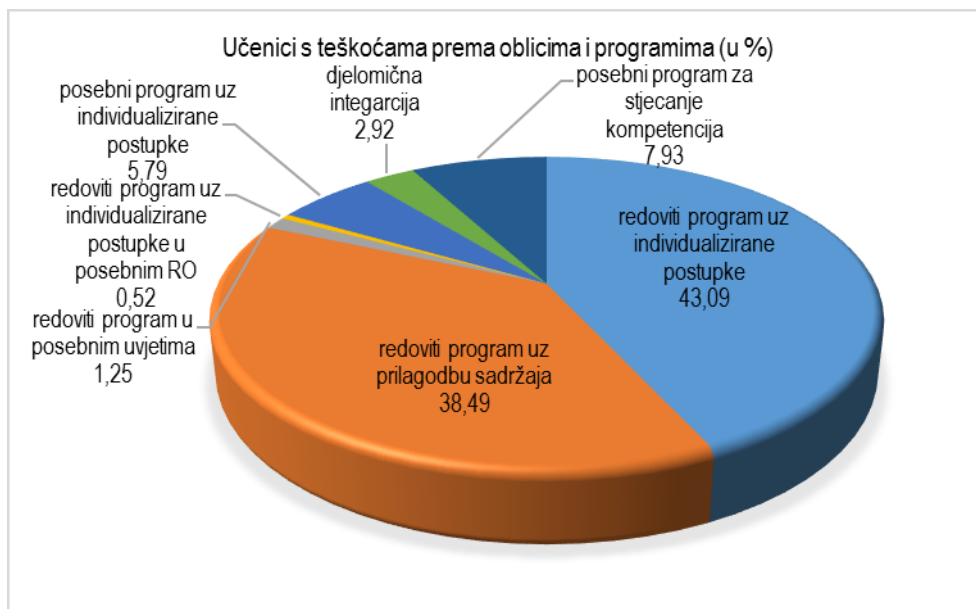
Izvor: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Prilog 4 - Učenici s teškoćama u razvoju u školskoj godini 2015./2016.

Red.br.	Županija	Broj učenika s teškoćama	Ukupan broj učenika	% učenika s TUR
I.	Zagrebačka	1.628	25.777	6,32
II.	Krapinsko-zagorska	626	9.651	6,49
III.	Sisačko-moslavačka	606	12.032	5,04
IV.	Karlovačka	463	8.725	5,31
V.	Varaždinska	871	13.867	6,28
VI.	Koprivničko-križevačka	848	9.123	9,30
VII.	Bjelovarsko-bilogorska	699	9.037	7,73
VIII.	Primorsko-goranska	1.239	18.984	6,53
IX.	Ličko-senjska	151	3.365	4,49
X.	Virovitičko-podravska	378	6.465	5,85
XI.	Požeško-slavonska	315	6.120	5,15
XII.	Brodsko-posavska	564	12.825	4,40
XIII.	Zadarska	532	13.458	3,95
XIV.	Osječko-baranjska	1.396	22.201	6,29
XV.	Šibensko-kninska	298	7.219	4,13
XVI.	Vukovarsko-srijemska	637	14.471	4,40
XVII.	Splitsko-dalmatinska	1.243	36.622	3,39
XVIII.	Istarska	562	14.687	3,83
XIX.	Dubrovačko-neretvanska	299	9.430	3,17
XX.	Međimurska	947	9.745	9,72
XXI.	Grad Zagreb	4.190	58.830	7,12
UKUPNO		18.492	322.634	5,73

Izvor: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Prilog 5 - Učenici s teškoćama u razvoju prema obliku i programima školovanja

Izvor: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

2.6. STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST

Prilog 6 - Pregled prikupljenih podataka po županijama

ŽUPANIJA/GRAD ZAGREB	BROJ ISPOSTAVA I GRADOVA		IZDAVANJE AKATA ZA GRAĐENJE		IZDAVANJE UPORABNIH DOZVOLA		POSTOTAK INTERVENCIJA
	ISPOSTAVA/ ODSJEK	GRADOVI	BROJ INTERVENCIJA U POSTUPKU	UKUPAN BROJ IZDANIH AKATA	BROJ INTERVENCIJA U POSTUPKU	UKUPAN BROJ IZDANIH UPORABNIH DOZVOLA	
BJELOVARSKO BILOGORSKA	4	1	0	251	0	83	0%
BRODSKO POSAVSKA	1	1	0	30	0	13	0%
DUBROVAČKO NERETVANSKA	5	1	0	253	2	148	0,49%
ISTARSKA	7	8	0	500	0	114	0%
KARLOVAČKA	4	1	0	160	0	61	0%
KOPRIVNIČKO KRIŽEVAČKA	2	1	0	184	0	75	0%
KRAPINSKO ZAGORSKA	5	1	0	218	0	67	0%
LIČKO SENJSKA	4	1	0	222	0	422	0%
MEĐIMURSKA	2	1	0	277	0	89	0%
OSJEČKO	5	1	3	84	2	38	4,09%

BARANJSKA							
POŽEŠKO SLAVONSKA	1	1	0	106	0	24	0%
PRIMORSKO GORANSKA	6	1	0	161	1	67	0,43%
SISAČKO MOSLAVAČKA	2	3	5	126	0	38	3,04%
SPLITSKO DALMATINSKA*	10	4	0	704	0	167	0%
ŠIBENSKO KNINSKA	3	1	0	198	1	36	0,42%
VARAŽDINSKA	3	1	0	435	0	139	0%
VIROVITIČKO PODRAVSKA	2	1	0	190	0	91	0%
VUKOVARSKO SRIJEMSKA**	3	2	0	269	1	2195	0,04%
ZADARSKA	5	1	0	359	0	58	0%
ZAGREBAČKA	8	2	0	406	0	110	0%
GRAD ZAGREB	10		0	694	0	372	0%
UKUPNO U RH:	92	34	8 (0,13%)	5.827	7 (0,16%)	4.407	8,51%

Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

Prilog 7 - Usporedba podataka s prethodnim godinama

GODINA	BROJ INTERVENCIJA U POSTUPKU IZDAVANJA AKATA O GRADNJI	UKUPAN BROJ IZDANIH AKATA
2007.	138	
2008.	128	
2009.	46	
2010.	5	
2011.	14	
2012.	37	8.204
2013.	10	5.558
2014.	16	8.665
2015.	15	10.234

Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

Napomena: za 2007. i 2008. godinu izvješća su dostavljena iz 8 županija i Grad Zagreb, za 2009. godine iz 9 županija i Grad Zagreb, za 2010. i 2011. godinu iz svih 20 županija i Grada Zagreba, za 2012. godinu iz 12 županija i Grada Zagreba, a za 2013. godinu izvješća su dostavljena iz 18 županija i Grada Zagreba, za 2014. i 2015. godinu izvješća su dostavile sve županije i Grad Zagreb..

Prilog 8 - Komparacija s prethodnim godinama

GODINA	UTROŠENA SREDSTVA za izradu prilagodbi stambenog prostora osoba s invaliditetom, stradalnika Domovinskog rata
2007.	1.703.104,87 kn
2008.	53.873,35 kn
2009.	364.514,96 kn
2010.	924.782,10 kn
2011.	562.721,89 kn
2012.	173.774,40 kn
2013.	141.734,00 kn
2014.	0,00 kn
2015.	0,00 kn

Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

Prilog 9

GODINA	BROJ INTERVENCIJA U POSTUPKU izdavanje građevinskih i uporabnih dozvola
2007.	-
2008.	9
2009.	6
2010.	1
2011.	0
2012.	1
2013.	1
2014.	1
2015.	1

Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

Prilog 10

GODINA	BROJ PREGLEDA PRISTUPAČNOSTI	BROJ ZABILJEŽENIH NEPRAVILNOSTI
	na građevinama poslovne i javne namjene	na građevinama poslovne i javne namjene
2007.	8	
2008.	30	
2009.	40	
2010.	134	57 (43%)
2011.	122	17 (14%)
2012.	224	33 (15%)
2013.	177	18 (10%)
2014.	106	9 (9 %)
2015.	138	9 (7 %)

Izvor: Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

Prilog 11 - Sufinancirani projekti rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom temeljem dva javna poziva u 2015. godini

	Podnositelj zahtjeva	Objekt	Prilagodba	ODOBRENI IZNOS
1.	Grad Nova Gradiška	Dom hrvatskih branitelja	koso podizna sklopiva stubišna platforma	109.000,00 kn
2.	Grad Labin	poslovni prostor- najmoprimac Udruga HVIDR-a; budući postor Doma HB	radovi prilagodbe objekta po točkama troškovnika: II. Betonski i armiranobetonski radovi i III. Bravarski radovi	28.470,00 kn
3.	Općina Kali	javna plaža Tratica	aqualifter	90.000,00 kn
4.	Općina Križ	Dom kulture	izgradnja pristupne rampe	22.840,49 kn
5.	Grad Ozalj	zgrada javne uprave	uklanjanje prepreka od parkirališnog mjesta za OSI do gradske vijećnice i dijela županijskih ureda po točkama troškovnika: I. Pripremni radovi, II. Zemljani radovi, III. Armiranobetonski i ostali radovi, IV. Bravarski radovi	36.467,00 kn
		zgrada javne uprave	parkirališno mjesto za OSI i	153.865,02 kn

			rekonstrukcija prilaza zgradi	
6.	Općina Čepin	Centar za kulturu	ugradnja stubišne platforme	100.000,00 kn
7.	Grad Bjelovar	Omladinski dom	ugradnja vertikalno podizne platforme	157.000,00 kn
8.	Općina Žakanje	Dom zdravlja Ozalj, Ambulanta Žakanje	uređenje vanjskih površina radi osiguranja pristupačnosti ambulanti	15.187,50 kn
9.	Grad Rijeka	Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Rijeci	ugradnja vertikalno podizne platforme	200.000,00 kn
10.	Šibensko-kninska županija	plaža u Kanalu sv. Ante, uvala Minerska, krajobraz "Kanal luka u Šibeniku"	rampa za ulaza u vodu OSI	60.000,00 kn
11.	Općina Svetvinčenat	Zadružni dom	4 mobilne rampe radi prilagodbe ulaza u zgradu	5.000,00 kn
12.	Grad Petrinja	zgrada gradske uprave	ugradnja vertikalno podizne platforme	180.000,00 kn
13.	Grad Pazin	OŠ Vladimira Nazora Pazin - Matična škola Pazin	prilagodba sanitarnog čvora OSI	100.000,00 kn
14.	Grad Karlovac	Veleučilište u Karlovcu	prilagodba sanitarnog čvora i izgradnja rampe na ulazu	30.000,00 kn
15.	Grad Lipik	Multikulturalni centar	izgradnja pristupne rampe	46.486,25 kn
16.	Bjelovarsko-bilogorska županija	Srednja škola Čazma	prilagodba sanitarnog čvora OSI	14.019,52 kn
		SRC "Kukavica"	prilagodba sanitarnog čvora OSI (poslovna zgrada i restoran)	56.664,22 kn
17.	Grad Glina	Hrvatski dom	koso podizna platforma	95.000,00 kn
			UKUPNO:	1.500.000,00 kn

Izvor: Ministarstvo branitelja

2.7. PROFESIONALNA REHABILITACIJA, ZAPOSŁJAVANJE I RAD

Prilog 12 - Sredstva isplaćena poslodavcima, po poticajima u 2015. godini

Naknada u visini doprinosa za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za zapošljavanje	4.287.181,26
Naknada razlike radi smanjenog radnog učinka	3.054.810,16

Sufinanciranje troškova osobnog asistenta	3.397.864,12
Sufinanciranje troškova radnog terapeuta	190.098,08
Subvencija plaće osobe s invaliditetom	15.972.915,70
Sufinanciranje troškova obrazovanja	47.505,00
Sufinanciranje troškova za prilagodbu radnog mjesta	705.416,13
Sufinanciranje troškova za prilagodbu uvjeta rada	373.578,24
Sufinanciranje kamata na kreditna sredstva	785,73
Posebna sredstva za programe inovativnog zapošljavanja	1.642.708,13
Posebna sredstva za otvaranje novih radnih mjesta i održavanje zaposlenosti u integrativnim i zaštitnim radionicama	9.902.305,25
Novčana nagrada za zapošljavanje izvan kvote	422.621,92
Financiranje troškova stručne podrške	0,00
Ukupno	39.997.789,72

Izvor: Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Prilog 13 - Broj pristiglih/odobrenih zahtjeva za navedene poticaje u 2015. godini

Vrsta poticaja	Pristigli zahtjevi	Odbijeni/odustali od zahtjeva	Zahtjevi u obradi	Odobreni zahtjevi
Novčani poticaj - naknada u visini uplaćenih doprinos za osnovno zdravstveno osiguranje i doprinosa za zapošljavanje	537	148	0	389
Naknada razlike radi smanjenog radnog učinka	180	21	0	159
Sufinanciranje troškova osobnog asistenta	211	19	0	192
Sufinanciranje troškova radnog terapeuta	13	3	0	10
Subvencija plaće osobe s invaliditetom	2347	198	48	2101
Sufinanciranje troškova obrazovanja	4	1	0	3
Sufinanciranje troškova za prilagodbu radnog mjesta	7	0	0	7
Sufinanciranje troškova za prilagodbu uvjeta rada	15	0	0	15
Sufinanciranje kamata na kreditna sredstva	1	0	0	1
Posebna sredstva za programe inovativnog zapošljavanja	16	7	1	8
Posebna sredstva za otvaranje novih radnih mjesta i održavanje zaposlenosti u zaštitnim radionicama	7	0	0	7
Novčana nagrada za zapošljavanje izvan kvote	676	170	5	501
UKUPNO	4014	567	54	3393

Izvor: Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Prilog 14

Broj poslodavaca korisnika poticaja i broj OSI za koje je tražen poticaj po godinama				
Godina	Broj poslodavaca	Broj osoba s invaliditetom	Ž	M
2012.	378	1297	649	648
2013.	408	1349	667	682
2014.	446	1345	681	664
2015.	463	1427	710	717

Izvor: Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

Prilog 15 - Podjela po županijama za 2015. godinu

RB	ŽUPANIJA	Broj poslodavaca	Zaposlene OSI	Broj OSI M	Broj OSI Ž	Broj OSI <25	Broj OSI 25 - 54	Broj OSI >55
1	BJELOVARSKO-BILOGORSKA	30	79	31	48	4	54	21
2	BRODSKO-POSAVSKA	7	28	13	15	0	25	3
3	DUBROVAČKO-NERETVANSKA	9	26	16	10	0	23	3
4	GRAD ZAGREB	148	560	249	311	31	393	136
5	ISTARSKA	29	98	52	46	1	73	24
6	KARLOVAČKA	13	41	23	18	0	29	12
7	KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	21	73	38	35	4	62	7
8	KRAPINSKO-ZAGORSKA	7	22	12	10	0	20	2
9	LIČKO-SENJSKA	3	4	4	0	1	1	2
10	MEĐIMURSKA	19	55	15	40	2	45	8
11	OSJEČKO-BARANJSKA	28	55	34	21	2	44	9
12	POŽEŠKO-SLAVONSKA	5	6	4	2	0	6	0

13	PRIMORSKO-GORANSKA	29	58	43	15	0	45	13
14	SISAČKO-MOSLAVAČKA	26	41	21	20	3	31	7
15	SPLITSKO-DALMATINSKA	30	182	92	90	1	138	43
16	ŠIBENSKO-KNINSKA	6	8	7	1	0	6	2
17	VARAŽDINSKA	10	37	24	13	0	34	3
18	VIROVITIČKO-PODRAVSKA	7	8	6	2	0	7	1
19	VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	5	5	3	2	0	4	1
20	ZADARSKA	7	7	6	1	0	7	0
21	ZAGREBAČKA	24	34	24	10	3	30	1
		463	1427	717	710	52	1077	298

Izvor: Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom

2.14. UDRUGE OSOBA S INVALIDITETOM U CIVILNOM DRUŠTVU

Prilog 16 - (izvor: Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske)

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske je u 2015. godini izradio Izvješće o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora u 2014. godini. Prema podacima iz provedene analize podataka o bespovratnim sredstvima projektima i programima organizacija civilnoga društva u 2014. godini za programe i projekte organizacija civilnog društva ukupno je iz svih javnih izvora na nacionalnoj i lokalnim razinama (proračuni županija, Grada Zagreba, gradova i općina) dodijeljeno 1.666.839.081,55 kuna. Tijela državne uprave, uredi Vlade Republike Hrvatske i druge javne institucije dodijelili su organizacijama civilnog društva 652.491.986,14 kuna, odnosno 39,1% od sveukupno dodijeljenog iznosa iz javnih izvora. Od toga je iz dijela prihoda od igara na sreću dodijeljeno 351.415.999,72 kuna, odnosno 21,2% ukupnih sredstava, a iz sredstava državnog proračuna 294.548.630,78 kuna, odnosno 17,2% ukupnih sredstava. Županije, Grad Zagreb, gradovi i općine su u 2014. godini dodijelili ukupno 1.014.347.095,41 kuna, odnosno 60,9% sredstava iz svih javnih izvora. Iz sredstava proračuna gradova dodijeljeno je 28% ukupnih sredstava (464.228.208,62 kn), sredstva iz proračuna Grada Zagreba čine udio od čak 16,2% u ukupno dodijeljenom iznosu (268.215.852,05 kn), iz sredstava proračuna općina dodijeljeno je 10,5% ukupnih sredstava (172.942.140,73 kn), a iz sredstava proračuna županija dodijeljeno je tek 6,5% ukupnih sredstava (108.960.894,01 kn). Za područje potpore osobama s invaliditetom, osobama s posebnim potrebama i socijalno ugroženim skupinama dodijeljeno je gotovo 23% ukupnog iznosa, odnosno 142.912.017,56 kuna. Analizom podataka utvrđeno je da su osobe s invaliditetom zastupljene u ukupnom iznosu dodijeljenih sredstava, kao skupina izravnih korisnika financiranih projekata i programa u 2014. s udjelom od 13%, odnosno u iznosu od 81.634.848,93 kuna.

Izvješće o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora u 2014. godini dostupno je na Internet stranicama Ureda za druge Vlade Republike Hrvatske (<https://udruge.gov.hr/UserDocsImages//slike/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20financiranju%20iz%20javnih%20izvora%202014.pdf>).

LOKALNA RAZINA

2.11. SUDJELOVANJE U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU

Prilog 17 - Izvješće Ministarstva uprave

Mjera 2.11.1. Osigurati tehničku podršku ili druge oblike pomoći kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA

Zagrebačka županija u svom Izvješću navodi kako su svi temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini dostupni na web stranici i službenom glasilu Zagrebačke županije, koje je osim u tiskanom, dostupno i u elektronskom obliku. Sve medijske aktivnosti čelnika i upravnih tijela županije popraćene su izvješćivanjem u javnosti putem lokalnih medija, radijske i TV emisije te tiskanog glasila. Pravo na pristup informacijama ostvaruje se i putem pisanog zahtjeva službeniku za informiranje Zagrebačke županije, a uvedena su i savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u svrhu prikupljanja informacija o interesima, stavovima i prijedlozima zainteresirane javnosti vezanim uz određenu javnu politiku s ciljem podizanja razine razumijevanja i prihvaćanja ciljeva politike, ali i uočavanja slabosti i negativnih učinaka javne politike koje treba na vrijeme otkloniti. Od 9 gradova na području Zagrebačke županije, mjeru osiguranja tehničke podrške ili drugih oblika pomoći kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini, provela su 4 grada: Grad Dugo Selo, Grad Ivanić-Grad, Grad Sveta Nedjelja i Grad Velika Gorica i to na način da se svi značajni dokumenti objavljuju na službenim web stranicama i u službenim glasilima navedenih jedinica. Također, gradovi Ivanić Grad i Sveta Nedjelja izravno prenose sve sjednice Gradskog vijeća putem lokalnih radio postaja. Grad Velika Gorica je nabavio i računalo za slijepe koje je na raspolaganju svim građanima koji imaju oštećen vid, a računalo je smješteno u prostorijama udruge Uspón koje su arhitektonski pristupačne svim osobama s invaliditetom. Navedenu mjeru provodi i 5 općina: Općina Brckovljani, Općina Dubrava, Općina Luka, Općina Orle i Općina Rakovec i to objavom svih relevantnih dokumenata na službenim web stranicama i drugim prikladnim metodama kojima se omogućuje dostupnost svih informacija iz njihovog djelokruga. Općina Brckovljani također osigurava sredstva za rad udruge „Društvo invalida Dugo Selo“ putem koje osobe s invaliditetom mogu ostvariti svoja prava.

KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA

Krapinsko-zagorska županija, kao i prethodne godine, u svome Izvješću navodi da se sukladno Županijskoj strategiji o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom 2008.-2015. godine, provode sve mjere Nacionalne strategije. Osigurava se dostupnost dokumenata putem web servisa i medija te na zahtjev sufinancira nabava opreme. Integracija osoba s invaliditetom podupire se i financijskom pomoći udrugama i projektima te sufinanciranjem aktivnosti udruga i ustanova koje se bave osobama s invaliditetom, čemu znatno pridonosi i osnovano Županijsko povjerenstvo za osobe s invaliditetom. Gradovi Donja Stubica i Zabok objavljuju sve dokumente na web stranicama, a u Gradu Donjoj Stubici dostupni su i neposrednim davanjem informacija od gradskih službenika. Osobe s invaliditetom svoja prava ostvaruju i preko udruga čiji rad sufinancira Krapinsko-zagorska županija, te pojedine jedinice lokalne samouprave. Dio jedinica navodi da se osiguravaju i potrebne prilagodbe za glasovanje osoba s invaliditetom, međutim, još uvijek znatan broj općina i gradova na području Krapinsko-zagorske županije nema osiguranu tehničku podršku ili drugi oblik pomoći kako bi osobama s invaliditetom omogućili dostupnost dokumenata za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini. Neprovođenje mjera Nacionalne strategije jedinice pravdaju nedostatkom financijskih sredstava u proračunima jedinica te nedostatkom zainteresiranosti osoba s invaliditetom.

SISAČKO-MOSLAVAČKA ŽUPANIJA

Sisačko-moslavačka županija donijela je Plan razvoja socijalnih usluga Sisačko-moslavačke županije za razdoblje od 2015.-2020. godine koji predviđa, između ostalog, razvoj mreže socijalnih usluga za djecu s

teškoćama u razvoju, mlade i odrasle osobe s invaliditetom, psihički bolesne te starije i nemoćne osobe. Grad Kutina izvještava kako je u pripremi nova Kutinska strategija koja će se temeljiti na stvarnim potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom. Od samog početka izrade Strategije u njeno nastajanje uključeni su predstavnici svih organizacija civilnog društva za osobe s invaliditetom s područja Grada. Također se radi i na stvaranju uvjeta za prevođenje svih važnih dokumenata Grada na Brailleovo pismo kako bi bili dostupni slijepim i slabovidnim osobama. Povjerenstvo za osobe s invaliditetom Grada Siska za svaku godinu donosi operativni plan i kroz njegovu realizaciju prati provedbu mjera Strategije. U prosincu 2014. godine Gradsko vijeće je donijelo Odluku o donošenju Strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom Grada Siska od 2015. do 2019. godine. Svi dokumenti vezani uz političko sudjelovanje na lokalnoj i regionalnoj razini dostupni su na web stranicama većine jedinica lokalne samouprave te u službenim glasilima kao i na oglasnim pločama. Nadalje, većina jedinica raspolaže scannerima, pisačima, kopirkama i ostalom osnovnom opremom koju za potrebe političkog i drugog društvenog djelovanja mogu koristiti i građani s invaliditetom. Osim vođenja brige o pristupu dokumentima i opremi osobama s invaliditetom po ukazanoj potrebi nudi se i pomoć u tumačenju pojedinih zakonskih i drugih propisa, te pravna pomoć zaposlenih službenika pojedinih upravnih odjela. U gradovima Kutini, Novskoj i Petrinji ugrađena su dizala odnosno rampe radi lakšeg kretanja osoba s invaliditetom. Osobe s invaliditetom svoje potrebe isključivo ostvaruju preko udruga čiji rad redovito sufinanciraju lokalne jedinice. Ujedno napominjemo da u većini jedinica Sisačko-moslavačke županije, u vrijeme održavanja izbora stručne službe općina i gradova daju tehničku podršku izbornom Povjerenstvu, te prate i omogućavaju sudjelovanje osoba s invaliditetom u ostvarivanju njihovog biračkog prava, izvještavaju izborna Povjerenstva o osobama koje zbog svog invaliditeta ne mogu samostalno ostvariti svoje biračko pravo, osiguravaju potrebne prostorije i tehničku opremu, te daju na raspolaganje službeni automobil s kojim je omogućeno da osobe koje ne mogu samostalno doći do izbornog mjesta, ostvare svoje biračko pravo.

KARLOVAČKA ŽUPANIJA

Grad Karlovac nema osiguranu tehničku podršku za osobe s invaliditetom (scanneri, pisači na Brailleovom pismu), a većinu dokumenata od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj razini, moguće je pronaći na službenoj web stranici Grada Karlovca. Osim sufinanciranja redovnog rada udruga osoba s invaliditetom, sklopljen je ugovor sa Udrugom osoba s invaliditetom Karlovačke županije za financiranje plaće vozača za prilagođeno kombi vozilo. Grad je također financirao Europski tjedan mobilnosti koji je proveden uz suradnju sa Savezom udruga osoba s invaliditetom, te sufinancirao održavanje 8. Konferencije pružatelja usluga za osobe s invaliditetom u Karlovačkoj županiji i rad sportskih udruga (škola plivanja preko ljeta na Korani). Planiran je i projekt „Potpora razvoju inkluzivnosti redovnih osnovnih škola u Karlovcu radom pomoćnika u nastavi“ za koji su sredstva u potpunosti osigurana iz Europskog socijalnog fonda, a u 2016. godini Grad će sudjelovati sa vlastitim sredstvima. Grad Ogulin u izvješću navodi da razvija partnerski odnos s udrugama civilnog društva u smislu podrške u realizaciji njihovih programa, održavanja seminara i rješavanju problema te financiranja. U suradnji s udrugama osoba s invaliditetom obilježen je Međunarodni dan obitelji, Međunarodni dan invalida, Međunarodni dan bijelog štapa i Dan sv. Lucije. Emitirane su radijske emisije o životu osoba s invaliditetom s ciljem podizanja razine svijesti javnosti o jednakim pravima osoba s invaliditetom, a održana je i kazališna predstava koju izvode slijepi i slabovidne osobe u suradnji s Pučkim otvorenim učilištem i kazalištem „Novi život“ iz Zagreba. U Općini Žakanje, ispred zgrade ambulante u suradnji s Karlovačkom županijom izgrađena je rampa za invalide. Ostale jedinice lokalne samouprave ističu da pomažu rad udruga, objavljuju podatke na službenim web stranicama te na zahtjev i ovisno o konkretnim potrebama pomažu osobama s invaliditetom kako bi im bili dostupni svi dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj razini.

VARAŽDINSKA ŽUPANIJA

Varaždinska županija je zainteresiranim osobama s invaliditetom omogućila dostupnost svih dokumenata od značaja za političko sudjelovanje na regionalnoj razini, na način da fizički mogu pristupiti svim nadležnim upravnim odjelima, ugradnjom dizala u zgradi Varaždinske županije. Također su, u sklopu provođenja projekta „Vodič slabovidnih osoba i funkcionalni sustav taktilnih traka za otvoreni prostor i orijentacijskih planova kretanja slabovidnih i slijepih osoba u Varaždinskoj županiji“, postavljene taktilne trake ispred Županijske palače, koje služe slabovidnim i slijepim osobama za orijentiranje u službenim prostorima Županije. U zgradi Varaždinske županije postavljeni su također orijentacijski planovi koji svojim reljefom i simbolima taktilno prikazuju elemente i funkcionalni sadržaj pojedinog prostora, a čime je slijepim i

slabovidnim osobama prilagođen ulaz u građevinu. Iz izvješća 12 jedinica lokalne samouprave Varaždinske županije (Grad Varaždin, općine Cestica, Visoko, Gornji Kneginec, Martijanec, Sračinec, Sveti Ilija, Vinica, Jalžabet, Beretinec, Donja Voća i Klenovnik) proizlazi da iste nisu tijekom 2015. godine provodile mjeru 2.11.1. Nacionalne strategije, odnosno niti jednu aktivnost iz navedene mjere. Većina jedinica lokalne samouprave kao razloge neprovođenja navodi mali broj osoba s invaliditetom na njihovom području i nedostatak sredstava u proračunu, no ističu (općine Martijanec i Vinica) da kroz različite oblike financiranja podupiru rad udruga osoba s invaliditetom kao dijela civilnog društva (kultura, sport, socijala, zdravstvo itd.). Određeni broj ovih jedinica najavljuje spremnost osigurati sredstva za nabavku potrebne opreme, ako se za to ukaže potreba i u skladu sa svojim mogućnostima. Gradovi Ivanec, Varaždinske Toplice, Lepoglava i Novi Marof te općine Breznica, Bednja, Breznički Hum, Maruševac, Sveti Đurđ, Mali Bukovec i Vidovec izvještavaju kako je dostupnost dokumenata osigurana putem internetskih stranica, putem službenih glasila, oglasnih ploča, pružanjem informacija o radu putem lokalne televizije i radija kao i putem besplatnih tiskovina. Uz to, općine Veliki Bukovec i Petrijanec u istu svrhu imaju u službenim prostorijama, za zainteresirane osobe s invaliditetom, osigurana računala i pristup internetu, kao i Općina Ljubešćica koja ističe da su u tu svrhu osigurani i tehnički uvjeti za pristup osoba s invaliditetom do tih prostora. U Gradu Ludbregu, osim što su svi dokumenti od značaja za političko sudjelovanje i odlučivanje na lokalnoj razini dostupni na internetskoj stranici Grada Ludbrega, sve sjednice Gradskog vijeća se javno prenose putem Radio Ludbrega i putem live streaminga na portalu Grada Ludbrega. U okviru djelovanja Udruge „Ludbreško sunce“, omogućeno je iščitavanje dokumenata osobama s određenim invaliditetom, na njima primjeren način. U slučaju potrebe za bilo kakvim dodatnim mjerama, u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom, problemi se rješavaju na individualnoj razini. Zaposlenici Gradske uprave upoznati su sa zakonskim pravima osoba s invaliditetom te na dnevnoj bazi pružaju potrebne informacije svim strankama, pa tako i osobama s invaliditetom.

KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA

Većina jedinica lokalne samouprave u Koprivničko-križevačkoj županiji nije provodila mjere koje se odnose na osiguranje tehničke podrške ili druge oblike pomoći, kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj razini (općine Drnje, Đelekovac, Ferdinandovac, Gornja Rijeka, Hlebine, Kalinovac, Kalnik, Koprivnički Bregi, Koprivnički Ivanec, Podravske Sesvete, Rasinja, Sokolovac, Sveti Ivan Žabno, Sveti Petar Orehovec). Koprivničko-križevačka županija ni u 2015. godini nije izdvajala sredstva u svrhu provođenja navedene mjere Nacionalne strategije iz razloga nedostatka interesa osoba s invaliditetom i udruga osoba s invaliditetom koje se nisu obraćale s takvim zahtjevima nadležnom Upravnom odjelu Koprivničko-križevačke županije. Međutim, tijekom 2016. godine planira se unutar i oko zgrade Županije ugradnja taktilnih elemenata kojima bi se slijepim i slabovidnim osobama omogućio pristup zgradi i orijentacija u njoj. Gradovi Koprivnica, Đurđevac i Križevci omogućuju pristup svim službenim informacijama i relevantnim dokumentima putem interneta, objavom na službenim web stranicama. U knjižnici „Fran Galović“ u Koprivnici, dostupna je oprema za čitanje elektroničkih dokumenata za osobe oštećena vida. U Gradu Križevcima, Udruga osoba s invaliditetom Križevci na svojim internetskim stranicama objavljuje sve značajne dokumente za političko sudjelovanje osobama s invaliditetom te je omogućila besplatan pristup brzom internetu osobama s invaliditetom otvaranjem Info-kioska gdje se ujedno može informirati o svim značajnim dokumentima za političko sudjelovanje. EU projektom „Integracija djece iz Križevaca i okolice u redovni obrazovni sustav“ osigurana je u Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ oprema za slijepe i slabovidne osobe (govorna jedinica za računalo za hrvatski jezik, reproduktor, elektroničko povećalo, knjige u većem ispisu - veći font, taktilne knjige, taktilni atlas, zvučne knjige) te za nagluhe osobe (induktivna petlja). Ostale jedinice lokalne samouprave provodile su mjeru 2.11.1. Nacionalne strategije uglavnom kroz objavljivanje službenih informacija i dokumenata na web stranicama i u lokalnim glasilima te izdvajanjem sredstava iz proračuna u svrhu poboljšanja kvalitete življenja osoba s invaliditetom, donacijom sredstava udrugama osoba s invaliditetom i odobravanjem pomoći osobama s invaliditetom na temelju pojedinačnih zahtjeva. Također, u Općini Kloštar Podravski osiguran je i pristup osobama s invaliditetom posebnim ulazima u Društveni dom Kloštar Podravski, a na njihovo traženje, sve osobe s invaliditetom mogu prisustvovati sjednicama Općinskog vijeća.

BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA

Sukladno izvješću Ureda državne uprave u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji gradovi Bjelovar, Čazma i Daruvar imaju strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, a od tehničke podrške posjeduju

kompjutere, pisače i scannere. Grad Bjelovar osigurao je udruzi slijepih i slabovidnih osoba računala s govornim jedinicama, a gluhim osobama je osiguran tumač znakovnog jezika. Grad redovito objavljuje informacije na svojim službenim stranicama o aktivnostima koje poduzima prema osobama s invaliditetom, te ostale akte o radu. Gradovi Čazma i Daruvar imaju također i osiguran pisar odnosno pisarica stroj na Brailleovom pismu. Strategiju o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom još uvijek nisu donijeli: Bjelovarsko-bilogorska županija, gradovi Garešnica i Grubišno Polje, te općine Berek, Dežanovac, Đulovac, Hercegovac, Ivanska, Kapela, Končanica, Nova Rača, Rovišće, Severin, Sirač, Šandrovac, Štefanje, Veliki Grđevac, Velika Pisanica, Velika Trnovitica i Zrinski Topolovac. Međutim, sve navedene jedinice samouprave posjeduju kompjutere i pisače te objavljuju na svojim web stranicama značajne dokumente. Općine Nova Rača i Rovišće također raspolažu scannerima, a Općina Sirač ima i uređenu oglasnu ploču na kojoj objavljuje sve važne dokumente i obavijesti do koje je uređen pristup osobama s invaliditetom. Općina Veliko Trojstvo putem svojih službenika, na traženje osoba s invaliditetom, dostavlja dokumente i na kućnu adresu.

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA

U izvješću Ureda državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji navodi se kako dio jedinica lokalne samouprave provodi mjere osiguranja tehničke podrške i drugih oblika pomoći kojima bi se osobama s invaliditetom omogućio pristup temeljnim dokumentima od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj i regionalnoj razini na način da se svi značajniji dokumenti objavljuju na web stranicama i u glasilima jedinica, omogućuje se glasovanje osoba s invaliditetom u njihovom domu, a u svrhu tehničke podrške većina jedinica posjeduje osnovnu informatičku opremu. Također, dio jedinica (Primorsko-goranska županija, Grad Opatija, Grad Kastav, Grad Mali Lošinj, Općina Omišalj, Općina Viškovo) sufinancira rad udruga osoba s invaliditetom. U Gradu Rijeka je u prostoru Informativnog centra Grada „RI-INFO“ omogućeno građanima besplatno korištenje računala, a taj prostor je također prilagođen osobama s lokomotornim smetnjama. Na web stranicama Grada Rijeke od prošle se godine nalazi i On-line savjetnik za Socijalni program Grada Rijeke koji je prilagođen slabovidnim osobama i osobama s oštećenjem sluha. Prevođenje informacija na web stranicama Grada na znakovni jezik inicijativa je koja je proizašla iz projekta EGOV4U i radi se o prvoj inicijativi takve vrste u Hrvatskoj. Gradovi Bakar, Cres, Crikvenica, Kraljevica, Novi Vinodolski, te općine Baška, Brod Moravice, Čavle, Dobrinj, Fužine, Klana, Lovran, Matulji, Mošćenička Draga, Mrkopalj, Punat, Ravna Gora, Skrad, Vinodolska općina i Vrbnik izvještavaju da nisu osigurali tehničku podršku, a niti drugi oblik pomoći kojima bi osobama s invaliditetom postali dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj i regionalnoj razini.

LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA

Ličko-senjska županija, gradovi Novalja i Gospić, općine Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Udbina i Vrhovine u svojim izvješćima navode da mjere osiguranja tehničke podrške ili drugih oblika pomoći kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini, nisu provedene. Većina jedinica kao glavni razlog navodi nedostatak interesa za sudjelovanje u političkom i javnom životu od strane osoba s invaliditetom. Grad Otočac je i u 2015. godini osigurao pravo na sudjelovanje u političkom i javnom životu osobama s invaliditetom na jednakoj osnovi s drugim građanima. Sve zainteresirane osobe s invaliditetom uključene su u politički život Grada. Udruge i političke stranke informiraju osobe s invaliditetom o mogućnostima sudjelovanja u političkom i javnom životu Grada. U Gradsko vijeće izabrane su dvije osobe s invaliditetom. Udruga slijepih i slabovidnih osoba ima scanner i pisače na Brailleovom pismu. Svi dokumenti su dostupni na službenoj web stranici. Sredstva za provedbu ove mjere osigurana su u gradskom proračunu. Osim što je omogućena dostupnost svih akata koje donosi putem službene web stranice, Grad Senj također prenosi sjednice Gradskog vijeća putem radio prijenosa. Prilikom sudjelovanja na izborima slijepi osobe koriste pomagalo na Brailleovom pismu koje omogućava glasovanje, a svim ostalim osobama s invaliditetom, sukladno zakonu, omogućeno je glasovanje uz pratnju osoba. Sva biračka mjesta prilagođena su pristupu osobama s invaliditetom (smještena u prizemlju uz pristupne rampe). Općine Vrhovine i Plitvička Jezera sufinanciraju rad udruga osoba s invaliditetom.

VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA

Grad Virovitica, sukladno Strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom na području Grada Virovitice od 2012.-2015. godine, osigurava financijsku i nefinancijsku pomoć udrugama osoba s

invaliditetom i institucijama za odgoj i obrazovanje radi unaprjeđivanja znanja i vještina osoba s invaliditetom, te prilagodbu postojećih građevina i rješavanje arhitektonskih barijera. Grad Slatina ima potpisanu Povelju o suradnji te osnovano Povjerenstvo za osobe s invaliditetom koje prati provedbu Nacionalne strategije. Grad sufinancira provedbu trogodišnjeg programa Udruge osoba s invaliditetom pod nazivom „Pomoć u kući“ kojim se nastoji ostvariti bolje životne uvjete starih i nemoćnih osoba i osoba s invaliditetom. Potpisan je i ugovor o sufinanciranju navedenog programa za razdoblje od 2014.-2017. godine. Tijekom 2015. godine Grad Slatina je financirao radove na nekoliko nogostupa u Gradu s ciljem prilagodbe za osobe s invaliditetom. Neke od jedinica lokalne samouprave (općine Crnac, Nova Bukovica, Pitomača, Špišić Bukovica, Voćin, Zdenci) provode mjere Nacionalne strategije kroz sufinanciranje i donacije udrugama osoba s invaliditetom te drugim organizacijama civilnog društva. Grad Orahovica i Općina Gradina navode kako omogućuju dostupnost svim dokumentima potrebnim za sudjelovanje u političkom i javnom životu objavom na službenim web stranicama, a Općina Lukač, na svim izborima, ima osigurane potrebne dokumente na Brailleovom pismu. Općina Gradina posjeduje scanner i fotokopirni aparat te pruža usluge besplatnog korištenja e-maila, fiksa i kopiranja za osobe s invaliditetom, a sve važne informacije se objavljuju na web-u i u službenom glasilu. Općine Čačinci i Špišić Bukovica imaju razrađene projektne dokumentacije za izgradnju i održavanje javne infrastrukture kojom bi se trebala povećati pristupačnost osobama s invaliditetom svih važnijih ustanova. U ostalim jedinicama Virovitičko-podravске županije nije osigurana tehnička podrška ili drugi oblik pomoći kako bi zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini.

POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA

Požeško-slavonska županija je kao i svake godine, tako i u 2015. godini osigurala sredstva udrugama koje okupljaju osobe s invaliditetom, koja se između ostaloga odnose i na nabavu opreme koja je potrebna članstvu pojedine udruge odnosno osobama s invaliditetom. Tako je Udruga slijepih Požeško-slavonske županije opremljena uređajem za iščitavanje za slabovidne te govornim programom na računalu za slijepe osobe. U suradnji s udrugama osoba s invaliditetom, gradovi Lipik i Pakrac aktivno traže rješenja za osiguravanje pristupa u svim područjima od interesa za osobe s invaliditetom. Izvršene su arhitektonske prilagodbe na nogostupima u naselju Lipik i ulazima u pojedine javne ustanove. Općina Kaptol na svojoj internetskoj stranici objavljuje sve donesene akte i dokumente iz djelokruga jedinice lokalne samouprave, kao i službene glasnike. U zgradi Općine nalazi se besplatan pristup internetu svim stanovnicima, a izgrađena je pristupna rampa na ulazu u zgradu za olakšan pristup osobama s invaliditetom. Ostale jedinice lokalne samouprave nisu provodile mjere Nacionalne strategije što uglavnom opravdavaju nedostatkom zainteresiranih osoba i nedostatkom financijskih sredstava.

BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA

Prema izvješću Ureda državne uprave u Brodsko-posavskoj županiji niti jedna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nema izrađenu analizu dostupnosti dokumenata za osobe s invaliditetom, te opreme koja je dostupna na svim razinama političkog djelovanja (npr. scanneri, pisari na Brailleovom pismu itd.). Većina jedinica ne provodi mjere iz Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom. U Gradu Slavonskom Brodu osigurana je pristupačnost građevinama u kojima se nalaze biračka mjesta, a Grad Nova Gradiška bez naknade osigurava prostor za predavanja i radionice udruga i sredstva za programe udruga u području zdravstva i socijalne skrbi u kojima djeluju i udruge osoba s invaliditetom. Općine Cernik, Gundinci, Nova Kapela, Oprisavci, Staro Petrovo Selo i Velika Kopanica osiguravaju sredstva u proračunu za rad udruga osoba s invaliditetom, a u Općini Sikirevci izgrađene su rampe za olakšan pristup općinskim objektima.

ZADARSKA ŽUPANIJA

U cilju dostupnosti dokumenata Zadarska županija redovito na svojoj mrežnoj stranici objavljuje dokumente se sjednice Županijske skupštine te aktualnosti, najave i događanja vezane uz nadležnosti pojedinog upravnog tijela Zadarske županije. Također, na mrežnim stranicama Županije postavljen je i pretinac za zahtjeve s elektroničkim potpisom kako bi se građanima olakšalo slanje zahtjeva iz nadležnosti upravnih tijela. Grad Zadar osigurava sredstva za rad udruga osoba s invaliditetom kojima su nabavljena tehnička pomagala; pisari stroj na Brailleovom pismu, govorno računalo i pisar na Brailleovom pismu kao i taktilne trake za kretanje slijepih osoba po gradu koje će uskoro biti ugrađene po nogostupima na glavnim pravcima. Osigurana su i

tehnička pomagala Udruzi gluhih i slabočujnih osoba, a s udrugama tjelesnih invalida uspostavljena je trajna komunikacija u smislu uklanjanja barijera i prilagodbe pristupa javnim površinama i ulaska u javne ustanove ugradnjom rampi ili nabavom posebnih liftova. U planu je i nabava još jednog vozila za prijevoz nepokretnih i teško pokretnih osoba, a predviđene su i financijske potpore za provedbu programa drugoga građana čije članstvo čine pojedine kategorije osoba s invaliditetom kao i dodjela i uređenje prostora za rad tih udruga. Gradovi Benkovac i Pag objavljuju sve relevantne dokumente na službenim web stranicama i u službenim glasilima, a gradovi Biograd na Moru i Obrovac imaju uređene pristupne rampe za osobe s invaliditetom na objektima gradske uprave. Grad Nin novčano pomaže rad Udruge slijepih, a uspostavljena je i dobra suradnja s krovnom Udrugom para i kvadriplegičara Hrvatske i Udrugom slijepih Zadarske županije. Ostale jedinice lokalne samouprave uglavnom provode mjere iz Nacionalne strategije kroz raspodjelu sredstava iz proračuna jedinica za rad drugoga osoba s invaliditetom, objavom dokumenata važnih za političko sudjelovanje putem interneta ili u službenim glasilima, ulaganjem u infrastrukturu kako bi se olakšao pristup svim ustanovama za osobe s invaliditetom, kao i pomaganjem osobama s invaliditetom da lakše ostvare svoja biračka prava. Općine Gračac, Jasenice, Kolan, Kukljica, Lišane Ostrovičke, Pašman, Polača, Poličnik, Poveljana, Preko, Sukošan i Vir u svojim izvješćima navode da se mjere iz Nacionalne strategije uglavnom ne provode iz razloga nedostatka zahtjeva i interesa osoba s invaliditetom.

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA

Osječko-baranjska županija u 2015. godini nije provodila aktivnosti koje se odnose na izradu analize dostupnosti dokumenata za osobe s invaliditetom te opreme (scanner, pisači na Brailleovom pismu itd.), no kontinuirano financijski pomaže udrugama. Gradovi Belišće, Đakovo i Našice nastoje osigurati tehničku podršku i ostale oblike pomoći kako bi osobama s invaliditetom osigurali jednake mogućnosti sudjelovanja u javnom i političkom životu. To se nastoji ostvariti suradnjom s udrugama, objavom svih dokumenata i informacija na službenim web stranicama te izgradnjom pristupnih rampi na ulazu u prostorije Grada (Grad Našice). Grad Valpovo u svom izvješću za 2015. godinu navodi da nije bilo zahtjeva od strane osoba s invaliditetom za korištenje opreme, stoga nisu osiguravani takvi oblici tehničke pomoći. Grad Osijek svake godine ulaže velika financijska sredstva u prilagodbu parkirališta, pješačkih prijelaza i prilaza ustanovama osobama s invaliditetom. Preko Povjerenstva za osobe s invaliditetom izravno sa predstavnicima drugoga osoba s invaliditetom sudjeluje u kreiranju i prilagodbi Grada. Sva dokumentacija objavljena na web stranici Grada može se uz pomoć glasovne jedinice tj. audio-vizualnog pomagala pretvoriti u zvučni zapis. Grad je ranijih godina donirao tehničku opremu Športskoj udruzi slijepih „Svjetlost“, a u Muzeju likovnih umjetnosti u suradnji sa Turističkom zajednicom Grada Osijeka predstavljena je mogućnost prilagodbe kulturne baštine slijepim osobama i njihovo pretvaranje u elektronski oblik. U 2015. godini nabavljeni su udžbenici na Brailleovom pismu za slijepu djevojčicu koja pohađa OŠ Mladost u Osijeku, a u osječkim tramvajima ugrađena je zvučna najava stajališta. Vijećnici Gradskog vijeća Grada Osijeka i Povjerenstvo za osobe s invaliditetom Grada Osijeka pokrenuli su inicijativu za uvođenje prevoditelja na znakovni jezik svih budućih sjednica Gradskog vijeća. Sjednice Vijeća se prenose putem televizije i live streama na stranicama Grada Osijeka. Ostale jedinice lokalne samouprave koje su provodile mjere iz Nacionalne strategije u svojim izvješćima navode da su to uglavnom činile kroz povećanje dostupnosti dokumenata objavom na službenim web stranicama, suradnjom s udrugama, osobnim angažmanom općinskih službenika u tumačenju i dostavljanju dokumenata osobama s invaliditetom te u manjoj mjeri nabavom tehničke opreme (Općina Petrijevci je pribavila dva scannera, a Općina Šodolovci je sufinancirala kupnju didaktičke opreme). Također su provedene aktivnosti na poboljšanju dostupnosti i olakšanju pristupa osobama s invaliditetom kroz građevinske zahvate u općinama Kneževi Vinogradi, Podgorač i Vladislavci.

ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA

Grad Šibenik je iz gradskog proračuna osigurao sredstva za plaću asistentu osoba s invaliditetom u Udruzi slijepih Šibensko-kninske županije koji im pomaže u ostvarivanju administrativnih i drugih oblika pomoći. Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ osigurala je računalo za slijepe osobe s instaliranim govornim programom putem kojeg je omogućena dostupnost svim online dokumentima. Grad Vodice je uz pomoć sredstava Europskog socijalnog fonda organizirao informatičke tečajeve, edukativne radionice te nabavio četiri osobna računala kako bi se osobama s invaliditetom poboljšala kvaliteta života i uključilo ih se u svakodnevni život. U ostalim jedinicama lokalne samouprave u Šibensko-kninskoj županiji nije bilo mjera uvođenja tehničke podrške ili drugih oblika pomoći za izjednačavanje osoba s invaliditetom, ali ukoliko se potreba ukaže, iste su spremne osigurati potrebne uvjete.

VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na području Vukovarsko-srijemske županije uglavnom ne osiguravaju tehničku podršku ili druge oblike pomoći zainteresiranim osobama s invaliditetom u smislu osiguravanja dostupnosti temeljnih dokumenata od značaja za njihovo političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini. Vukovarsko-srijemska županija osigurava sredstva za rad udrugama osoba s invaliditetom te je u tijeku izrada Županijske strategije kojom će se obuhvatiti provođenje mjera iz Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine.

SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA

Splitsko-dalmatinska županija na svojoj web stranici redovno objavljuje dokumente iz svoje nadležnosti, ali i sve ostale dokumente od značaja za političko sudjelovanje osoba s invaliditetom. Isto tako omogućen je neposredan uvid u dokumentaciju kod nadležnih službi. Putem web stranice Splitsko-dalmatinske županije, županijskih publikacija i brošura konstantno se radi na informiranju službenika o osnovnim načelima i načinima uključivanja osoba s invaliditetom u politički i javni život zajednice. Gradovi Hvar, Imotski, Omiš, Sinj i Stari Grad u svojim proračunima osiguravaju financijska sredstva za rad udruga osoba s invaliditetom. Grad Kaštela je osigurao pristup osobama s invaliditetom na više lokacija gdje se nalaze javne institucije. Označena su i parkirališna mjesta za vozila za osobe s invaliditetom. Gradovi Komiža, Sinj, Split, Vis i Vrlika objavljuju sve relevantne dokumente i akte od značaja za političko sudjelovanje osoba s invaliditetom na službenim web stranicama i u službenim glasilima. Grad Split putem svojih službi održava odgovarajuće kontakte s udruženjima osoba s invaliditetom i u okviru svojih mogućnosti potiče njihov rad. Na pristupima zgradi Gradske uprave izrađene su odgovarajuće rampe za lakši pristup osobama u invalidskim kolicima, a brojčane oznake katova u liftu su izrađene i u Brailleovom pismu. Sjednice Gradskog vijeća se tonski snimaju, te potom ispisuju u tekstualni zapis, a same sjednice se izravno prenose putem lokalnih televizijskih postaja. Grad Makarska je donio Strategiju jedinstvene politike za osobe s invaliditetom Grada Makarske za 2015. godinu. Aktivnosti predviđene Nacionalnom strategijom su se provodile, ali nije osigurana potrebna oprema. Financijska sredstva od strane Grada Makarske u okviru redovne djelatnosti nisu bila osigurana. Ostale jedinice lokalne samouprave koje su provodile mjere Nacionalne strategije su to činile osiguravanjem dostupnosti dokumenata od značaja za političko sudjelovanje putem interneta ili u službenim glasilima, financiranjem rada udruga osoba s invaliditetom, osiguravanjem ravnopravnog sudjelovanja u ostvarivanju biračkog prava te prilagodbom pristupa nekim ustanovama za osobe s invaliditetom. Jedinice koje nisu provodile mjere iz Nacionalne strategije kao razloge neprovođenja navode pomanjkanje financijskih sredstava te nedostatak interesa i zahtjeva osoba s invaliditetom.

ISTARSKA ŽUPANIJA

U Istarskoj županiji, Grad Novigrad-Cittanova objavljuje sve informacije važne za sudjelovanje u političkom životu na službenim web stranicama. U Gradu su postavljene točke za besplatni pristup internetu, povećana je i njihova kvaliteta, a u prostorijama gradske knjižnice korištenje interneta i računala je besplatno za sve građane 48 sati tjedno. Knjižnica udovoljava svim važećim standardima u pogledu dostupnosti za osobe s invaliditetom. Grad Buje-Buie je izvijestio da ulaže financijska sredstva u uređenje sanitarnih čvorova u pojedinim javnim objektima za potrebe osoba s invaliditetom. U Gradu Pazinu o osobama s invaliditetom se skrbe udruge osoba s invaliditetom te Crveni križ koji se financiraju iz gradskog proračuna. Nude se usluge pomoći u kući koje se redovito pružaju za 15 osoba s invaliditetom te kroz Poludnevni boravak za osobe s intelektualnim teškoćama u Pazinu koji okuplja petnaest korisnika kao i članove njihovih obitelji. Na zgradi Društvenog centra Veli Jože koju koriste razne udruge i organizacije civilnog društva, uređena je pristupna rampa za osobe s invaliditetom. Djelatnici gradskih uprava Poreča i Pazina pružaju sve potrebne informacije i pomoć osobama s invaliditetom na njihov zahtjev. Neke od jedinica lokalne samouprave provode mjere iz Nacionalne strategije kroz financiranje udruga osoba s invaliditetom, omogućavanjem pristupa svim važnijim informacijama putem web stranica i u službenim glasilima, edukacijom i informiranjem službenika na temu uključivanja osoba s invaliditetom u politički i javni život te omogućavanje osobama s invaliditetom lakše ostvarivanje svojih biračkih prava na izborima. Jedan dio jedinica navodi kako se mjere iz Nacionalne strategije ne provode uglavnom iz razloga nedostatka interesa i zahtjeva od strane potencijalnih korisnika te zbog nedostatka financijskih sredstava (prvenstveno za nabavu opreme).

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

Ured državne uprave u Dubrovačko-neretvanskoj županiji je, prema podacima dostavljenim od jedinica samouprave s područja Županije, izvijestio da su se u 2015. godini provodile određene aktivnosti u vrijeme izbora kao što su: omogućavanje nesmetanog pristupa biračkim mjestima i ostvarivanja biračkog prava u smještajnim objektima osoba s invaliditetom, međutim, nije osigurana odgovarajuća oprema kao tehnička podrška aktivnostima predviđenim Nacionalnom strategijom. Kao glavni razlozi navode se nedostatak financijskih sredstava i interesa osoba s invaliditetom. Jedinice samouprave ističu da se na službenim internetskim stranicama nalaze svi dokumenti od značaja za političko sudjelovanje, te da izdvajaju određena sredstva za udruge koje se skrbe za osobe s invaliditetom, kao i određena sredstva za pomoć osobama s invaliditetom.

MEĐIMURSKA ŽUPANIJA

Međimurska županija u slučaju potrebe osigurava tehničku podršku ili druge oblike pomoći kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni potrebni dokumenti. Osigurala je prilaz, lift i WC za osobe s invaliditetom u županijskoj zgradi. Posebnu tehničku opremu (scanner, pisači na Brailleovom pismu, programi za čitanje i pretvaranje teksta u zvučni zapis za slijepo osobe i slično) Međimurska županija ne posjeduje. Gradovi Čakovec i Mursko Središće nisu provodili aktivnosti u vezi s mjerom 2.11.1. Nacionalne strategije, a Grad Prelog u svom izvješću ističe kako na području Grada živi jedna slijepa osoba kojoj je nabavljena sva potrebna oprema za praćenje političkog djelovanja i dostupnosti dokumenata. Iz izvješća ostalih jedinica lokalne samouprave vidljivo je da se aktivnosti oko mjera iz Nacionalne strategije provode u najvećoj mjeri suradnjom jedinica s udrugama osoba s invaliditetom, dostupnošću svih važnijih dokumenata na web stranicama te prilagodbama pristupa javnim ustanovama za osobe s invaliditetom. Većina jedinica ne posjeduje tehničku opremu (scanner, pisači na Brailleovom pismu), a to opravdavaju nedostatkom sredstava i interesa osoba s invaliditetom.

GRAD ZAGREB

Izvješće o provedbi mjera i aktivnosti za 2015. godinu sukladno Zagrebačkoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2011. do 2015. godine navodi niz aktivnosti i mjera provedenih na tom području. Tijekom 2015. godine provedena je prilagodba glasačkih mjesta osobama s invaliditetom na 15 lokacija u Gradu Zagrebu, te su izrađeni projekti prilagodbe za 4 objekta. Hrvatska udruga za poticanje i razvoj tiflo tehnike je projektom „Tehnička podrška korisnicima novih tehnologija“ nastojala sustavno informirati o svim tehnološkim rješenjima koja pomažu u boljoj kvaliteti života, sustavnom pristupu rješavanja tehničkih problema s računalnom opremom te educiranjem korisnika i stručnim usavršavanjem osoblja tehničke podrške. Udruženje za unaprjeđivanje obrazovanja slijepih i slabovidnih osoba projektom „Informiranjem do bolje integracije i veće samostalnosti slijepih“ educira slijepo osobe za rad na sebi, odnosno razvijanju vlastite sposobnosti i samosvijesti o svom radu za dobrobit zajednice. Temeljem natječaja dodijeljene su financijske potpore nizu programa koji se odnose na uključivanje osoba s invaliditetom u javni i politički život te podizanje razine svijesti o pravima osoba s invaliditetom. Povodom obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom održan je tradicionalni prijem u Gradskoj skupštini Grada Zagreba na kojem su predstavnici gradskih ureda te predstavnici udruga i saveza osoba s invaliditetom izložili trenutno stanje te iznijeli prijedloge za rješavanje neriješenih pitanja. Predstavnici udruga osoba s invaliditetom sudjeluju u radu Povjerenstva za osobe s invaliditetom, Odbora za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom i Odbora za ravnopravnost spolova Skupštine Grada Zagreba, te su sudjelovali i na jednoj sjednici Gradske skupštine. Navedene udruge redovno izdaju svoje brošure i glasila kojima informiraju tijela lokalne vlasti, stručnjake i širu javnost o svom radu i djelovanju, mogućnostima, pravima i potrebama osoba s invaliditetom, o specifičnostima pojedinih vrsta oštećenja, pristupu i komunikaciji s osobama s invaliditetom te ih na taj način senzibiliziraju i mijenjaju svijest društva. Također, upravo radi senzibiliziranja i informiranja javnosti za područje djelovanja žena i mladih osoba s invaliditetom, na sve organizirane skupove redovito su pozivani mediji koji su se na njih redovito odazivali. Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom podržao je realizaciju televizijske emisije „Isti smo“ posvećenu osobama s invaliditetom u okviru koje su, između ostalog, obrađene teme vezane za uključivanje osoba s invaliditetom u javni i društveni život te političke aktivnosti. U organizaciji Povjerenstva za slijepo žene Hrvatskog saveza slijepih održan je edukacijski skup „Možeš ako misliš da možeš i znaš kako - budi aktivna budi uključena“. Osnovni cilj edukacije bio je poticati osnaživanje i uključivanje žena s oštećenjem vida u društvene procese, te podizanje svijesti javnosti o

pitanjima koja se tiču žena s invaliditetom, kao i razvijanje liderskih vještina i razvoj kapaciteta za zagovaranje jednakih mogućnosti za slijepe žene. Od 9. do 10. studenog 2015. godine organiziran je XX. hrvatski simpozij osoba s invaliditetom s međunarodnim sudjelovanjem s vodećim temama „Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom – primjena, monitoring i standardi kvalitete“ te „Obrazovanje i zapošljavanje kao put prema inkluziji osoba s invaliditetom u zajednici“.

ZAKLJUČAK

Iz izvješća ureda državne uprave u županijama o provedbi mjere 2.11.1. Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007.-2015. godine, može se zaključiti da svake godine dolazi do sve većeg interesa i osjetljivosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za osiguranje tehničke podrške ili drugih oblika pomoći kako bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz svojih proračuna osiguravaju određena sredstva za financiranje udruga koje okupljaju osobe s invaliditetom, a akte i dokumente jedinica objavljuju na službenim web stranicama i u službenim glasilima kako bi bili dostupni i osobama s invaliditetom. Sve više jedinica omogućuje dostupnost interneta, e-usluga i informatičke opreme svim zainteresiranim osobama pa tako i osobama s invaliditetom. Nadalje, sve veći broj gradova razvio je strategije za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom te na taj način sustavno i planski djeluju s ciljem ostvarenja pristupačnosti osobama s invaliditetom svih područja javnog života, uključujući i politički život. Međutim, još uvijek dio jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave navodi da se osiguranje dostupnosti dokumenata od značaja za političko sudjelovanje osoba s invaliditetom ne provodi i to uglavnom zbog nedostatka financijskih sredstava u proračunu, odnosno zbog neiskazivanja interesa za ostvarivanje takve vrste pomoći.

Prilog 18 - Prikaz utrošenih sredstava za provedbu mjera Nacionalne strategije u 2015. godini¹

18.1. - Prikaz utrošenih sredstava u 2015. godini na nacionalnoj razini

Područje	Utrošena sredstva u 2015. godini
1. Obitelj	36.676.060,00
2. Život u zajednici	44.620.472,02
3. Odgoj i obrazovanje	48.543.208,00
4. Zdravstvena zaštita	731.051.772,14
5. Socijalna skrb i mirovinsko osiguranje	/
6. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost	856.198.353,95
7. Profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje	85.970.811,40
8. Pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja	9.371.719,27
9. Informiranje, komunikacija i podizanje	/

¹ Navedena utrošena financijska sredstva za provedbu mjera u 2015. godini na nacionalnoj i lokalnoj razini iskazana u tablicama nisu u potpunosti u skladu s navedenim utrošenim iznosima za provedbu mjera iskazanim u tekstualnom dijelu Izvješća. Ističemo da u navedene iznose nisu uključena financijska davanja iz redovne djelatnosti. Prikazana sredstva jedinica područne (regionalne) samouprave uključuju i sredstva jedinica lokalne samouprave.

razine svijesti	
10. Sudjelovanje u kulturnom životu	606.920,00
11. Sudjelovanje u političkom i javnom životu	45.000,00
12. Istraživanje i razvoj	994.432,00
13. Rekreacija, razonoda i šport	12.681.615,00
14. Udruge osoba s invaliditetom u civilnom društvu	62.896.582,64
15. Međunarodna suradnja	/
UKUPNO	1.889.656.946,42

18.2. - Prikaz utrošenih sredstava u 2015. godini po jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave

JP(R)S	Utrošena sredstva u 2015. godini
Bjelovarsko-bilogorska županija	2.785.216,50
Brodsko-posavska županija	2.711.516,08
Dubrovačko-neretvanska županija	5.030.855,20
Istarska županija	90.000,00
Karlovačka županija	3.001.945,08
Koprivničko-križevačka županija	6.609.248,00
Krapinsko-zagorska županija	2.776.585,53
Ličko-senjska županija	3.190.440,57
Međimurska županija	1.302.534,78
Osječko-baranjska županija	7.957.569,43
Požeško-slavonska županija	197.159,00
Primorsko-goranska županija	7.330.262,83
Sisačko-moslavačka županija	5.258.029,15
Splitsko-dalmatinska županija	8.834.257,19
Šibensko-kninska županija	3.084.726,43
Varaždinska županija	11.584.916,78
Virovitičko-podravska županija	1.349.290,10
Vukovarsko-srijemska županija	708.022,00

Zadarska županija	9.522.733,89
Zagrebačka županija	5.237.232,60
Grad Zagreb	133.763.201,35
UKUPNO	222.325.742,37